LETO VI. ŠT. 1 (242) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 11. JANUARJA 2001

NOVI GLAS

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

V NOVO LETO

Stopamo v novo leto, ko pišemo letnico 2001. Ta letnica pomeni tudi tisočletnico Gorice, ki bo v tem letu doživela razna večja slavnostna praznovanja. Vsekakor nam nudi že sam vstop v novo leto precej snovi za razmišljanje.

Že od starega leta ostajajo živi nešteti problemi, ki nas neposredno zadevajo. To je predvsem vprašanje našega zaščitnega zakona, ki v rimskem senatu čaka na dokončno odobritev, potem ko ga je poslanska zbornica že sprejela lani poleti. To je seveda za nas življenjskega pomena, saj bi njegova odložitev praktično pomenila tudi njegov zaton. Slovenci v Italiji imamo vsekakor pred seboj celo vrsto pomembnih dogodkov in rokov, ki naj bi v tem letu o nas odločali. Gre zlasti za nekatere volilne roke, kar velja še posebej za goriško pokrajino. Gre pa tudi za sam deželni svet, v katerega bi po določenih zamenjavah na listi Oljke lahko vstopil spet slovenski svetovalec iz vrst SSk. Vse je zaenkrat še sicer v svetu možnosti. Vsekakor pa menimo, da bi v tem primeru moral nujno vstopiti namenjeni predstavnik slovenske stranke in s tem izpolniti pričakovanja naših volilcev in celotne manjšinske skupnosti.

Vse razprave najbolj zadevajo politično življenje oz. delovanje sploh. V letu 2001 bodo tudi parlamentarne volitve in v tem okviru bodo izbire zelo pomembne za slovensko manjšino. Seveda je problem parlamentarnega zastopstva zelo kompleksen. V preteklosti so po posebnih volilnih računicah izšli tudi slovenski poslanci oz. senatorji, najprej dolga leta kot izraz PCI, nato pa - vedno seveda levičarski kandidati – na listi Oljke, za katero so volili v glavnem vsi Slovenci. Zdaj se spet odpira problem za vse Slovence sprejemljive kandidature za goriško – beneško – kraško senatno okrožje. Pri tem bo seveda koalicija Oljke morala skrbno prisluhniti vsem glasovom svojih komponent, tudi slovenske stranke oz. tabora, ki ni izraz levice, sicer bi naši slovenski volivci verjetno odrekli svoj glas predstavniku izrazito strankarsko levičarske izbire.

Na tem mestu tudi ne moremo mimo važne zgodovinske obletnice – tisočletnice Gorice. O vsem tem je že in bo še tekla beseda tudi v našem listu. Kulturne ustanove in prosvetna društva, družbene organizacije itd. se že dalj časa pripravljajo na dostojno in primerno proslavo tega jubileja. Sam zgodovinski pomen je za nas zlasti v prvi omembi Gorice s slovenskim imenom (Oton III.). To danes nekateri radi prikrivajo. Ni jim prav, da ima Gorica slovenske korenine. Nočemo tu uganjati kakega nacionalizma, dejstva pa vseeno ostajajo dejstva. Slovenski izvor Gorice nam vsekakor kaže to, kar vedno trdimo. Mesto ob Soči je namreč v svoji dolgi zgodovini vedno odražalo večjezično oz. večnarodno stvarnost. In to ostaja tudi danes. V času, ko se Slovenija približuje Evropi, lahko tudi mi, Slovenci v Italiji, danes verno tolmačimo svoj izvor v daljni srednjeveški zgodovini, ko še ni bilo narodnostnih oz. etničnih sporov.

Slovenci smo danes vse prej kot izumrli. Ne turški vpadi ne kasnejši poskusi asimilacije s strani večjih narodov in držav niso uspeli. STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MESEC DOBREGA TISKA

Januar je že tradicionalno mesec našega dobrega tiska. To je tisk, ki temelji na duhovnih vrednotah, kot so slovenstvo, krščanstvo, demokracija in pluralizem.

Ta tisk odraža velik del slovenske narodne skupnosti v Italiji. V ta okvir se uvršča predvsem naš tednik, poleg njega pa še mladinske in druge publikacije.

Podprimo zato ta tisk, tudi z velikodušnim darom, ki naj tako pokaže povezanost naših bralcev z našimi publikacijami.

UREDNIŠTVO

OB ZAKLJUČKU VELIKEGA JUBILEJA

SPOROČILO SVETEGA LETA

JURIJ PALJK

"Glejmo naprej, sedaj ni čas za počitek!" To so besede, ki morda najbolje označujejo svetega očeta Janeza Pavla II. in njegovo zadnje dejanje v svetem, jubilejnem letu, ki ga je simbolično zaključil v baziliki sv. Petra v Rimu, ko je v soboto, 6. t.m., na praznik Svetih treh kraljev, ki ga poznamo tudi pod imenom praznik Gospodovega razglašenja, zaprl sveta vrata in tako tudi sklenil 379 dni bogoslužnih obredov; toliko dni je namreč trajalo sveto leto 2000.

"Gremo naprej!" je vzkliknil in tako jasno dal najprej kristjanom in nato vsemu svetu vedeti, da je sicer sveto leto končano, a da se vsakdanje delo nadaljuje, da moramo kristjani s pridom uporabiti v vsakdanjiku vse božje milosti, ki smo jih bili deležni med svetim letom.

Sto tisoč vernikov se je zbralo na Trgu sv. Petra, da bi prisostvovali sklepnemu dejanju jubilejnega leta 2000, sto tisoč grl je pelo in molilo s svetim očetom, ki je ganjen, utrujen in star svetu spet pokazal pot v prihodnost. Pot, Resnica in Življenje, bi lahko zapisali pod sklepno dejanje, kateremu je prek televizijskih zaslonov prisostvovala ogromna množica vernikov in ljudi po vsem svetu.

Papež je stoje, s sklonjeno glavo, a postaven in trden kot kip - z eno roko se je opiral na palico, drugo je imel sproščeno ob boku - poslušal zahvalno pesem *Te Deum*, ki je donela prek Trga sv. Petra v svet, in se sam pri sebi zahvaljeval Bogu za vse dobro, za vso milost in čast, ki mu jo je dal, da je lahko "enak med enakimi" popeljal vesoljno Cerkev s svetim letom v tretje tisočletje. Gotovo je mislil na svojega duhovnega očeta, velikega poljskega kard. Višinskega, ki mu je takoj po izvolitvi za papeža šepnil na uho: "Karol, tvoja naloga je, da popelješ Cerkev v tretje tisočletje!"

Utrujen in zbit, bolehen in star, a trden kot skala, kot prvi Jezusov naslednik, ki so mu rekli Peter-Skala, je s pogledom objemal zbrano množico vernikov in mislil na zadnjega med njimi, na vsakogar izmed njih, kot je lepo zapisal v dokument za tretje tisočletje *Novo Millennio Ineunte*-Na začetku novega tisočletja: "Večkrat sem skozi okno gledal dolge vrste romarjev, ki so čakali, da bodo lahko vstopili v cerkev sv. Petra skozi sveta vrata. Skušal sem videti vsakega romarja posebej in si predstavljati njegovo življenje, njegovo zgodbo, ki jo sestavljajo veselja, tesnobe in bolečine, zgodbo, v kateri ima pomembno vlogo srečanje s Kristusom, in videl sem romarje, ki so se pogovarjali s Kristusom in se počasi pomikali naprej na poti upanja." Od tod velika notranja moč sv. očetu, da je zmogel premagati napore in pritiske, ki jih je bil deležen v preteklosti in še posebej v letu 2000, ko so se romanja kar vrstila, ko je imel čas za vsakogar, ki je hotel priti v večno mesto, ko je sprejel ogromne množice, od vernih do nevernih, od zdravih in vsega upanja polnih mladih do ostarelih, invalidov in bolnih, od delavcev do zdravnikov.

STRAN 4

39. DAN EMIGRANTA V GLEDALIŠČU RISTORI V ČEDADU

"ZAŠČITNI ZAKON POTREBEN TUDI ZA PRIPRAVO NA VSTOP SLOVENIJE V EU"

ERIKA JAZBAR

Dan emigranta je nedvomno najpomembnejši družbeni trenutek Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini. V čedajskem gledališču Ristori se na dan Sv. treh kraljev zbere vsako leto velika množica Slovencev iz Nadiške, Terske in Kanalske doline ter iz Rezije, nemalo pa je tistih, ki prihajajo s Tržaškega in Goriškega ter iz obmejnih občin Gornjega Posočja. Ob navadnih ljudeh, ki napolnijo omenjeno dvorano do zadnjega kotička, pa se manifestacije udeležujejo tudi ugledni gostje, od družbenopolitičnih predstavnikov slovenske manjšine do zastopnikov Republike Slovenije, Dežele Furlanije-Julijske krajne in krajevnih uprav.

FOTO KROMA

Pod pokroviteljstvom občine Čedad in v organizaciji slovenskih organizacij videmske pokrajine smo se lahko v soboto popoldan prepustili pesmi in glasbi, gledališču in nagovorom, skratka življenjskemu utripu slovenske narodne skupnosti, ki živi na tem predelu italijanske države.

Dan emigranta so uvedli najmlajši, in sicer pevci in glasbeniki Glasbene šole, ki deluje v Špetru, pod taktirko Davida Klodiča. Zatem se je dirigent premaknil za mikrofon, saj so ga slovenske organizacije izbrale za letošnjega govornika. Glasbenik, matematik in upravitelj občine Srednje in Gorske skupnosti, je nagovoril prisotne v slovenskem narečju in italijanskem jeziku.

David Klodič je obudil spomin na Dneve emigranta, ki jih je doživljal kot otrok in je lahko spoznaval slovenske družbene predstavnike, ki so takrat delovali v težkih trenutkih; kljub temu so z vztrajnostjo in doslednostjo izpeljali marsikatero pobudo, ki je bila življenjske važnosti za rast slovenskega človeka iz videmske pokrajine.

STRAN 12

VSEBINA

02 Drago Legiša
ZA NAŠ ZAŠČITNI ZAKON TEKMA S ČASOM

02 Breda Susič
KDAJ BODO ZRELI ZA MIR?

03 Ivan Žerjal / intervju
VOJKO KOCJANČIČ

05 Martin Marussi
MLADI, ŽEJNI DUHOVNOSTI

06 Štefan Mauri
NEPOZABEN GLASBENI DOGODEK

07 Marija Milič
MALI PRINC V OBLAKIH

09
BOŽIČNI KONCERTI NA TRŽAŠKEM

10 Iva Koršič
KOMEDIJSKI VEČERI SO ŽE TU!

14 Mara Petaros
DRŽAVNE VALUTE SE POSLAVLJAJO

14 Harjet Dornik
KAKŠNO PODNEBJE V PRIHODNJEM STOLETJU?

SVET OKROG NAS

ZA NAŠ ZAŠČITNI ZAKON TEKMA S ČASOM

DRAGO LEGIŠA

Božični in novoletni prazniki ter počitnice so mimo in se tudi v Italiji postopno obnavlja parlamentarno življenje. Še tako praznično vzdušje pa letos nikakor ni povsem utišalo političnih razprav in polemik.To zelo zgovorno kaže, da je Italija dejansko že v polni volilni kampanji. Kdor pobliže spremlja italijansko politično življenje, se bo gotovo strinjal, da poteka volilni boj z nenavadno ostrino in da dejansko nihče ne varčuje z nizkimi udarci.

Opozicija čedalje odločneje zahteva, naj se državnozborske volitve razpišejo takoj, češ da v sedanjem parlamentu ni pogojev za resno in konstruktivno zakonodajno delo. Po ustavi je za predčasni razpust parlamenta pristojen predsednik republike, ki se za takšen korak lahko odloči, če ugotovi, da vlada v parlamentu nima več zaupanja večine. Sedanji predsednik republike Ciampi je v tem pogledu zelo previden in se močno trudi, da bi svoje dolžnosti opravljal v skladu s črko in duhom ustavnih predpisov. To izhaja tudi iz njegove novoletne poslanice, ki jo je drugače preveval predvsem domovinski duh. Poznavalci razmer menijo, da v sedanji legislaturi ne bosta urejeni obe temeljni vprašanji, kot sta obljubljali ob njenem začetku leta 1996 tako večina kot opozicija. Toliko grajani volilni predpisi se ne bodo spremenili, nespremenjena pa bo ostala tudi ureditev države, kar pomeni, da bo za zdaj federalizem ostal prazna beseda. Le stanje državnih financ se je v tej legislaturi toliko izboljšalo, da je Italija lahko uvedla skupno evropsko valuto "evro", kot je bila predvidela maastrichtska pogodba. Na začetku prihodnjega leta bo "evro" torej postal redno plačilno sredstvo, česar se bo treba do konca leta tudi privaditi. Kar zadeva državne finance, je parlament pred koncem leta odobril finančni zakon in državni proračun, kot ju je bila predlagala vlada. Ta se je ob tej priložnosti pohvalila, kako se je prvič v zgodovini republike zgodilo, da država ni povišala davčnih dajatev, ampak celo davkoplačevalcem vrnila nekaj denarja, kar se je poznalo pri trinajsti plači v lanskem decembru. Po drugi strani pa je treba ugotoviti, da se je z letošnjim januarjem podražila vrsta javnih storitev (voda, plin, električni tok, železniške in avtobusne vozovnice itd.).

Velik in še vedno nerešen problem predstavljajo množice ljudi, ki nezakonito prihajajo v Italijo, od koder bi povečini želele nadaljevati pot v druge zahodne države. Tako Italija kot ostale prizadete države na ta pojav ne znajo ali ne morejo primerno in ustrezno reagirati, tako da množicam prebežnikov dejansko še največ pomagajo zasebne dobrodelne ustanove in organizacije, pri čemer je treba omeniti predvsem katoliško Karitas. Res pa je, da država ne bo mogla v nedogled stati križemrok, temveč bo morala nekaj ukreniti na zakonodajni ravni.

Kar zadeva nove državnozborske volitve, poznavalci razmer menijo, da bodo na belo nedeljo, to je 22. aprila. Če upostevamo volilno kampanjo, ki bo trajala poldrugi mesec, lahko mirno napišemo, da so sedanjemu parlamentu tako rekoč že steti dnevi in da bo lahko redno delal le kakih pet tednov. Nekateri italijanski dnevniki so v tej zvezi že navedli vrsto zakonov, katerih postopki se ne bodo izčrpali v sedanji zakonodajni dobi. V tej zvezi našo slovensko narodno manjšino seveda pobliže zanima, kako bo z našim zaščitnim zakonom, ki ga je bila poslanska zbornica odobrila v lanskem juliju. Kljub obljubam in zagotovilom predsedstvo senatne zbornice še ni uvrstilo na dnevni red njegove razprave, kar mora v naši javnosti upravičeno vzbujati veliko zaskrbljnost. Ta je tembolj upravičena, saj je znano, da finančni zakon za tekoče leto ne predvideva postavke, iz katere so organizacije in ustanove naše manjšine prejemale denarne prispevke za svoje delovanje. Te prispevke je že kakih deset let v imenu države podeljevala deželna uprava Furlanije-Julijske krajine. Slednja pa je zavrnila predlog, naj bi v svoj proračun vključila ustrezno postavko, ki bi prišla v poštev, če senat ne bi pravočasno odobril zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki predvideva osem milijard lir letnih prispevkov za slovensko narodno skupnost v Italiji. Zanimivo pa je, da državni finančni zakon vsebuje postavko 280 milijard lir, ki so na razpolago beguncem iz Istre in Dalmacije za zapuščeno imetje. Predlagatelji, med njimi tržaški senator Camerini, so očitno mislili, da bodo s svojim predlogom v korist omenjenih beguncev olajšali v senatu pot našemu zaščitnemu zakonu. Od tega pa za zdaj imajo korist le begunci!

Za odobritev našega zaščitnega zakona se je torej prav zares začela tekma s časom in ni prav nič čudno, če je naša zaskrbljenost iz dneva v dan globlja.

SKGZ
SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA

SSO
SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

sklicujeta skupno sejo vodstev, na katero vabita tudi člane obeh deželnih svetov, da bi spregovorili

O ZAŠČITNEM ZAKONU IN FINANCIRANJU MANJŠINE

Srečanje bo **v petek, 12. januarja 2001, ob 20. uri, v večnamenskem občinskem centru v Jamljah** (Prvomajska ulica).

Na srečanje so vabljeni tudi senatorja Mitja Volčič in Fulvio Camerini ter deželna svetovalca Miloš Budin in Bruna Zorzini-Spetič.

PADEL POSKUS SPORAZUMA MED PALESTINCI IN IZRAELCI?

KDAJ BODO ZRELI ZA MIR?

BREDA SUSIČ

S palestinskim odklonom pogajalne platforme, ki jo je pripravil ameriški predsednik Clinton, je minuli ponedeljek propadel še zadnji poizkus za dosego sporazuma med Palestinci in Izraelci. S tem je najverjetneje konec prizadevanj, da bi sprti strani našli kompromis - vsaj do nastopa nove Busheve administracije v ZDA in do volitev novega izraelskega premierja, za mesto katerega se potegujeta laburist Barak in konservativec Sharon. To pa najverjetneje pomeni tudi nadaljevanje "nove intifade", stopnjevanje nasilja na zasedenih ozemljih, novo prelivanje krvi.

Sam Clinton je napovedal tak scenarij, v primeru da obe strani ne bi popustili in sprejeli njegovega načrta kot bazo za nadaljnje pogovore in za dosego splošne deklaracije, ki bi bila nekakšen uvod v kasnejši sporazum. Načrt je predvideval ustanovitev palestinske države na zasedenih ozemljih, to je v Gazi in na veliki večini Zahodnega brega. Palestinska država bi imela za svoje glavno mesto vzhodni arabski del Jeruzalema, medtem ko bi ostali del svetega mesta bil prestolnica Izraela. Izrael bi obdržal približno pet odstotkov zasedenih ozemelj v Cisjordaniji, še nekaj odstotkov ozemelj, kjer so nastale judovske kolonije, pa bi odkupil ali vzel v najem od Palestincev.

Vsako nadaljevanje pogovorov pa so preprečile najbolj sporne točke v zvezi z suverenostjo nad svetimi kraji v Jeruzalemu in s pravico do vrnitve beguncev na lastne domove. Clintonov načrt je predvideval podelitev tempeljskega griča arabskim oblastem, spodnji del griča, kjer se dviga judovski Zid objokovanja, pa bi nadzorovale izraelske oblasti. S tem se ni strinjala predvsem izraelska stran, ki ni hotela nič slišati o tem, da bi Palestinci imeli suverenost nad gričem. Izraelski diplomati pa kljub tem pomislekom niso zavrnili načrta v celoti, pač pa so predlagali, da bi vse svete kraje v Jeruzalemu upravljala neka tretja oblast, vendar niso specificirali, kdo naj bi to bil.

Najbolj odločen "ne" Clintonovim naporom za posredovanje pa je izrekel Arafat, ko je v ponedeljek postavil veto na celoten načrt. Predvsem se ni strinjal s tem, da bi se moralo več kot 4 milijone palestinskih beguncev odpovedati pravici do vrnitve na lastne domove. Lahko bi se vrnili le na teritorij bodoče palestinske države ali pa bi prejeli denarno pomoč in olajšave, v primeru da bi ostali v državi, ki jih je sprejela. Palestinski pogajalci so podčrtali, da je načrt, ki ne upošteva pravic palestinskega naroda, nesprejemljiv, zato ga zavračajo. Predvsem pa je tak načrt v nasprotju z resolucijami št. 242, 338 in 194, ki jih je odobrila OZN in ki jih je izraelska stran pred devetimi leti že sprejela kot podlago za mirovna pogajanja. Arafat je torej v bistvu podčrtal, da se ne strinja s celotno Clintonovo strategijo posredovanja: zavrača počasna in postopna pogajanja za vsako odprto vprašanje posebej - saj se boji novih zavlačevanj in neizpolnjenih obljub - pač pa želi konkretne in vidne rezultate na vseh ravneh.

Clinton kljub dvojnemu neuspehu (propadel je tudi egiptovski vrh med predstavniki izraelskih in palestinskih varnostnih služb, pri katerem je sodeloval glavni ravnatelj CIE George Tenet) ni vrgel puške v koruzo. Njegov posebni odposlanec Dennis Ross bo na Bližnjem vzhodu še naprej iskal možne izhode iz vedno globlje krize. "Ni druge rešitve kot razdelitev te zemlje na dva dela, za dve državi in dva naroda. Prej ali slej se bo to zgodilo", je poudaril Clinton. Zopet se je izkazalo, da za kaj takega še ni napočil čas. Treba je počakati, kdaj bodo torej čas in ljudje zreli za mir.

S 1. STRANI

V NOVO LETO

In če prav piše naš pesnik Srečko Kosovel, da nas je bilo tisočkrat tisoč hlapcev in sužnjev, / tisočkrat tisoč ponižnih, boječih, / tisočkrat tisoč v prekletstvu tonečih / *pa vendar danes lahko s "ponosno dvignjeno glavo zremo novim časom naproti". Mi pričakujemo Evropo pa tudi Evropa nas, saj smo v njej zgodovinsko, duhovno in kulturno že od zmeraj. Slovenci v Italiji pa še posebej terjamo to, kar nam je država dolžna dati. Z zaščitnim zakonom naj se usoda hlapca Jerneja spremeni v enakopravno razmerje do slovenske manjšine, ki bo tako postala protagonist naše narodne biti tu in zdaj.*

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

KAJ NAM PRINAŠA LETO 2001?

Leto 2001 nam kot vsako novo leto prinaša v bistvu vse, namreč vsezajemajočo velikansko priložnost. Ta velikanska priložnost je v veri v moč našega prispevka, našega deleža, s katerim se obrnemo na druge. Ta velikanska priložnost je prepričanje, da je naš prispevek odziven, koristen, nujen, je prepričanje, da lahko odločilno prispeva k reševanju vseh odprtih vprašanj na prav vseh ravneh. In če v vpliv in koristnost našega prispevka zares verjamemo – končno ni videti razloga, da vanj ne bi verjeli –, potem se spremeni ogromno stvari in zakaj ne prav v letu, ki ga pričenjamo.

Izjemno dragocen je lahko naš prispevek v družini, med najdražjimi. Z odprtostjo in svetlobo lahko drug drugemu pomagamo in si odpremo lepša obzorja. Na podoben način je lahko izjemno dragocen prispevek moje družine v odnosu na sosednje in tudi oddaljene družine. Nadalje lahko v sobivanju s tistimi med nami, ki so drugače misleči, prispevamo k še širšemu razumevanju, k zbližanju in nastajanju novih prijateljstev. In tako kaj hitro pridemo do manjšine v celoti, v kateri lahko vsakdo s svojim deležem oplemeniti naše skupno življenje, vsi skupaj pa okrepimo vlogo in pomen naše manjšinske skupnosti v širšem okolju, v okolju večinskega naroda, kjer še kako upravičeno pričakujemo sprejem zaščitnega zakona. In že smo pri matični državi Sloveniji, kjer kot manjšina lahko pripomoremo k še lepši in srečnejši podobi slovenstva v celoti. In matična država skupaj z nami in drugimi manjšinami lahko da svoj prispevek za oplemeniteno sobivanje z vsemi sosednjimi državami. Skupnost vseh bližnjih držav lahko bistveno vpliva na širše območje, ne nazadnje na razmere na Balkanu, ki so se zadnje čase pričele razveseljivo obračati na bolje. Celotno območje jugovzhodne Evrope lahko da svoj še kako dragoceni prispevek k še širšemu območju tja do Kavkaza in Rusije ter do osrčja muslimanskega sveta. Srečnejše sobivanje z drugimi verami lahko v temlju zmanjša napetosti, ki nas še vedno navdajajo z zaskrbljenostjo. Da bi bilo napetosti manj in da bi bilo nekaj več resničnega upanja za sveto mesto Jeruzalem, ki je simbol sožitja ali uničenja. In potem bi se lahko zgodilo, da bi se naš prispevek iz prostora, v katerem kot manjšina živimo, skupaj s podobnim prispevkom drugih razširil še na druge celine, na nesrečno Afriko na primer, na vse lačne, revne in bolne, na vse, ki potrebujejo dobro besedo, toliko bolj pa kos kruha in kozarec vode. Naš prispevek bi se lahko osrečujoče dotaknil pribežnikov, da ne bi bili več pred njimi v zadregi.

V novem letu 2001 torej lahko iz sebe uresničimo tisto zamisel boljšega sveta, ki si jo želimo. In prav v tem je velikanska priložnost prav vseh ljudi, prav vsega človeštva. V nasprotnem primeru bo opešala vera v človeka, to pa je smrt vsakršne vere, vsakršne ljubezni in vsakršnega smisla.

NOVI GLAS

UREDNISTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,
INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / VOJKO KOCJANČIČ

GLAVNINA KRIZE JE ZA NAMI

IVAN ŽERJAL

Leto 2000 je bilo vsestransko zanimivo tudi na gospodarskem področju. Če smo na mednarodnem področju lahko sledili pojavu novih oblik gospodarstva in manevrom velikih gospodarskih grup, smo tudi na krajevni ravni opazovali res zanimive premike, kot je bila npr. odločitev, da se Luki Koper podeli koncesija za upravljanje tržaškega Sedmega pomola. Toda kakšno je bilo leto 2000 za gospodarstvo slovenske narodne skupnosti v Italiji? Kako se na gospodarskem področju pripravljamo na izziv globalizacije? O vsem tem in še o marsičem smo se pogovorili z ravnateljem Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Vojkom Kocjančičem.

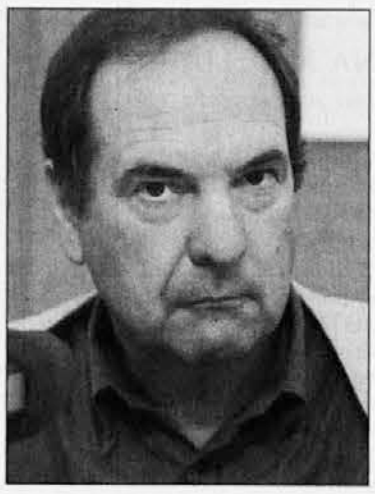

Kakšen je obračun slovenskega gospodarstva v Italiji v letu 2000?

Obračun je vsekakor pozitiven. Čeprav je težko voditi statistike ločeno po narodnostnem ključu, je vseeno opazna precejšnja dinamika v slovenskem prostoru. Odpirajo se nova slovenska podjetja, precej je v našem okolju volje po investicijah. Naj omenim samo nedavni razpis Tržaške zbornice - predstavljenih je bilo kar 890 prošenj - med temi veliko število slovenskih podjetij. Zgoniška obrtna cona je polno pokrita, prav tako vlada precejšnje zanimanje za drugi del obrtne cone v Dolini in za načrtovano trgovsko jedro na Občinah. V Benečiji se je premaknilo na boljše z iskanjem sistemske turistične promocije. Nastanek Konzorcija ARENGO in izvajanje programa Leader EU z Gal - Nadiža in Gal - Terska Dolina gredo v to smer. Tudi na Goriškem je precej pobud, čeprav bolj individualnih kot kolektivnih. Naj omenim še en pokazatelj. Med našo mladino je čedalje manj brezposelnih. Nekaterih profilov pa sploh primanjkuje (knjigovodje, specializirani delavci).

Naša skupnost je v zadnjih letih doživela najhujše udarce ravno na gospodarskem področju. So posledice teh še občutene ali pa je glavnina krize že za nami?

Glavnina krize je že za nami. Slednja je v glavnem prizadela dva sektorja: t.i. družbeno gospodarstvo, ki je bilo v precejšnji meri likvidirano. Nekateri problemi, kot prodaja nekaterih nepremičnin, so sicer posledica zelo razvejanih dejavnikov in bi vsekakor prišli na dan tudi brez omenjene krize ali redimenzioniranja mednarodne trgovine. Najhujši udarci so prizadeli bančništvo. Stare TKB ni več, nova TKB je tržna znamka Banke Antoniane, kot bo s časom tudi Kmečka banka v sklopu čedajske ljudske banke. Slovenska prisotnost bo v teh dveh strukturah čedalje manj vidna. Preostali slovenski banki - Zadružna Kraška banka in Zadružna sovodenjsko-doberdobska pa se morata spopadati z drastičnimi spremembami na bančnem tržišču, ki gotovo niso naklonjene usodi malih bank. Nastale so ali nastajajo finančne družbe, ki seveda ne morejo odtehtati tega, kar smo izgubili. O naši prisotnosti na bančnem področju bomo morali na novo razmisliti. Okoliščine so namreč popolnoma spremenjene, perspektive pa so zelo nepredvidljive.

Položaj na Balkanu, ki je predstavljal glavno tržišče sekcije za mednarodno trgovino, se počasi normalizira, čeprav bo verjetno moralo poteči še precej časa, da bodo razmere zares ugodne za normalno gospodarsko delovanje. Kakšne perspektive prinaša pomiritev na Balkanu za podjetja, ki se ukvarjajo z mednarodno trgovino? Je to tržišče še vedno prvenstvenega pomena ali pa so za vaša podjetja, ki so se morala preusmeriti drugam, danes pomembnejši drugi trgi?

Pomiritev na Balkanu je za naše gospodarstvo seveda izredno blagodejno. Če vojne na tleh nekdanje Jugoslavije ne bi bilo, bi tudi posledice krize izpred štirih let bile bistveno manjše. Gospodarski preporod Srbije, Hrvatske in drugih republik bo dal novega zagona prevozno-špediterskemu sektorju, ki je zaradi vojne utrpel hude izgube in ki ima na tem področju solidne pozicije. Drugače se piše mednarodni trgovini. Slednja bo sicer dobila novega kisika na teh tržiščih, vendar ne bo ušla procesu postopnega prehoda v grosistično trgovino ali trgovska zastopstva. Nekdanja "naša" mednarodna trgovina je bila prvenstveno posrednik med različnimi sistemi. S poenotenjem slednjih je ta funkcija preživeta in bo, razen redkih izjem, našla drugačen predmet poslovanja. Nekateri pa so se uspešno uveljavili na drugih trgih, vendar le kot specializirani trgovci.

Sekcija za mednarodno trgovino in bančna sekcija sta bili nekoč najpomembnejši sekciji Združenja. Je danes še tako? Katere so sekcije SDGZ, ki so danes najbolj v porastu?

Bančne sekcije ni več, sekcija za mednarodno trgovino pa je v recesiji. Največji zagon beleži sekcija samostojnih poklicev, ki se izredno hitro širijo, medtem ko gostinci in obrtniki držijo pozicijo, čeprav se posamezna podjetja krepijo, trgovci na drobno pa se prenavljajo, saj le na tak način lahko držijo korak z veliko distribucijo.

Vaša organizacija si je v zadnjih letih pridobila pomemben "prostor na soncu" v okviru krajevnih gospodarskih forumov. Tako npr. predstavniki Združenja sedijo v odboru Trgovinske zbornice (ki je prav pred kratkim dobila novo vodstvo) ipd. Pot do sedanjega stanja pa je bila vse prej kot lahka. Kje so se v največji meri pojavljale težave?

Uveljavitev strokovne stanovske organizacije, kot je SDGZ, je vedno zapletena stvar. Na slednjo vplivata zlasti okolje in čas. Še pred petimi leti je v številnih ambientih, zlasti v Trstu in Benečiji, vzbujala odpor. Stvari so se na srečo precej spremenile in del predsodkov je odpadel. Ostalo je bilo treba nadoknaditi z resnim in intenzivnim delom in pravo ofenzivo prisotnosti na vseh področjih. Po zaslugi številnih odbornikov in zastopnikov je bil dosežen končni rezultat. V italijanskem okolju nas sprejemajo kot enakopravno, resno in konstruktivno organizacijo. Moram pa podčrtati, da imamo včasih težave v slovenskem ambientu. Gospodarstvo je še vedno "tabu" tema naše stvarnosti. Slednjemu se posveča premalo pozornosti in teže, tako v medijih, kjer so poleg manjšinskih tem še vedno bolj priljubljene kulturne, športne, politične in šolske teme, kot da gospodarstva sploh ni. Naša organizacija se zato z veliko težavo uveljavlja med našimi ljudmi. Precej zmede povzroča istovetenje SDGZ s SKGZ in z družbenim gospodarstvom. Na tem področju moramo še marsikaj postoriti, da bo naše uveljavljanje imelo tudi koristnike.

Sodeč po podatkih, ki so jih predstavili tržaški industrijci, je tržaško gospodarstvo po letih stagnacije v porastu. Tudi miselnost povprečnega Tržačana naj bi se počasi spreminjala v smeri večje podjetnosti. Se strinjate s temi podatki?

Delno se strinjam, čeprav je posploševanje v tem primeru zavajajoče. Poleg tega smo Slovenci v industriji bolj slabo prisotni in tudi za druge dejavnosti ne velja tako optimistična ocena.

SDGZ je svojčas pristopilo k novim pobudam na gospodarskem področju (npr. projekt Trst prihodnosti), ki pa so naletele na še vedno močan odpor nekaterih političnih krogov. Zadnja polemika med zagovorniki različnih gospodarskih (a v bistvu političnih) usmeritev se bije okoli Sedmega pomola, katerega upravo naj bi prevzela Luka Koper. Kako mislite, da se bo zadeva iztekla?

Vsa zadeva okrog pristanišča prikriva poleg ekonomskih tudi politične interese. Ko sledimo aferi, se vsaj osebno ne morem znebiti občutka, da se včasih politični aspekti pokrivajo z ekonomskimi in narobe, kar seveda ne prispeva k večji preglednosti. Integracija med koprskim in tržaškim pristaniščem je nuja in bo zato verjetno prišlo do realizacije slednje. Upamo le, da bo konjunktura ugodna, kajti nova gospodarska kriza na Daljnem vzhodu bi zelo verjetno proces otežila in upočasnila. Del političnih aspektov se bo na vsak način iztrošil spomladi z zaključkom volilne kampanje, potem bodo igre jasnejše.

Vaše Združenje je organizacija deželnega značaja in veliko odvisi tako tudi od odnosa z upravo Furlanije-Julijske krajine. Kakšen je ta odnos in kakšno je zadržanje Dežele na gospodarskem področju?

Z Deželo so z institucionalnega vidika odnosi dobri. SDGZ je enakovredna ostalim stanovskim organizacijam. Včasih sicer pride do kakšnega kiksa, kot je bila letošnja reforma pokrajinskih komisij za obrtništvo, vendar ni bilo usmerjeno proti Združenju. Vloga Dežele na gospodarskem področju je seveda precejšnja, čeprav trenutno finančna kriza ne omogoča večjih posegov. Sedanja uprava skuša s številnimi reformami dati svoj značaj direktnim in indirektnim vplivom na gospodarstvo. Tako so v pripravi reforme obrtništva, turizma, industrijskih con, zadružništva itd. Koliko bodo te reforme racionalizirale sektorje in pospešile razvoj, bomo pa videli čez kakšno leto. Veliko vlogo pa ima dežela pri čezmejnem sodelovanju s koriščenjem sredstev iz Interreg programov EU in sredstev Cilja 2 in 3. Gre za precejšnja gmotna sredstva, ki lahko ob smotrnem koriščenju dejansko ovrednotijo obmejna področja. Na to področje usmerjamo precejšnje energije, da nas ne bo našlo izvajanje slednjih nepripravljene.

Prej ali slej bo Slovenija postala članica Evropske unije. SDGZ ima tesne stike z gospodarskimi ustanovami v matici, kako pa je z uresničevanjem resolucije Državnega zbora o pomoči slovenskemu gospodarstvu v zamejstvu?

Slovenska vlada ni doslej pokazala nobene volje, da bi udejanjila duha in črko resolucije Državnega zbora. Videli bomo, če nova vlada misli drugače. Časa res ni veliko, kajti po vstopu Slovenije v EU bo treba na celotno zadevo gledati z drugačnega zornega kota. Našo pripravljenost smo Državnemu zboru in vladi že večkrat izrazili in sporočili tudi konkretne predloge. Upamo, da se bo kaj premaknilo v tem letu.

T.i. "globalizacija" in nove oblike komuniciranja (v prvi vrsti internet) so prinesle tudi nove oblike gospodarstva, kot npr. slovito "new economy". Kako gledate na ta pojav? Se bodo tradicionalne oblike gospodarstva morale umakniti "novim prišlekom" ali pa so le ti le muha enodnevnica?

New economy bo seveda tudi pri nas zaobjela odstotek trgovine in storitev. Kolikšen bo ta odstotek, pa je zelo težko predvideti. Evropa niso Združene države in zato pri nas new economy ne bo tako nezadržno uspešna kot tam. Brez dvoma pa bo na nekaterih področjih močno zarezala v dosedanje tkivo in moramo z njo računati. Nekateri naši člani so tudi na tem področju na delu. Snuje se tudi večja delovna skupina, kjer bi združili različne interese in znanje in bili tako prodornejši.

Globalizacija nas tudi sili v primerjave z delovnimi in učnimi navadami drugih. Septembra ste na okrogli mizi o naši šoli na študijskih dnevih Draga podali zaskrbljujočo sliko o naši mladini: le-to označuje zelo pomanjkljivo splošno in specifično znanje, predvsem pa je to generacija nevidnih in nemotiviranih ljudi. Znanje in motiviranost pa sta ključnega pomena za gospodarski uspeh. Kje so vzroki tega? Smo se res preveč navadili na gotove službe in smo res bili presiti vsega?

Brez dvoma sta nas dve desetletji blagostanja uspavali. Zraven je prišel še demografski padec in s tem pomanjkanje zdrave konkurence med mladimi. Celotna naša družba pa še vedno išče za naše mlade čimbolj lagodno in ugodno življenje. Vse lepo in prav, vendar če brez trdih treningov ni športnih uspehov, brez trdega dela v šoli, doma in v družbi ne more biti gospodarskih ali drugih uspehov. To pa je popolnoma v nasprotju z iskanjem lagodnosti in odpravljanjem navideznih težav. Na to področje bi morali kot skupnost poseči nemudoma. Priložnost nam nudi šolska reforma. Na slednjo pa moramo gledati izključno z zornega kota stvarnih potreb. V kolikor bomo gledali izključno skozi očala sindikalnega ali narodnostnega zornega kota, bomo priložnost zamudili.

Gotovo se bo moral mlad (in – upam si trditi – ne samo mlad) človek naučiti novih delovnih, pa tudi življenjskih navad. V kolikšni meri pa bomo morali spremeniti življenje? Kako bo z vsemi sindikalnimi, pa tudi političnimi pravicami in svoboščinami, ki so si jih na zahodu priborile generacije ljudi?

Politične pravice vsaj za sedaj ne bi smele biti ogrožene. Kar se sindikalnih tiče, pa je treba ločevati med tistimi, ki resnično ščitijo ogrožene sloje, in tistimi, ki prikrivajo bolj ali manj izrazite privilegije. Slednji bodo v letih verjetno zmanjšani, ker bo odvisno tudi od pogajalne moči posameznih sektorjev. Proces bo vsekakor dolgotrajen in življenje se nam bo spreminjalo postopno. Človek je izredno prilagodljivo bitje in se vsega prej ali slej navadi. Težje je z neko skupnostjo. Če se globalno ne bomo privadili na novosti, bomo v bodoče prisiljeni odigrati ali podrejeno vlogo ali pa se kot skupnost utopiti v drugem morju.

IZSTRELKI Z OSIROMAŠENIM URANOM

KAJ PA PRIZADETO PREBIVALSTVO?

Sredstva množičnega obveščanja v Italiji še vedno posvečajo največjo pozornost izstrelkom z osiromašenim uranom, ki so jih predvsem ameriški vojaki uporabili tako v Bosni kot na Kosovu in v Srbiji. Predsednik italijanske vlade Amato je zahteval od glavnega poveljstva Atlantske zveze, naj o tej kočljivi zadevi končno pove vso resnico, saj imajo države članice tega zavezništva pravico vedeti, ali izstrelki z osiromašenim uranom sodijo med konvencionalno orožje ali ne. Problem je nastal v trenutku, ko so se najožji sorodniki nekaterih vojakov, ki so bili v Bosni ali na Kosovu in so umrli za krvnim rakom, uradno pritožili, češ da so ti vojaki postali žrtve radioaktivnega sevanja med opravljanjem dolžnosti. Do zdaj je bilo v Italiji devet takšnih smrtnih primerov, o enakih ali podobnih obolenjih poročajo tudi iz nekaterih drugih držav, ki imajo vojake na Balkanu.

Vojaški izvedenci pa ob vsem tem pojasnjujejo, kako je bilo splošno znano, da se v mnogih državah, med temi je tudi Rusija, izdelujejo izstrelki z osiromašenim uranom, kar omogoča, da topovski ali raketni izstrelki laže prebijajo npr. tankovski oklep in tako laže onesposobijo sovražnikovo bojno sredstvo. Poveljstvo Atlantske zveze je hkrati obljubilo, da bo državam članicam sporočilo tako število izstrelkov kot kraje, na katere so ti izstrelki padli.

Zanimivo in hkrati zaskrbljujoče pa je, da se do zdaj piše in govori le o obolelih vojakih v Bosni in na Kosovu, medtem ko se ne omenjajo ne ljudje ne kraji, ki so morali okusiti "blagodati" tega strahotnega orožja. Vprašanje je naravnost pohujšljivo, ker vemo, da tarča teh izstrelkov niso bili le tanki ali oklepna vozila, ampak tudi civilno prebivalstvo in ozemlje, na katerem je živelo in gotovo živi še danes.

V Italiji je vse to seveda takoj postalo tudi predmet političnega in strankarskega izkoriščanja, saj so na primer obe komunistični stranki takoj zahtevali, naj Italija izstopi iz zveze NATO, pri čemer se je spet tudi močno oživilo protiameriško razpoloženje, ki je za nekatere italijanske kroge že nekakšna stalnica v vsej povojni dobi. Nekateri so vse to tudi povezali z zadnjim ukrepom ameriške vlade, naj se okrepi nadzorstvo na vseh ameriških konzularnih predstavništvih po svetu, medtem ko je bilo ameriško veleposlaništvo v Rimu nekaj dni zaprto za javnost. Washingtonske oblasti sicer navajajo novice o atentatih, ki naj bi jih načrtovali islamski skrajneži proti ameriškim diplomatskim predstavništvom. To pa še ni odpravilo tudi sumničenj, da so ti ukrepi tudi v zvezi z novim protiameriškim razpoloženjem še kar številnih italijanskih krogov.

DL

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. NAVADNA NEDELJA

"Kakor se ženin veseli neveste, tako se tebe veseli tvoj Bog." (Iz 62, 5)

"Oznanjujte dan za dnem njegovo odrešenje!" (Ps 96, 2)

"Različna so dela, isti pa je Bog, ker dela vse v vseh." (1 Kor 12, 6)

"Tisti čas je bila svatba v Kani Galilejski in Jezusova mati je bila tam." (Jn 2, 1)

Cerkveno leto, ki smo ga začeli z adventom, nas je pripeljalo skozi božični v "čas med letom". Prazniki rojstva Božjega Sina so mimo. Toda ostati mora med nami, v navadnem času tisti, po katerem se imenujejo vsi časi in vekovi, Jezus Kristus. Saj je zato postal človek, da bi ostal vsak trenutek našega življenja z nami.

Ostaja pa samo po veri in ljubezni.

Najlepše znamenje te božje ljubezni do človeka je vsekakor podoba zakona, poroke, ljubezni ženina in neveste. Vse Sveto pismo namreč izraža ljubezen Boga do svojega ljudstva z zakonskim simbolizmom. Ta je viden zlasti pri preroku Ozeju **(na sliki)**.

A ta ljubezen je s strani človeka globoko ranjena. Ker je človek zapadel neveri, ki jo Pismo imenuje prešuštvo, nezvestoba in vlačugarstvo: "Kajti Izrael se upira kakor trmasta krava, kako naj jo torej pase Gospod kakor jagnje na planjavi?" (Oz 4, 16) . Prerok se mora na božji ukaz poročiti z vlačugo, da s tem razodene odpad ljubezni od Boga (Oz 1, 2).

Pri preroku Jeremiji govori: "Spominjam te na predanost tvoje mladosti, na ljubezen tvoje zaročne dobe, ko si hodila za menoj v puščavi" (Jer 2, 2).

Sv. pismo poudarja povsod največjo zapoved, t.j. ljubezen do Boga, ki naj bo odgovor na njegovo ljubezen. V Visoki pesmi Bog išče človeka kakor zaročenec nevesto, ki prosi: "Deni me kot pečat na svoje srce, kot pečat na svoj laket! Zakaj močna kakor smrt je ljubezen, silna kakor podzemlje ljubezenska strast! ... Velike vode ne morejo pogasiti ljubezni" (Vp 8, 6.7). A vsakršno malikovanje, zlasti lakomnost, ki vidi vse npr. v zlatem teletu tako tudi v sočloveku le predmet uživanja, zaduši odvisnost in naravnanost na Boga, ki edini more biti smisel vsega našega življenja.

Zato razumemo, kaj naj zakon ne bi smel biti: najprej ne gospodovanje nad ženo, ki ni moževa last, četudi je to v nasprotju z Mojzesovo zakonodajo (5 Mz 21, 13; 24, 1) in z vedno znova nastopajočim javnim mnenjem o ločitvi, o navidezni svobodi, ki pa je le samovolja in nič več. Jezus nedvoumno pravi o tem: "Od začetka pa ni bilo tako" (Mt 19, 8). Saj žena ni moževa lastnina, kakor je to lahko vol (2 Mz 21, 28 nss), a celo "vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna, moje ljudstvo ne razume" (Iz 1, 3). Saj gospodovalnost vodi ljudi Stare zaveze v češčenje kanaanskega boga Baala, v oboževanje plodnosti in spolnosti ter v obredno prostitucijo in končno v zavračanje edinega pravega Boga. V Novi zavezi, v našem "času" pa nevera prazni hiše, saj pri dobršnem delu kristjanov ni več tistega trdnega temelja, na katerem vera sloni, na edinem pravem Bogu namreč. Toda prav njemu bo treba dati odgovor o vsem. Nevera deluje tudi v splavu, ki povsod prazni vrtce, šole, ogroža obstoj naroda ter Cerkve. Skratka razuzdanost in nevera vodita v pogubo. Zanikanje smisla zakonske zveze, ki se razodeva v ljubezni in zvestobi, se na debelo bohoti po zakonih ter v praznih srcih, pustoši duha in telo ter duševnost. Trpljenje je veliko, ne samo prizadetih otrok in žena ter mož, pač pa tudi celotne družbe.

Toda svetla stran zakona in družine, t.j. ljubezen in zvestoba, govori, da je Jezus odločilno posegel v to našo nič kaj zavisti vredno življenje. Apostol Pavel trdi, da je Jezus tako ljubil Cerkev, nas vse, da se je zanjo, za nas vse daroval. Vso svojo oblast in moč in gospostvo je vložil v nevesto, v Cerkev, v nas tako, da se je vsem uslužil (Ef 5, 24 nss). Odkar je postal človek, eden izmed nas, pa nam dopoveduje, da nas ima tako rad, da je šel na križ zaradi nas in naših grehov ter da je vstal iz smrti, ki jo mi povzročamo. Zato nam ne samo očita naših grehov in prestopkov, dasi nas pred njmi svari, ker želi biti naš brat, ženin naših duš. Prvi čudež je naredil na svatbi, na poročni dan dveh mladih Judov.

Želi pa, da tudi mi sodelujemo z njim pri čudežih ljubezni in zvestobe, da bodo tudi naše družine slavile poročno veselje. Zvesta molitev, ki jo dvigamo vsak dan po rokah njegove Matere Marije, nas sili, da priporočamo tečaje priprave na zakon in družino, branje in premišljevanje božje besede, prejem zakramentov, sodelovanje pri maši, sodelovanje pri kulturnem delu, petje pri zborih, zdrav šport, branje naših mohorjevk in tiska tudi o zakonskem in družinskem življenju, oživljanje zakonskih skupin.

Prevladuje naj zavest, da je en sam žarek pristne ljubezni in zvestobe več vreden kot vsa tema in varanje drug drugega in sebe.

Reševanje zakona in družine naj nas prevzame in pretrese, da lahko najdemo skritega Boga, ki je "ljubezen" in "ki dela vse v vseh" (1 Jn 4, 8; 1 Kor 12, 6).

S 1. STRANI / OB ZAKLJUČKU JUBILEJNEGA LETA

SPOROČILO SVETEGA LETA

Od tod tudi moč, da je zmogel pozdraviti in srečati vse narode na svetu, ko je sprejemal njihove predstavnike. Vsem je vlival upanje in njegov "Ne bojte se! Ne bojte se življenja!" še danes doni v ušesih vernikov in mladih v svetu.

Papež Janez Pavel II. postavlja Cerkev a za zvezdo, za tako zvezdo, kot je bila tista, ki je svetim trem kraljem kazala pot, da se niso izgubili, ko so se šli poklonit Jezusu. Cerkev naj bo zvezda stalnica, ki kaže pot vsem tistim, ki iščejo smisel v življenju, ki zavedno ali nezavedno iščejo Kristusa!

Sv. oče Janez Pavel II. se še kako zaveda, da bi bil vsak občutek zmagoslavja ob zaključku svetega leta zmoten, da je vsak triumfalizem odveč in tuj Cerkvi in vernikom in je zato med pridigo odločno dejal: "Nobenega praznega triumfalizma! Jubilejno, sveto leto nam je bilo kristjanom priložnost, ki nam jo je bila podelila Božja Previdnost, da smo se lahko prečistili in se istočasno kesali in očistili grehov in zmot preteklosti, saj smo imeli možnost prositi Boga odpuščanja za vse nezvestobe in pregrehe, ki so jih bili storili verniki v dveh tisočletjih!"

S temi besedami je papež Janez Pavel II. najlepše odgovoril vsem tistim, ki so kritizirali sveto leto in še posebno svetoletna množična romanja v Rim, češ da gre za posvetno dejanje, za prazno tratenje denarja in predvsem pa za razkazovanje zmagoslavja in moči Cerkve današnjemu svetu; zato je papež v svojem nagovoru zavestno povedal vsemu svetu: "Pred Kristusom na križu smo se verniki spomnili, da smo pred neizmerno Milostjo, ki dela Cerkev sveto, mi, njeni otroci, na veliko zaznamovani z grehom in mečemo zato senco na njen obraz: nobenega pretiranega in praznega poveličevanja in navdušenja torej, ampak predvsem veliko zavedanje svojih meja in slabosti!"

Skromna je bila slovesnost, s katero je sveto oče zaprl svetoletna vrata in tako tudi zaključil praznovanje božičnih praznikov, Novega leta in Velikega jubileja, kot smo radi večkrat poiimenovali sveto leto 2000. Počasi je sveti oče zaprl bronasta vrata, vsakdo je lahko videl na njegovem obrazu veliko ganjenost in v tej luči lahko razumemo tudi njegove besede, ki jih je bil tudi izrekel med pridigo, ko se je bil v mislih vrnil na dan svoje izvolitve za Kristusovega naslednika na Zemlji pred triindvajsetimi leti: "Na samem začetku svojega načelovanja Cerkvi, in pozneje sem to še večkrat storil, sem otrokom Cerkve in vsemu svetu vzkliknil: "Odprite, na stežaj odprite vrata Kristusu!" In prav to želim tudi danes, ko se zaključuje jubilejno leto in vstopamo v novo tisočletje, vzklikniti!"

V NEDELJO PRVA MAŠA NOVEGA VIDEMSKEGA NADPASTIRJA

PO 116 LETIH PONOVNO FURLANSKI NADŠKOF

ERIKA JAZBAR

V nedeljo je bil za videmsko nadškofijo velik dan, saj je v popoldanskih urah v videmski stolnici začel škofovsko službo novi videmski nadškof msgr. Pietro Brollo. Dne 28. oktobra 1999 je takratni škof mest Belluno-Feltre dobil apostolsko pismo papeža Janeza Pavla II., ki mu je sporočil novico o novi funkciji. Na omenjeno novost so domači verniki, duhovniki in vsi pri videmski nadškofiji odgovorili z velikim navdušenjem, saj se v domačo nadškofijo vrača po 116 letih ponovno furlanski duhovni vodja.

Msgr. Pietro Brollo se je rodil v Tolmeču leta 1933, v duhovnika je bil posvečen leta 1957, veliko let je učil v semenišču, kjer je bil tudi ravnatelj. Bil je župnik v Ampezzu v Karniji in v Huminu v letih po potresu, ki je hudo prizadel Furlanijo leta 1976. Leta 1985 je bil posvečen za videmskega pomožnega škofa, deset let je ostal v domači župniji, dokler ni bil imenovan za škofa za Belluno-Feltre.

V nedeljo se je msgr. Pietro Brollo ponovno vrnil v domači kraj.

V videmski stolnici so ga sprejeli dosedanji priljubljeni nadškof msgr. Alfredo Battisti, predstavniki oblasti, duhovniki in verniki velike videmske nadškofije.

Vsi se ga zelo veselijo, saj msgr. Brollo dobro pozna zgodovino, kulturo in pričakovanja svojih ljudi, probleme gorskega teritorija ter raznoliko podobo bogate nadškofije. V videmski stolnici je bila tako prisotna tudi slovenska beseda, saj so brali v slovenskem jeziku drugo berilo in prošnje.

Msgr. Alfredo Battisti je bil videmski nadškof skoraj 28 let, njegovo duhovno vodenje bo nedvomno pustilo pomembne sledove, saj je do njega prišlo po drugem vatikanskem koncilu in je prineslo velike novosti. Z našega zornega kota je seveda najpomembnejše to, da je videmska nadškofija ponovno zaživela kot skupnost različnih kultur, katerim je šlo enakopravno mesto in priznanje.

Imenovanje msgr. Brolla na to odgovorno mesto je s tega vidika najbolj dobrodošlo, saj je slednji uspešno sodeloval, tudi kot pomožni škof, z msgr. Battistijem in z njim sooblikoval vse pomembnejše pobude, kakršna je bila npr. sinoda videmske nadškofije.

Po maši v stolnici je na sedežu nadškofije nadškof Brollo sprejel politične predstavnike krajevnih institucij ter rektorja videmske univerze. Poudaril je, da bo v spoštovanju pristojnosti sodeloval z vsemi tistimi, ki si prizadevajo za dobrobit te zemlje.

APOSTOLSKO PISMO ZA NOVO TISOČLETJE

NAPREJ Z IZNAJDLJIVO LJUBEZNIJO!

Sto tisoč vernikov je prisostvovalo na Trgu sv. Petra v Rimu na praznik Svetih treh kraljev svečanemu podpisu apostolskega pisma *Novo Millennio Ineunte*, ki ga je sveti oče namenil vsem kristjanom in ljudem dobre volje, ko vstopamo v tretje tisočletje.

Na svečano pripravljeni, a preprosti mizi je pred zbranimi verniki papež Janez Pavel II. s črnim nalivnim peresom počasi, a odločno podpisal dokument, ki je v bistvu temelj razvoja katoliške Cerkve v novem tisočletju. Ton besedila je sicer svečan, a hkrati "nežen" izraz očetovske drže Petrovega naslednika, ki mu je pri srcu prav vsak človek. To je v svojem dolgem poslanstvu že ogromnokrat pokazal. Iz besed je tudi razvidno, da jemlje papež Wojtyla svoje poslanstvo kot služabnik Kristusove Cerkve in ljudi, ne pa kot poglavar; tudi se nima za "tvorca" katoliške vere, ampak za njenega varuha.

V apostolskem pismu *V začetku novega tisočletja* je sveti oče začrtal smernice, po katerih naj bi stopali kristjani v prihodnje, še zlasti po jubilejnem svetem letu 2000, saj se je dotaknil prav vseh področij, ki so temeljnega pomena za razvoj vsakega človeka, kristjana in seveda tudi Cerkve, zakaj ne, tudi človeštva.

Če na eni strani v tem pomembnem dokumentu poudarja, da lahko vsakdo od nas postane svetnik, pa Janez Pavel II. ne more iz svoje kože in se tudi v tem dokumentu, ki bo tudi v našem tedniku še predmet podrobnejšega pisanja, odločno zavzema za najrevnejše, za bolnike, za trpeče in na rob potisnjene, ko govori, "da je današnji svet poln nasprotij, ko smo na eni strani priče hitremu tehnološkemu, gospodarskemu, kulturnemu razvoju, ki najbolj srečnim in izbranim ljudem nudi neslutene možnosti razvoja in samouveljavitve, pa smo na drugi strani tudi priče milijonom in milijonom ljudi, ki niso potisnjeni samo na rob človeškega napredka, ampak so prisiljeni živeti v tako hudih razmerah, ki so pod vsako mejo človeškega dostojanstva." Zato se v nadaljevanju sveti oče sprašuje, ali sploh lahko danes še dopustimo, da v današnjem svetu ljudje še umirajo od lakote, da smo še vedno priče nepismenosti, minimalni zdravstveni oskrbi in še in še. Papež misli torej predvsem na malega, na rob potisnjenega človeka in narode, katerim smo razviti dolžni pomagati. Zato zahteva od vsakega človeka "iznajdljivo ljubezen", s katero si moramo kristjani in vsi ljudje pomagati, da bomo lahko prispevali k rešitvi revnih iz novih oblik sodobnega suženjstva. Več o apostolskem pismu v prihodnji številki.

JUP

TAIZEJSKO SREČANJE, BARCELONA, VEJNA

MLADI, ŽEJNI DUHOVNOSTI

MARTIN MARUSSI

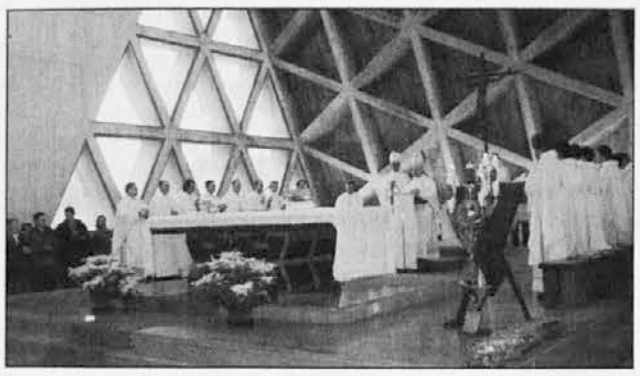

Od 27. decembra do 1. januarja je v Barceloni potekalo 36. Taizejsko srečanje mladih iz cele Evrope oz. iscelega sveta. Približno osemdeset tisoč mladih je v petih dneh preplavilo katalonsko prestolnico in z molitvami, delavnicami in srečanji poglabljalo prizadevanje za edinost med kristjani, za boljše odnose med narodi in kulturami, za odpravo socialnih razlik med Severom in Jugom sveta.

Taizejska duhovnost, katere ustanovitelj je protestantski duhovnik brat Roger, je nastala iz ekumenskega truda za edinost med vsemi kristjani. Brat Roger je tako posvetil svoje življenje temu prizadevanju in uvidel, da je pot edinosti prav v mladih. Mladi in bodoče generacije ne smejo več čutiti sporov in napetosti med raznimi pripadniki različnih cerkva v krščanstvu, temveč morajo graditi edinost in složnost in tako izpolnjevati Jezusovo prošnjo "Da bi bili vsi eno". Taize je tudi mestece v vzhodni Franciji, kjer taizejski menihi, oblečeni v bela oblačila, celo leto molijo in pripravljajo novoletna srečanja za mlade. Njihova duhovnost sloni na prepevanju in petju različnih kanonov in pesmi v različnih jezikih, in to pred ikonami svetnikov, ki so bili stebri prvih krščanskih cerkva.

Tej množici mladih se je pridružila kot vsako leto tudi skupina zamejskih Slovencev, ki je bila prek Mavričnega mosta mladih iz Kozine del slovenske prisotnosti na tem srečanju. Vseh Slovencev je bilo okrog dva tisoč. Začetno mašo na Vejni 27. decembra lani sta darovala tržaški škof Ravignani in koprski škof Pirih. Slednji se je v homiliji dotaknil pomena urejenega krščanskega življenja pri mladih. Trdnost in stanovitnost, ki ju življenje zahteva, morata biti temelj za krščansko moralno življenje, kajti le prek izpolnjevanja vsakodnevnih obveznosti se mlad človek razvije v odraslo in zdravo krščansko osebnost. Primorski škof je obenem ovrednotil prizadevanje za ta srečanja, ki so pot k boljšemu in lepšemu razumevanju med narodi in kulturami. V slovenščini je prisotne pozdravil tudi tržaški škof in mladim zaželel veliko blagoslova na srečanju, da bi ponesli v novo leto vse navdušenje s srečanja.

Mladi so se vrnili navdušeni in veseli. Spoznavanje katalonske stvarnosti je bilo zamejskim Slovencem še posebno blizu. S Katalonci, ki si prizadevajo za svojo avtonomijo, so se čutili kot bratje. Vendar vera, ki so jo na srečanju prejeli, je jasno pokazala, da jezik ne sme biti in tudi ni vir razhajanj, razpadov in delitev. Vedno velja, kar je rekel blaženi Anton Martin Slomšek: "Vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do narodne omike".

ZAOBLJUBE REDOVNIC SKUPNOSTI LOYOLA

ŽETEV JE VELIKA, KAJ PA DELAVCI?

Poleg vsemogočih novic, ki jih vsak dan spremljamo po radiu in televiziji, važnih, a prevečkrat katastrofalnih, pa se včasih okrog nas dogajajo lepe in spodbudne stvari. Lepa novica je namreč, da je Marija Humar, naša vaščanka iz Števerjana pri Gorici, izrekla svojo zaobljubo Bogu in postala sestra Marija. Zaobljubo je dala v ljubljanski stolnici na prvi dan novega leta 2001.

Kar precej nas je bilo navzočih iz naše vasi. Za cel avtobus sorodnikov in prijateljev so poskrbeli njeni starši Marino in Boža. Spremljal nas je tudi naš g. župnik A. Lazar. V ljubljanski stolnici pa je bil prisoten tudi naš župan Hadrijan Corsi. Velika in mogočna stolnica je bila nabito polna. Okrog oltarja je bilo zbrano veliko število duhovnikov z nadškofom Rodetom, nadškofom Šuštarjem in pomožnim škofom Uranom. Slovesna maša se je pričela ob štirih popoldne. Nadškof je v ganljivi pridigi lepo razložil pomen zaobljub. Odločitev petih deklet, ki so bile prisotne ob oltarju, je sprejel z odobravanjem in spoštovanjem. Marija, Suzana, Marina, Marjeta in Dina prihajajo iz različnih sredin: dve sta zamejski Slovenki, dve sta italijanskega rodu in ena je Slovenka. Po večletnih pripravah so se odločile, da se odpovejo današnjemu potrošniškemu svetu, udobju in tekmi za kronanje lastnega jaza. Izbrale so čistost, uboštvo in pokorščino v upanju, veselju in ljubezni do Cerkve. Trudile se bodo izpolnjevati božjo voljo na skupni poti človeštva.

Da, v tem je njihova zaobljuba, ki so jo izpovedale pred nadškofom. Izpovedale so jo pred glavno sestro Skupnosti Loyola, preizkušeno in v ognju življenja prekovano, sestro Ivanko Hosta.

Ganjeni in presrečni smo bili nad njihovo odločitvijo. Torej v današnjem svetu se še najdejo ljudje, ki so pripravljeni se žrtvovati in pomagati tem, ki pomoč potrebujejo. Toda za taka dejanja je treba imeti plemenito srce. In sestra Marija Humar ga nedvomno ima. Zrasla je v kmečki, delavni števerjanski družini. Je tiha in mirna po značaju, toda bistra in inteligentna. Ko je končala višjo srednjo šolo v Gorici, se je zaposlila kot bančna uslužbenka.

Notranji glas pa jo je vabil, naj svoje sposobnosti usmeri v višje vrednote. Prisluhnila mu je, ni ga zatajila. Več let se je preverjala, preden je vstopila v Skupnost Loyola. Zadnja leta je bila na Poljskem in tam diplomirala na Pedagoški fakulteti. Sedaj je zaposlena v Ljubljani, kjer se prilagaja novemu okolju; z njenega obraza kar sijeta zadovoljstvo in umirjenost.

Pred njo je iz naše župnije stopila v Skupnost Loyola tudi Vida Terčičeva z Bukovja v Števerjanu. Redovne zaobljube je naredila v Ljubljani 1. januarja 1993. Študirala je v Rimu in na Portugalskem, zdaj pa že poučuje na cerkveni univerzi v Braziliji.

Naše farno občestvo se z obema sestrama veseli in jima iz srca čestita. Obljubljamo jima, da bomo še naprej radi molili za duhovne poklice, in jima želimo obilo notranjega zadovoljstva in veselja pri delu za čast Božjo in služenju bratom in sestram.

Sestram Skupnosti Loyola se iskreno zahvaljujemo tudi zato, ker so nas po slavju v stolnici svetega Nikolaja povabile k agapi v škofove zavode v Šentvid pri Ljubljani, kjer smo preživeli veselo uro v prijetni družabnosti.

MILKA

SLOVESEN SKLEP JUBILEJNEGA LETA V GORICI

CERKEV, KI HODI

Goriški verniki so na poseben način proslavili praznik Gospodovega razglašenja in obenem sklepa svetega leta 2000 s svečanim bogoslužjem v petek, 5. januarja. Najprej so se številni zbrali v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, kjer so mogočno zapeli jubilejno himno. Nadškof De Antoni je nato uvedel obred s kratko, a prodorno mislijo. Govoril je o jubileju milosti in usmiljenja, poti, na kateri smo lahko bolje spoznali, da je naše življenje dar; zato ga moramo živeti z zavzetostjo in ga tudi sami darovati. Po prošnji, da bi bila Božja beseda vsem svetilka na življenjski poti v tretjem tisočletju, so zbrani verniki - med katerimi je bilo veliko mladih - zmolili litanije vseh svetih, da bi z njimi stopili na pot do mestne stolne cerkve; to je bila krajša procesija, simbol romanja in samega življenja. Med potjo, ko so se živi reki pridružili še drugi verniki, so prisotni zbrano poslušali psalme iz večernic.

V stolnico je za kolono kakih 30 somaševalcev, nadškofa De Antonija in msgr. Bommarca stopila velika množica vernikov, ki jih je sprejela božična pesem. Nato je nadpastir, kot je navada za praznik Sv. treh kraljev, blagoslovil vodo in z njo vernike. Besedno bogoslužje je potekalo v furlanskem, italijanskem in slovenskem jeziku. Msgr. De Antoni je v homiliji poudaril, da smo tudi verniki v svetem letu počenjali to, kar so naredili trije modreci: prišli smo, videli in počastili. Goriška Cerkev je iskala Kristusov obraz in njegove stopinje v oglejski cerkvi, kjer so pognale korenine naše vere, na priljubljenem svetišču Sv. gore, na Barbani, pa tudi ob fojbah in v Rižarni. Romanje je tudi pot do človeka, srečanje z osebo. Zato so goriški verniki tudi obiskali bolnike, ostarele, jetnike; velika rana v goriškem družbenem tkivu so trume priseljencev, ki prihajajo čez mejo vsako noč. Cerkev jih je v prvi vrsti vedno skušala očetovsko

FOTO BUMBACA

sprejemati. Nadškof je tudi govoril o spravi in očiščevanju spomina, ki zahteva veliko mero poguma. "Žal smo vsi še malo neobčutljivi za družbene grehe". Perspektive za naprej? "Leto milosti se nikdar ne konča," je odločno pritrdil msgr. De Antoni. Odprta ostaja perspektiva trajne evangelizacije. Potrebni so tesnejši odnosi med osebami in skupnostmi, prizadevati si je treba za živo vero, ki se udejanja v življenju. "Začenjamo veliko romanje novega tisočletja, drugi ga bodo nadaljevali," je še povedal. Vsekakor je jubilej leta 2000 močno zaznamoval začetek nove dobe.

Liturgija se je nadaljevala z evharistično daritvijo, molitvami in pesmimi v treh jezikih. Po obhajilu se je nadškof še enkrat zahvalil Gospodu za leto milosti in za bogate duhovne trenutke, ki jih je doživela goriška Cerkev. Nato je zadonela hvalnica Magnificat, ki je uradno pomenila konec svetega leta. Nadškof je simbolično podelil vsem goriškim vernikom - prek zastopnika duhovnikov in družine - poslanstvo uresničevanja smernic goriške sinode, ki naj postane temelj vsestranskega pastoralnega delovanja. "Zdaj je čas konkretne zavzetosti," je sklenil ter podelil papežev blagoslov in popolni odpustek.

SVETNIK TEDNA

13. JANUAR

SILVESTER ČUK

HILARIJ, ŠKOF IN CERKVENI UČITELJ

"Zavedam se, da sem tebi, vsemogočni Bog Oče, v svojem življenju dolžan predvsem to, da o tebi govori vsaka moja beseda, vsaka moja misel. Razen tega mi govorniška sposobnost, ki si mi jo ti podaril, ne more prinesti nobene večje nagrade, kakor je ta, da z oznanjevanjem tebi služim in da ljudstvu, ki te ne pozna, ali krivovercu, ki napačno govori o tebi, razlagam, kaj si: da si Oče."

To so uvodne misli iz razprave o Sveti Trojici, največjega dela današnjega svetnika, ki je bil škof v francoskem mestu Poitiers in mu je papež Pij IX. leta 1851 podelil naslov cerkvenega učitelja, ki si ga je s svojo zvestobo evangeljski resnici gotovo zaslužil. Pogumno je vztrajal v boju za čistost Kristusovega nauka in zaradi tega ga večkrat imenujejo "zahodni Atanazij" (vzhodni Atanazij je bil največji borec zoper arijanske zmote). Kot bojevnik za pravo vero Hilarij ni bil prenapetež, temveč blag evangeljski mož, vreden svojega imena. Hilarij namreč pomeni: vesel, sproščen, radosten.

Hilarij je bil doma v francoskem mestu Poitiers, kjer se je rodil okoli leta 315, kakšni dve leti po milanskem ediktu, s katerim sta cesarja Konstantin in Licinij dala Cerkvi in neznatni krščanski manjšini enakopravnost s pogansko večino v rimski državi. Hilarij je odraščal v poganski veri, bil je razgledan v modroslovju in pravu, vendar vse to ni moglo potešiti njegovega iščočega duha. Nemir je izginil, ko je dobil v roke Sveto pismo. Kmalu zatem se je dal krstiti skupaj z ženo in s hčerko. Po krstu je hotel služiti edinole Bogu.

Le nekaj let po Hilarijevem krstu je v njegovem rodnem mestu umrl škof. Ljudstvo je za njegovega naslednika izbralo Hilarija, ki je to službo sprejel ne kot čast, ampak kot težko in odgovorno dolžnost. škof Hilarij je odločno branil pravo vero proti arijanskim zmotam in si s tem nakopal zamero cesarja Konstancija. Hilarij je moral za štiri leta v pregnanstvo v Malo Azijo. Tam je svojo vero še poglobil in ob preučevanju grških cerkvenih očetov napisal svoje najboljše delo O sveti Trojici, v katerem je mirno in dosledno pobijal vse arijanske zmote. Zato so arijanci sami cesarju svetovali, naj Hilarija pošlje domov, sicer jih bo uničil.

Po vrnitvi na škofijski sedež v Poitiersu je Hilariju preostalo še sedem let življenja. Čas je pridno uporabil za pisanje, predvsem je v svojih spisih razlagal Sveto pismo, pri tem se je skliceval na spoznanja zahodnih in vzhodnih cerkvenih očetov. Do sebe je bil vedno strog, do nasprotnikov pravega nauka pa od začetka neizprosen, nato pa čedalje blažji. Zavedal se je, da vse resnice nihče ne more spoznati, vsi pa moramo iskati drobce resnice, ki so nam dostopni. Za utrjevanje cerkvenega nauka je govoril in mnogo napisal vse do svoje smrti, ki ga je doletela leta 367.

Krstni imeni Hilarij in Hilarija sta pri nas zelo redki, nekoliko pogostejše so slovenske različice: Rado, Radovan, Radoslav; zelo redke so prevedenke Veselko, Veselka, Veselin.

OBRAČUN SVETEGA LETA 2000

LANI NA SVETI GORI 292 AVTOBUSOV

Na Sveti gori je pred novim letom 2001 izšla nova številka Svetogorske Kraljice, glasila prijateljev omenjenega svetišča in romarskega središča, ki je med najbolj znanimi v Sloveniji. Objavljenih je več prispevkov, tudi tistih o vzdrževanju in drugih pridobitvah tamkajšnjega frančiškanskega samostana in Bazilike Kraljice Marije.

Bratje frančiškani se v glasilu zahvaljujejo vsem, "ki so jim v letu 2000 storili veliko dobrega. Pomislite, vaša dlan nas je dnevno hranila, oblačila in nam pozimi grela prostore. Zahvaljujemo se za darove, ki so nam omogočili, da je streha na baziliki obnovljena. Zamenjana je kritina, vgrajeni novi strelovodi, obnovljena je tudi fasada cerkve. Brez izdatne pomoči Mestne občine Nova Gorica bi tega ne mogli uresničiti. Hvala županu Črtomiru Špacapanu in njegovim sodelavcem. Vsak obiskovalec kapele Prikazanja je prijetno presenečen, ko vstopi vanjo. Kapelo smo v svetem letu 2000 obnovili in prenovili. Nov daritveni oltar je posvetil, vsa dela, ki so bila opravljena, pa blagoslovil koprski škof msgr. Metod Pirih".

V glasilu so nadalje objavljeni prispevki "o naših koreninah, ki so v Krminu urejale desetino"; o novi cerkvi v Čekovniku v idrijski župniji, ki je posvečena Svetogorski Materi Božji; v rubriki Prošnje, zahvale, darovi pa pisma, ki jih verniki iz raznih krajev pošiljajo Svetogorski Kraljevi Materi milosti. Zanimiv je pregled skupinskih romanj na Sveto goro, opravljenih v svetem letu 2000. Romarji so prispeli z 292 avtobusi. Skupine romarjev so bile iz raznih krajev, tudi iz Sesljana, Trsta in z Opčin, iz Benetk, prišli so sodelavci Vincencijeve konference v Trstu, iz Vittoria Veneta, Doberdoba, jezuiti iz Gorice, frančiškani iz Trsta, Rojana, Stuttgarta, Nemčije, Slovenci iz Kanade, iz Ronk in skupina nogometašev, ki je Sveto goro obiskala pred nogometno tekmo v Novi Gorici.

Frančiškani v koledarju letošnjih dogajanj na Sveti gori sporočajo, da v baziliki ob delavnikih v času do 1. maja 2001 ne bo svetih maš. Skupina, ki želi imeti mašo v tem času, naj kliče na telefonsko številko 05 3304020.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE / ABONMAJSKA SEZONA 2000/01

KOBALOV ALLEGRO... MA NE PREVEČ

IVA KORŠIČ

Pred Božičem, v petek, 22. decembra, - premiera bi sicer našla ustreznejše mesto med novoletnimi prazniki - se je na odrske deske tržaškega Kulturnega doma vrnil po daljšem premoru kot izvajalec svoje kabaretne monodrame *Allegro... ma ne preveč* Boris Kobal, igralec, režiser in že tri leta ravnatelj Mestnega gledališča Ljubljana, predvsem pa kabaretist z neusahljivim satiričnim virom. Iz tega je zajemal že v 70. letih in se nadalje pri njem napajal v Verčevi družbi v bolj ali manj posrečenih strelicah, s katerimi se je pojavljal na tržaškem radiu in koprski televiziji. Kot avtor je seveda zaslovel s komedijo Afrika ali na svoji zemlji (sezona 1996-97), v kateri je prerešetal vse tedanje pereče teme. Uprizoritev v izvedbi SSG je doživela enkraten uspeh v nad sto ponovitvah; ogledalo si jo je nad tisoč gledalcev.

V tej novi odrski dogodivščini ga spremljajo trije odlični glasbeniki-sogovorniki Miran Košuta, ki je tudi avtor glasbe, Aleksander Vodopivec in Marko Feri v elegantnih oblekah Marije Vidau. Kabaretno vzdušje poustvarjajo še skopi scenski elementi Petra Furlana.

Tudi za to kabaretno monodramo, pravzaprav kabaretni mozaik, sestavljen iz samostojnih prizorov, Kobalu ni zmanjkalo vsebin. Dogodkov, v katere je lahko podrezal s svojim ostrim želom, res ne manjka ne v zamejstvu ne v sami domovini. In čeprav živi zadnja leta v slovenski prestolnici, ima nenehno pogled pozorno uprt v zamejski prostor oz. v tržaško kulturno in politično dogajanje. Tako so tudi v njegovem najnovejšem satiričnem »močniku« našli svoje mesto razni aktualni dogodki, manifestacije in celo izmišljena postavitev spomenika sprave kar na ulici Petronio. V tem skeču se je izkazala vsa njegova učinkovita spretnost leviti se iz enega lika v drugega in ga fizično ter psihološko tako dobro zarisati, da naenkrat stoji pred gledalčevimi očmi živa karikatura.

Svojevrstna je tudi »balada« v »kobalaoščini« - zelo je sicer sorodna »italijanski-brazilščini« iz neke pesmi Renza Arbora -, v kateri igralec poje o tržaškem Slovencu »ščao tristi«, ki se je preselil v južno Ameriko. Žalosten se je rodil in žalostno je živel.

V več kot enournem kabaretu, v katerem vrejo domiselni trenutki, a vpadajo vanj tudi bolj ohlapni momenti, se poleg ostrega humorja večkrat oglaša spomin na pretekle dni in zazveni melanholična nota. Najbolj občutena je ob koncu, ko se na stopničkah, ki vodijo na oder, pojavi Niko Sosič kot Kobal-otrok, ki pričakuje, da se bo očka Silvij vrnil z enega izmed toliko gostovanj, kjer je razveselil občinstvo. Odrasli Boris pokloni svojemu očetu znano pesem velikega Totoja, ki ga je nepozabni tržaški igralec tako zelo cenil.

Kobal je spet dokazal, da mu satirična moč ni pošla in da suvereno obvlada oder in z lahkoto drži v pesti gledalce, ne da bi za trenutek mogli uiti njegovemu zabavnemu humorističnemu oklepu. Le nekaj je užalilo vsaj tiste gledalce, ki jim je vera sveta stvar, in iz katere res ni dopustno zbijati neslanih šal. V tekstu se je, žal, Kobal nespoštljivo dotaknil bistva krščanske vere, sv. zakramentov. Te neslanosti, skoro prave nestrpnosti do vsega svetega so gotovo prizadele marsikaterega gledalca-katoličana in mu s tem seveda skalile dobro počutje ob sicer res posrečenih in inteligentno izstreljenih puščicah. Ne vem, zakaj se Kobal tako rad znaša nad vero; ga mar žuli kakšna stara rana? Pa še nekaj, v svoji sicer sočni in slikoviti slovensko-italijanski tržaščini bi se lahko izognil premnogim pouličnim izrazom, ki poceni spravljajo v smeh gledalce, a postanejo nadležno moteči element, če se vztrajno ponavljajo.

Tržaški abonenti so si z različnimi občutki in kritičnimi pripombami ogledali Allegro... že med prazniki, v Gorici pa bo izvenabonmajska predstava v petek, 12. t.m., abonenti pa se bodo srečali z njim 15. in 16. januarja.

V NOVI GORICI

NEPOZABEN GLASBENI DOGODEK

Za ljubitelje zborovske glasbe je Zveza kulturnih društev Nova Gorica v sezoni 2000/2001 razpisala abonma zborovske glasbe in za sodelovanje v njem povabila najboljše primorske zbore. S celovečernim sporedom, dva sta bila že izvedena (mešani zbor Ipavska in mešani zbor Hrast iz Doberdoba), bodo še štirje koncerti.

Drugi koncert je 16. decembra 2000 izvedel mešani zbor Hrast iz Doberdoba, ki ga mojstrsko vodi dirigent in skladatelj Hilarij Lavrenčič **(na sliki)**. Zbor se je pod Lavrenčičevim vodstvom uvrstil v elito najboljših zborov v slovenskem merilu. Na slovenskem zborovskem tekmovanju Naša pesem v Mariboru je leta 1997 in 1999 osvojil zlato odličje v kategoriji MePZ ter tri posebna priznanja, ki jih žirija podeljuje zborovodjem. K navedenim nagradam se pridružujejo še nagradi združenja USCI kot najboljšemu zboru v Furlaniji-Julijski krajini za leto 2000 in nagrada radijskih posnetkov Primorska poje leta 1997 in 1998 kot prvemu med primorskimi zbori.

Na koncertu v Novi Gorici, ki je bil v Veliki dvorani Mestne občine, je zbor izvedel program umetnih in ljudskih priredb primorskih skladateljev 20. stoletja. V prvem delu smo poslušali umetne pesmi skladateljev: U. Vrabca, I. Grbca, P. Merkuja, Š. Maurija in S. Jericija, v drugem delu pa priredbe ljudskih, skladateljev D. Zanettovicha, H. Lavrenčiča in P. Merkuja.

Trije različni pristopi prirejanja ljudskih melodij so ponujali razmišljanja o neizčrpnih možnostih prirejanja ljudskih melodij od skoraj elementarnih zapisov drugačnega videnja občutij ljudskega sporočila pa vse tja do komaj njih zaznavne pripadnosti določeni izvirni ljudski melodiji.

Sodobnejša preoblikovalna tvornost, zgoščena zvočna odslikava občutij je vela iz Zanettovichevih priredb. Lavrenčičeve priredbe pa domujejo v romantičnem čutenju ljudskega melosa, kar je stalnica, ki prija poslušalcu. Skladatelj Pavle Merkù, nedvomno količinsko najvidnejši prirejevalec ljudskih rezijanskih melodij, podoživlja njih sporočilnost v linearnem kontrastiranju medglasovne preje in tako odstira poslušalcu videnje v daljni preteklosti čutečega Rezijana.

V prvem delu koncerta je zbor predstavil dela petih skladateljev in njih stilnost v obliki in izrazu. Ne glede na različno stilno barvitost zahtevnih kompozicij pa tankočutno poslušalčevo uho lahko zazna njih izraznost, ki je značilno primorska (mediteranska).

Nedvomno bo koncert mešanega zbora Hrast iz Doberdoba pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča še dolgo odmeval v spominu poslušalcev kot dogodek vrhunskega glasbenega doživetja izrazito komornega zborovskega sestava, ki v oblikovanih in izraznih možnostih prepriča z nivojem profesionalnega poustvarjanja.

ŠTEFAN MAURI

V GORIŠKEM MUZEJU NA GRADU KROMBERK

PODOBA MARIJE NA PRIMORSKEM

SAŠA QUINZI

V petek, 22. decembra, so v prostorih Goriškega muzeja na gradu Kromberk, ob prisotnosti novogoriškega župana Č. Špacapana, državnega sekretarja Gabrščka in koprskega pomožnega škofa dr. Bizjaka, odprli razstavo *Podoba Marije skozi stoletja. Iz primorskih zbirk*. Kot lahko beremo na priložnostnem vodiču, je razstava posvečena krščanskemu jubileju in obenem tisočletnici prve omembe Gorice in Solkana ter 250- letnici ustanovitve goriške nadškofije. Na razstavi, ki jo je uredil Marko Vuk, je predstavljenih nad sedemdeset eksponatov, večinoma slik, katerim je skupna marijanska tematika in primorska provenienca, medtem ko so si dela med seboj kvalitetno različna, slogovno celo nasprotujoča, časovno pa začrtujejo širok lok od konca 12. stoletja vse do današnjih dni.

Marijino češčenje se je pod vplivom oglejskega patriarhata zelo razširilo na zahodni slovenski meji, zato ni slučaj, da sta se tu ohranili dve od najstarejših Marijinih upodobitev na Slovenskem sploh: bakreni relief iz Grgarja, ki predstavlja *Stoječo Marijo* v molitvi (bizantinska Blaherniotissa) s konca 12. stoletja, stoletje mlajši pa je diptih iz Podkraja pri Vipavi, kjer je ob *Križanju* prikazana Marija kot Nova Eva. Poseben čar imajo gotske lesene plastike, predvsem tisti iz Kojskega in Lokve pri Divači, obe iz 15. stoletja, z začetkov 16. stoletja je *Marija zaščitnica s plaščem* z Golega Brda, tipično delo beneškega Cinquecenta pa je doslej nepoznana slika iz tolminske župnijske cerkve, kjer so doprsno upodobljeni Marija z Jezuščkom in sv. Janez Krstnik, sv. Peter ter sv. Katarina. Lepo presenečenje je tudi restavriran Marijin kip iz Biljane, ob katerem visi velika oltarna slika iz kapele Lanthierijevega dvorca v Vipavi. Ob strunjanski milostni podobi je na razstavi idealno prisotna tudi svetogorska Mati Božja, saj jo predstavljata kopiji iz 18. stoletja: prva je delo Antonia Parolija, drugo pa lahko rešimo anonimata in pripišemo Johannu Michaelu Lichtenreiterju, ki je avtor izredno lepega *Snemanja s križa*. Devetnajsto stoletje je predstavljeno z neobaročnimi in neoklasičnimi deli, jedkanica Elde Piščanec, izreden Goršetov kip in sliki Toneta Kralja pa uvajajo slike sodobnih primorskih umetnikov (A. Kosič, R. Pergar, F. Žerjal, M. Ličen Krmpotič, P. Abram), ki so prav tako uglašene na marijansko oz. materinsko tematiko.

Razstava bo po urniku obiska gradu na ogled do konca aprila.

SLOVENSKI PROGRAMI RAI

NOVE TV VEČERNE ODDAJE

Slovenski programi deželnega sedeža RAI se bodo letos povečali z novimi večernimi oddajami. Poleg poročil in kratkega Kotička pred njimi ter oddaj kulturno-umetniškega programa ob nedeljah in praznikih s ponovitvijo ob četrtkih bodo na sporedu oddaje tudi ob sobotah zvečer, takoj po dnevniku. Gledalci si bodo lahko ogledali vrsto dokumentarcev in filmov, ki jih je v petih letih realiziral slovenski programski oddelek deželnega sedeža RAI. Na sporedu bo tudi nekaj oddaj, ki jih je pripravila RTV Slovenije. V prvi polovici leta bodo tako na sporedu oddaje o goriškem koncertu Olivera Dragojevića, dokumentarec o Bohinjski progi ob letošnji 100-letnici začetka gradbenih del, v februarju bo ob 450-letnici prve slovenske knjige film o Primožu Trubarju v štirih nadaljevanjih. Nato je predvideno predvajanje igre SSG *Stara garda*. Kot prispevek slovenskih TV programov ob letošnji 1000-letnici Gorice bo spomladi na vrsti ponovitev dokumentarca o Valentinu Staniču, film *Sejem pripadnosti* in film *Cvetoča Brda*. Junija, ko bo v Mavhinjah četrti festival amaterskih gledališč, bo na sporedu vrsta predstav slovenskih amaterskih odrov iz prejšnjih let.

TV-DOKUMENTAREC

BORIS PAHOR ONKRAJ SENC

V nedeljo, 7. t.m., je slovenski program tretje deželne televizijske mreže po TV-dnevniku oddajal dokumentarec z naslovom *Boris Pahor - pisatelj onkraj senc*, ki mu je napisala scenarij in ga zrežirala Tatjana Rojc, režijo pa je podpisala programistka režiserka Nadja Rojac. Delo so krstno predstavili 4. t.m. na sedežu RAI-a v Trstu. O pisatelju in pomenu dokumentarnega televizijskega dela je spregovoril odgovorni za slovenske programe Igor Tuta. Gre za tričetrturni dokumentarec, v katerem pisatelj v pretresljivem okolju Rižarne in ob lepih posnetkih kraške narave, morja, barkovljanskega Brega in tržaških kavarn pripoveduje o tragični zaznamovanosti po fašističnem nasilju in vojski ter nacističnem taborišču ter o edini sili, ki človeka rešuje, o ljubezni. Ženska torej tudi nastopa v dokumentarcu. Uprizarja jo Tanja Pečar, ki v dokumentarcu tudi bere odlomke iz Pahorjevih del. Tržaški pisatelj je spregovoril tudi o prijateljih, ki so zaznamovali njegovo življenje, predvsem o Edvardu Kocbeku in Evgenu Bavčarju. Pahor pripoveduje in odgovarja na vprašanja, ki niso glasno postavljena.

Kdor si dokumentarca ni mogel ogledati v nedeljo, si ga bo lahko ogledal 11. t.m. po večernem TV-dnevniku.

IZ ZADNJE ŠTEVILKE

MLADIKA V PRAZNIČNI OBLEKI

Med božičnimi in novoletnimi prazniki so si zlasti zamejski, a tudi matični in zdomski bralci lahko prebrali zadnjo številko Mladike v lanskem letu. Revija je izšla v Trstu tik pred Božičem in zato vsebuje tradicionalna voščila in priložnostno praznično prilogo, za katero je napisal prispevek tudi letošnji Rožančev nagrajenec Edvard Kovač.

Uvodnik z naslovom *Ob koncu leta* podaja zgoščeno analizo dogodkov, ki so v iztekajočem se letu zaznamovali življenje Slovencev v Italiji, začenši z razpravo o zaščitnem zakonu. Nepodpisani uvodnik kritično ocenjuje že "tradicionalno nezanimanje" pretežnega dela slovenske matične politike in javnosti do vprašanja zamejstva, v nadaljevanju pa podčrtuje pomen dejstva, da bo morala manjšina predvsem znotraj sebe najti energijo za preživetje. Pri tem opozarja tudi na pomen samospoštovanja, predvsem glede odnosa do slovenskega jezika. Uvodniku sledijo *Molitev za tretje tisočletje*, ki jo je v spomin na pokojnega tržaškega škofa Bellomija napisal Alojz Rebula, nato božična priloga in novela Ivanke Korošec z naslovom *Otrok*. Mladika objavlja že osmo nadaljevanje spominov Petra Merkuja na starše, pa tudi spominski članek Irene Žerjal ob desetletnici smrti zamejske pisateljice Marije Mislej. Za rubriko *Iz arhivov in predalov* je Ivo Jevnikar prispeval nekaj vesti o nedavnih pobudah v počastitev primorskih padalcev. Martin Jevnikar, Ciril Velkovrh, Neva Zaghet in Magda Jevnikar so za to številko napisali več literarnih in likovnih ocen, Mladika pa objavlja tudi nekaj poezij Vladimira Kosa in Aleksandra Furlana.

Tudi tokrat je izšla mladinska priloga Rast. Med prispevki velja omeniti anketo, ki jo je Peter Jevnikar opravil med mladimi zamejci o poslušanju slovenske tržaške radijske postaje Radio Trst A. Iz nje izhaja, da jo posluša razmeroma malo mladih. Razbrati je tudi predlog, da, "če bi v določenih časovnih pasovih prisluhnili tudi željam mladih, bi ohranili njihovo povezanost s slovensko besedo ter pridobili še nekaj sedanjih in bodočih poslušalcev".

NL

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY 1900-2000

MALI PRINC V OBLAKIH (1)

MARIJA MILIČ

Pred sto leti je v Lyonu privekal na svet – katerega bo, odrasel, raje gledal izza oblakov – Antoine de Saint-Exupéry. Vsi poznamo njegovega *Malega princa*, ki ga je avtor posvetil otroku, kar je vsak odrasli nekdaj bil. Drobna knjižica, opremljena z avtorjevimi naivnimi risbami, hoče odraslega spomniti na to, kar tako dobro ve, da je že čisto pozabil. Ni odveč, če ponovno prelistamo *Malega princa*, katerega je avtor napisal malo pred smrtjo, in obudimo nekaj drobcev iz slovenskega prevoda Ivana Minattija.

Mali princ je na svojem malem planetu doživel rast čudovite cvetice. Ta je kašljaje od njega zahtevala steklen pokrov, da bi jo ščitil pred vetrom. Radovedni mali princ je sklenil, da zapusti svoj planet in da se ne vrne. Cvetico je poslednjič zalil in hotel pokriti. Cvetica je pokrov odklonila, saj je bil ta le pretveza, da bi se Mali princ z njo ukvarjal. Ko se je Mali princ zavedel njene nebogljenosti, se je prestrašil zanjo, ona pa mu je bodrilno pokazala svoje orožje: štiri komaj vidne trne, in ukazala, naj pojde, saj ni hotela, da bi jo videl jokati.

Mali princ je obiskal Zemljo. Zelo je bil presenečen, ker nikogar ni videl. Znašel se je namreč v afriški puščavi. Ni se pa preveč motil, saj ljudje zavzemajo manj prostora, kot si sami predstavljajo. Ves človeški rod bi se lahko nakopičil na otoku sredi oceana. V puščavi pa se je Malemu princu prikazala kača. "Kje so ljudje?", jo je vprašal. "V puščavi je nekoliko samotno..." "Tudi med ljudmi je samotno", je odgovorila kača.

Mali princ je vendarle naletel na cesto, saj vse ceste peljejo k ljudem. Zagledal je vrt, poln vrtnic, na las podobnih njegovi cvetici. Spoznal je, da se mu je zlagala. Zagotovila mu je, da na vsem vesoljnem svetu ni take, kot je ona.

Mali princ je srečal lisico. Želela je, da bi jo Mali princ udomačil. "Ti boš zame edini na svetu", je rekla lisica, in "jaz bom zate edina na svetu".

Mali princ je spoznal, da je bila njegova cvetica edina na vsem vesoljnem svetu.

Milina Malega princa nas res popelje v otroški svet, vendar mi, ki otroci nismo več, se obenem sprašujemo, kdo se skriva za radovednim dečkom, ki je zapustil svoj mali planet in se podal na Zemljo, da je vendar spoznal, da človeka opredeljuje predvsem ljubezen, ki pa je tako poceni, da se ji ljudje izogibajo. V enem izmed zadnjih pisem ženi Consuelo Exupéry piše, da je ona njegova nečimrna cvetica, katere ni znal dovolj ljubiti. Mogoče je bil premlad, še piše. Zelo mlad pravzaprav ne več, saj sta se spoznala v Buenos Airesu leta 1930. Consuelo pa, ki v svojih spominih pozabi, da sploh ni bila zvesta žena, je napisala: "Biti žena pilota je poklic, biti žena pisatelja že poslanstvo." Bolje jo bomo spoznali, če povemo, da ni znano, kako je prišla v Pariz, gotovo je le, da se je rodila v Salvadorju. Rada je pripovedovala, da je bil oče posestnik ogromnega nasada kave in da je njeno predčasno rojstvo povzročil potres, ki je porušil dom in ji vzel mater. Ob takem pripovedovanju jo je nekoč prijatelj vprašal, kako da je tako prepričana, da je potres povzročil njeno rojstvo, ne pa, da je njeno rojstvo povzročilo potres. In če je madame Exupéry – pred njim že dvakrat vdova – taksistom in vratarjem restavracij zagotavljala, da grof de Saint-Exupéry prihaja..., je treba dodati, da je bil Exupéry propadel aristokrat in da je bil njegov prvi poklic – prodajalec tovornjakov.

Avtor *Malega princa* se je že kot otrok izkazal za nemirnega, saj so doma morali pregraditi okna, ko so ugotovili, da ponoči špancira po strehah bližnjih hiš. Odlikovali pa so ga izbruhi nežnosti. Pred spanjem je od mame zahteval poljub – bil je tretji od petih otrok – sploh pa s svojimi muhami vzbujal nenehno pozornost. Nekoč je v pismu materi – bil je vojak v Casablanci – nad njeno oddaljenostjo potožil, da mu niti ne piše: "Pošlji mi sliko, pismo, pošlji mi karkoli že." Nežnost in ustrežljivost matere pa nista primerljivi z njegovo, saj mu je izpolnila vsako prošnjo in razvado. Znal je brenkati na čustvene strune, saj so njegove pismene prošnje in zahteve imele tako obliko: "V kratkem postanem inštruktor in bom zaslužil mesečno tisoč frankov. Mi pošlješ takoj dvesto frankov?" Ali pa se je podpisal: "Tvoj ubogi sin, ki ima v žepu le tri franke in dvajset par."

Zavedal se je, da je bil mami v razočaranje, zaradi tega pa ni spremenil svojega vedenja, le opravičeval se je. "Lahko bi postal čisto nekaj drugega, prosim te, sprejmi me takega, kakršen sem", je pisal pri petindvajsetih. Nezadovoljen je bil tudi nad lastnim videzom: za celo glavo – meter in devetdeset – je bil višji od povprečne višine Francozov, premikal se je neokretno, nos je spominjal na hrčka, črne oči so uhajale iz očesnih jamic. Vzbujal je vtis Nezemljana. Mnogim je ostal v spominu kot večno raztresen, neroden in smešen v oblačenju, sploh pa neurejen. Pokoravanja ni poznal. Najbolj pokoren je bil letalu, pa tudi tam z izjemo, saj je v zraku našel čas, da je pisal. Pod njegovim stolom so vedno našli zmečkane liste papirja. Reda in discipline se ni naučil niti v vojski, katero pa je znal izrabiti v svoje namene: postal je usposobljen pilot. Casablanca je imela svoj čar: v tistem obdobju se je tako spretno izučil trikov s kartami, da je znal kratkočasiti vsako družbo.

1926. leta se je Exupéry odločil, da se zaposli pri poštni letalski družbi Latécoère, ki je hlepela po svetovnem uveljavljanju. V pogovoru za sprejem v službo je odgovorni Exupéryju ponudil mesto asistenta pri operativnem direktorju. Zardeli Exupéry je jecljaje izgovoril: "Monsieur, jaz hočem predvsem letati, samo letati." Pri družbi je ostal do leta 1932, ko je ta propadla. Vzporedno z njegovimi prekooceanskimi poleti sta v tistih letih izšla romana: *Corrieur Sud* (1928), *Vol de nuit* (1931). Slednjega je André Gide opremil s spremno besedo. Vol de nuit je bil istega leta deležen literarne nagrade Prix Fémina.

Zanimanje za politiko se je pri Exupéryju izkazalo površno. V 30. letih je francoske intelektualce vznemirjal komunizem: Exupéryjev mentor Gide se mu je začasno posvetil, André Malraux se mu je popolnoma predal, Exupéry se mu je oddaljil, kakor hitro se mu je približal. Priznal je, da le s težavo razlikuje cilje, ki jih zasledujeta francoska levica oziroma desnica. Njegova "plavokrvna" preteklost bi ga po naravni poti usmerila na desno, podrejanje dogmam pa je bilo sprto z njegovo naravo. Pa tudi simbioza marksist de Saint-Exupéry bi bila protinaravna.

DALJE

14. ZVEZEK ENCIKLOPEDIJE SLOVENIJE

OD UBOŽNICE DO WESTERJA

Tik pred koncem minulega leta je Založba Mladinska knjiga iz Ljubljane predstavila 14. zvezek *Enciklopedije Slovenije*, ki gre tokrat od črke U do črk We. Enciklopedija Slovenije je temeljno delo za slovenski narod in že nekaj let jo zgledno urejuje Dušan Voglar, medtem ko je njen odgovorni urednik Martin Ivanič, zvezek pa je tokrat uredila Alenka Dermastia.

Jasno je, da ne moremo našteti vseh sodelavcev *Enciklopedije Slovenije*, mirno pa lahko zapišemo, da pri tem temeljnem in narodotvornem ter državotvornem načrtu sodeluje cvet slovenskih strokovnjakov z vsega sveta. Tudi tokrat je zemljevide zanjo izdelal Geodetski zavod Slovenije, nekaj jih je prispeval tudi Geografski inštitut slovenske Akademije znanosti in umetnosti, sodelovali pa so tudi strokovnjaki Inštituta za geografijo in Tomaž Novak. Grafikone je izdelal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo iz Ljubljane.

Poglejmo si pobliže še nekaj zelo skopih podatkov o 14. zvezku Enciklopedije Slovenije.

V zvezku lepo vezani knjigi je zbranih 937 gesel, od tega je 470 stvarnih gesel, medtem ko jih je biografskih 467. Besedila je za 45.560 vrstic; 33.726 vrstic je namenjenih stvarnim geslom, biografskim pa 11.834. V štirinajstem zvezku je 1073 ilustracij, od tega jih je 497 barvnih in 576 črnobelih, med njimi je 67 portretov, 194 je umetnostnih posnetkov, 37 tematskih kart in zemljevidov, devetnajst grafikonov, sedem risb, 108 pokrajinskih posnetkov, 239 rokopisov in tiskov ter 276 dokumentarnih posnetkov. Besedila je prispevalo 457 piscev, medtem ko je slikovno in ponazarjalno gradivo prispevalo 198 posameznikov in ustanov, fotografije 103 posamezniki, arhivsko gradivo pa šestdeset posameznikov in 105 ustanov, risbe osem posameznikov, zemljevide enaindvajset posameznikov in osem ustanov, grafikone pa osem posameznikov in enajst ustanov.

Zvezek se pričenja z geslom ubožnica in konča z geslom Wester Josip. Jasno je, da v tem našem skromnem zapisu ne moremo bralca opozoriti na vsa pomembnejša gesla, vseeno pa z veseljem priporočamo branje gesel o učiteljstvu, umetni obrti, umetnosti, umetnostni zgodovini, univerzah v Ljubljani in Mariboru, urbarju in urarstvu na Slovenskem, gesla o ustanovah, o ustavi na Slovenskem, o Janezu Vajkardu Valvasorju, o varstvu narave in o vasi, o Juriju Vegi, o velikonočnih šegah, o verskem tisku, verskem gibanju, verskem šolstvu in verzu, o Vidmu in videmski nadškofiji, videmskem rokopisu ter sporazumu, o Josipu Vidmarju, o Antonu in Francetu Vodniku, o Valentinu Vodniku, o vojaški obveznosti, o vojaškem šolstvu, o vojni krajini, vojni škodi, vojnih ujetnikih, vojnem pravu, vojski, Vojskem in Vojvodini, volitvah, o Vrhniki in nam bližjih Vrhpoljah in Vrhovljah pri Kožani, o našem sodelavcu in izjemnem ekonomistu dr. Egidiju Vršaju, o dr. Josipu Vrtovcu, znanem goriškem zdravniku, o vstaji ter o Vrhniki in Vuzenici...

Le nekaj gesel smo navedli in že to je dovolj, da se tudi enciklopedije nevajen bralec zave bogastva, ki ga tudi ta zvezek Enciklopedije Slovenije prinaša s seboj. Tudi zato ne bomo nehali ponavljati, da je Enciklopedija Slovenije temeljnega pomena za slovenski narod, še toliko bolj za slovensko manjšino, katere del smo tudi sami. Zato je popolnoma odveč pripomba, da to delo sodi na vsako knjižno polico vsakega slovenskega izobraženca, a ne zato, da bi tam obležala in bi se nanjo nabiral prah, ampak zato, da jo redno beremo in uporabljamo.

JURIJ PALJK

DA VSE BILO LEPO BI, GUT UND BEN...

Jakec: *Srečno novo leto, stari!*

Mihec: *Tudi tebi. De be blo zdravo jen veselo jen de bi u varšte zmerej jemo ze en kvartin!*

Jakec: *Buh dej! In, ... keku je kej? Zdej se nismo vidle že dolgo cejta.*

Mihec: *Ah, kej češ, de bo?! Sej "videl povsod si, kak' iščejo d'narje, / kak se uklanjajo zlat'mu bogu;/ kje bratoljubja si videl oltarje?", de rečemo sez Prešernem.*

Jakec: *Ben, ma kaj misleš? Kej te martra Molo settimo al kešen čuden Interreg program?*

Mihec: *"Okusil zgodaj sem tvoj sad, spoznanje! / Veselja dokaj strup njegov je umoril: / sem zvedel, da vest čisto, dobro d'janje / svet zanič'vati se je zagovoril, / ljubezen zvesto najti, kratke sanje!"*

Jakec: *Čaki, ma kaj si kofnjen? Je ži prou, de jememo do 8. februarja cejt proslavljet dvejstuljetenco rojstva Prešerna, ma kej ti ni zadosti proslav, filmov, ki čejo sesut kulturni jen jezikovni jen narodni pomen Prešerna jen še njegov pomen, tedi vlogo vseh drugih pesnikov ku takih? Zetu ki še včerej je kešnemi stalo prov jemet društvo pisateljev za paradnega konja, ma zdej ki tedi ued pesnikov jen pisateljnu prihajajo kešne tehtne kritike glede nečina, kam uezeju državo, je bulše det mislet ljudstvi, de so pesniki jen pisateljni samo ani veliki oportunisti jen pokvarjenci.*

Mihec: *Kaj čješ, mislem, de se Prešeren ne bi čudo, sej je sam poveu: "Kar ni tuje, zaničuješ, / starih šeg se zgublja sled, / pevcov svojih ne spoštuješ, / za dežele čast si led!".*

Jakec: *Prešeren morda, ma jest pej se čuden. Kuker se čuden, de se neč ne zgodi jen nuben ne zares zakriči jen skliče ane manifestacije, anga protesta ma magari na placi ued svetga Antuona Nouga, tedi če je zdej nevarno, de se sesuje streha. Ma kej smo ani cucki? Naši parlamentarci spestijo postavko za prispevke manjšini, češ de be tu pomenlo nezaupanje senatu, de u kratken odobri zaščitni zakon. Dežela, ki je na račun Slovencev ratala taka, ku je, prave, de ueni ne dajo ficka, če država ne da potrebnih soudo. Slovenija itak djela čudeže, de sprave ukep tiste tolarje, ki nen usem pomagajo, de preživimo, ma ukine edini parlamentarni forum, ki je lehko neposredno povezoval zamejce sez matico... Šteljo pej samo prave, de je treba prerast nacionalistično gledanje, ma u resnici sez sojo politiko djela še kašne taljanske interese, kar mu priznava še Lega nazionale. Naši Budini pej molčijo...*

Mihec: *"Kako strašna slepota je človeka!"*

Jakec: *Ma kašna slepota! Tu gre po načrti, prjato, po načrti. Sej vješ, de so furbasti. Naše ustanove, zlasti tiste, ki jemejo uslužbence, se muerejo zadolžit, če čejo det plačo ledjen. Obresti rasejo, javni prispevki ne pridejo,... jen smo šli! Sez TKB je ratalo, kar je ratalo, sez Kmečko banko podobno, vse ostalo gospodarstvo pej ne mure uzdržet stroškov. Jen še dobro, de sponsorizirejo usaj športnike, ubuoge, de lehko trenirajo jen huedejo ne partide. Kan smo pršli! Kaj bo nerdo naš človek?!*

Mihec: *"Kjer hodi, mu je s trnjem pot posuta, / kjer si poišče dom, nadlog jezero / nabere se okrog in v eno mero / s togotnimi valmi na stene buta."*

Jakec: *Znaš kaj, jest mislen, de če se zavjemo, de nekej ne grje prou, je treba menjet. Je treba pokazet, de se ne damo, de nimamo namena čaket, de skrvavimo. Se mi zdi, de tista strategija ued prjateljstva za usako ceno, ued "bižonja aprirše" jen "Dragi amici, cari prijatelji," podnapisov v taljanščini u gledališči jen slovensko-taljansko-nemških proslav, nes pelje delč od tega, de bi bli "manjšina subjekt". Kaj čješ, Pavšič jen Pahor huedesta u Rim jen u Ljubljano, ma na konci ni učinka. U Rime smo jen trn u peti, v Ljubljani pej smet u očesi, jen teku je dvakret neč! Kan so šli naši politiki, naši javni moži?!*

Mihec: *"Otrpnili so udje mi in sklepi / in okamenelo je srce preživo, / duha so ukrotili nadlog oklepi; // strah zbežal je, z njim upanje goljfivo; / naprej me sreča gladi ali tepi, / me tnalo našla boš neobčutljivo."*

Jakec: *Uh, tu si pej lepu povjeu!*

Mihec: *Lepu bi blo, ma prou lepu, de bi se tega zavjeli jen de bi naši ledje bli malo bolj ponosni jen uedločni jen de bi bolj računali nase ku na druge!*

Jakec: *Znaš kaj, zdej ti pej jest povjen an verz: "Prijatelj, kozarec vina mi daj ..."*

Mihec: *Čaki, ...ma tu ni Prešeren!*

Jakec: *Ne, tu je Paljk.*

Mihec: *A! Ben. Ma ideja ni slaba. Bejžno kej popit.*

Z DVOJEZIČNIMI NAPISI

ZABOJNIKI KARITAS V DOLINSKI OBČINI

Potem ko je stekel zapleten birokratski postopek, je tržaška škofijska Karitas, s sodelovanjem uprave občine Dolina in zadruge Querciambiente, dala postaviti tri nove zabojnike, namenjene zbiranju odrabljene obleke in kožnih izdelkov (čevljev, torbic, pasov itd.).

Zabojniki, ki imajo dvojezične napise, se nahajajo pri Domju (za novo bencinsko črpalko, ki je v gradnji), v Boljuncu (blizu mostu nad reko Glinščico za gledališčem F. Prešeren) in v Dolini (nasproti krajevnega poštnega urada).

Škofijska Karitas, piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, izraža upanje, da se bodo tudi prebivalci občine Dolina vključili v solidarnostno dejavnost in v podpiranje karitativnih pobud za osebe, ki so v stiski, osamljene in na obrobju.

Ob tej priložnosti Karitas opozarja tudi, da zbiranje materiala preko zadruge Querciambiente omogoča tudi možnost redne zaposlitve in ponovnega vključevanja v družbo za mlade, ki so se že znašli v svetu emarginacije.

NADALJEVANJE SEZONE DSI

V NOVO LETO Z LIKOM L.M. ŠKERJANCA

FOTO KROMA

Društvo slovenskih izobražencev je svoj prvi redni tedenski večer v novem letu posvetilo liku skladatelja Lucijana Marije Škerjanca, katerega 100-letnico rojstva smo obhajali v lanskem letu (Škerjanc se je namreč rodil 17. decembra 1900 in umrl 27. februarja 1973). O njem je v ponedeljek, 8. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu spregovoril dr. Paolo Petronio, ki je v DSI pred časom že govoril o drugem slovenskem skladatelju, Viktorju Parmi, pa tudi o evropskih himnah, o Parmi in Škerjancu pa je objavil daljša spominska zapisa v Primorskem dnevniku. Ob tej priložnosti se je večera udeležilo več naših glasbenih delavcev, med katerimi velja omeniti ravnatelja Glasbene matice prof. Bogdana Kralja, pa tudi bivša Škerjančeva gojenca prof. Gojmira Demšarja (bivšega ravnatelja Glasbene matice) in prof. Aleksandra Vodopivca.

Dr. Petronio je v izčrpnem predavanju, obogatenem s predvajanjem številnih skladb iz različnih Škerjančevih obdobij, osvetlil življenje in delo tega avtorja, ki ga on ima za največjega slovenskega skladatelja vseh časov, nadaljevalca "slovenske glasbene šole", katere utemeljitelj je bil Parma. Kljub temu pa v lanskem letu, ko so obhajali stoletnico njegovega rojstva, v Sloveniji ni bilo velikih praznovanj. "Uradna" slovenska muzikologija in glasbena zgodovina se po besedah dr. Petronia nista poklonili Škerjancu v tisti meri, kot bi si bil zaslužil. Za časa svojega življenja je skladatelj sicer prejel precej priznanj, njegove skladbe so bile pogosto izvajane, po njegovi smrti leta 1973 pa je njegovo ime polagoma leglo v pozabo, tako da je danes skorajda neznan. Podobno se je zgodilo z Viktorjem Parmo: ko bi slovenska muzikologija dala tema dvema avtorjema prostor, ki si ga zaslužita, bi bila danes Slovenija verjetno država, ki bi bila upoštevana zaradi svoje nacionalne glasbene šole. Nasprotno pa je bil Škerjanc skoraj zamolčan, bodisi zaradi drugačnih estetskih usmeritev slovenske muzikologije bodisi tudi zaradi takratne slovenske politične situacije, ki je dajala prednost drugim, morda manj talentiranim skladateljem, ki pa so pisali skladbe, ki so bile bolj v sozvočju s takratnim režimom. Zato se je v zadnjih letih v Sloveniji osnovala Fundacija Lucijana Marije Škerjanca, ki si prizadeva ohraniti in ponovno ovrednotiti skladateljevo umetniško dediščino.

PO BOŽIČNIH IN NOVOLETNIH POČITNICAH ŠOLE ZOPET ZAŽIVELE

Z OBNOVITVIJO POUKA TUDI ZAČETEK VPISOV V PRVE RAZREDE OSNOVNIH ŠOL IN VRTCEV

V ponedeljek, 8. t.m., so tudi slovenske šole na Tržaškem zopet zaživele po daljših božičnih in novoletnih počitnicah. Ponovni začetek pouka v januarju pa sovpada tudi z začetkom vpisov v prve razrede osnovnih šol oziroma v prve letnike otroških vrtcev. Vpisovanje se je torej začelo prav tako 8. t.m. in bo trajalo vse do 25. januarja. Po didaktičnih ravnateljstvih in tudi po posameznih šolah bo oziroma je že stekla vrsta informativnih srečanj za starše, ki so zainteresirani za vpis svojih otrok v osnovno šolo oziroma vrtec.

FOTO KROMA

Z informativnimi srečanji so prvi začeli pri didaktičnem ravnateljstvu v Dolini: tako je bil že v ponedeljek, 8. t.m., sestanek v prostorih osnovne šole Prežihov Voranc v Dolini, kateremu sta v naslednjih dneh sledila še sestanka v Mačkoljah in Boljuncu. Druga srečanja bodo še v ponedeljek, 15. t.m., in sicer v Dolini (ob 15.30), v Ricmanjih (ob 16.30) in v Miljah (ob 16.15). Sicer je vpis možen na sedežu didaktičnega ravnateljstva v Dolini s tem urnikom: v ponedeljek od 8. do 10. in od 14. do 16. ure; v torek od 12. do 14. ure; v sredo od 11. do 13. ure in od 14.30 do 16.30; v petek od 9. do 11. ure.

Na didaktičnem ravnateljstvu pri Sv. Jakobu pa bodo informativni sestanki potekali, v četrtek, 16. t.m. ob 15. uri v Osnovni šoli Josip Ribičič-Karel Širok (u. Frausin 12), ob 15.30 v Otroškem vrtcu Jakob Ukmar (ul. Fianona 1), ob 16. uri v OŠ v Škednju (Sal. de Marchi 8), v OŠ Ivan Grbec (ravno tam) in v OŠ Marica Gregorič-Stepančič (ul. Fianona 1), ob 16.30 pa v OV Sv. Jakob (ul. Frausin 12).

Didaktično ravnateljstvo pri Sv. Ivanu bo priredilo informativno srečanje v torek, 16. t.m., ob 17.30 v prostorih OŠ Oton Župančič (ul. Caravaggio 4). Informativni sestanek nabrežinskega didaktičnega ravnateljstva pa bo v ponedeljek, 15. t.m., ob 16. uri v prostorih OŠ Virgil Šček v Nabrežini. Sicer poteka vpisovanje na tem ravnateljstvu od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure (ob ponedeljkih in sredah tudi od 16. do 18. ure). Kdor želi vpisati svoje otroke v občinski vrtec v Šempolaju, lahko dobi obrazce za vpis v obeh sekcijah vrtca, prošnje pa je treba predložiti občinskemu uradu za šolstvo, ki ima svoj začasni sedež v občinski knjižnici v Nabrežini. Čas za predložitev vpisov je do 31. januarja, za vse informacije pa se zainteresirani lahko obrnejo na telefonsko številko 040 2017370 in 040 2017371. Na didaktičnem ravnateljstvu na Opčinah pa poteka vpis v prve razrede osnovnih šol in vrtcev do 25. januarja s tem urnikom: od ponedeljka do sobote od 8. do 9. ure (ob ponedeljkih tudi od 15. do 16. ure). Za informacije je treba zavrteti telefonsko številko 040 211119.

20. JANUARJA V GOETHE INSTITUTU

FRANCE BERNIK BO GOST JUBILEJNEGA, DESETEGA SLOVENIJA PARTYJA

BREDA SUSIČ

Novonastala samostojna država Slovenija je doživela svoje uradno mednarodno priznanje 18. januarja 1992. Le nekaj dni kasneje so mladi iz Slovenskega kulturnega kluba priredili temu dogodku na čast prvi Slovenija party. To pomeni, da bodo letos klubovci in Mladi v odkrivanju skupnih poti skupaj z društvi, ki so včlanjena v Slovensko prosveto, proslavili ta dogodek že desetič zaporedoma.

Letošnji Slovenija party bo 20. januarja ob 20. uri, tokrat v dvorani Goethe Instituta v ulici Coroneo, v središču Trsta. Čeprav so organizatorji zamenjali prireditveni prostor, bo ostala formula programa enaka kot prejšnja leta. Kulturni program bodo oblikovali mešani pevski zbor PD Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika, člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba in predsednik SSO, časnikar Sergij Pahor, ki mu je bil zaupan govor. Posebnost Slovenija partyjev pa je vedno bila prisotnost častnega gosta - osebnosti, ki je simbolično predstavljala idejo ljubezni do slovenske države, naroda, jezika in kulture. Zadnji dve leti sta te vrednote poosebljala vrhunska športnika, ki sta bila med najprodornejšimi ambasadorji Slovenije v svetu - Leon Štukelj in Srečko Katanec. V času, ko Slovenci proslavljamo 200-letnico rojstva svojega največjega pesnika, so se mladi organizatorji odločili, da tokrat povabijo izjemno osebnost iz sveta kulture. Izbira je padla na predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Franceta Bernika.

Slovenija party pa bi se izneveril svoji tradiciji, če bi - poleg kulturnega - ne imel tudi družabnega programa. V elegantnem ambientu Goethe Instituta bodo gostje v veselem in slavnostnem vzdušju lahko zaplesali ob melodijah Zamejskega kvinteta. Vsi prisotni bodo seveda tudi letos nazdravili lastni državi ter se okrepčali s prigrizkom, ki ga bodo pripravili člani društev, ki so - od Brega do Devina - včlanjena v Slovensko prosveto. Vstop na prireditev je prost (zaželjeni pa so prostovoljni prispevki), zaradi organizacijskih potreb pa je priporočljivo, da si vsakdo priskrbi vabilo. Vabila je možno dvigniti ali rezervirati pri predstavnikih včlanjenih društev in v uradu Slovenske prosvete (od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure) ali po telefonu na št. 040 370846.

KONEC LETA DVE ŠTEVILKI ŠKRATA

VELIKA POZORNOST VPRAŠANJU JEZIKA

Čeprav zapoznelo, moramo vsekakor zabeležiti izid zadnjih dveh (dvojnih) številk Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk, v preteklem letu 2000. Številki 9-10 in 11-12 sta tudi tokrat bogati s pisano vsebino, v predzadnji številki pa je poseben poudarek dan problematiki jezika v njenih najrazličnejših odtenkih.

V bistvu je skoraj celotna številka posvečena vprašanju slovenskega jezika: tako si npr. lahko preberemo teze za ureditev "uradne" slovenščine Janeza Dularja, pogovor z jezikoslovcem Janezom Gradišnikom, ki ga je opravila Zora Tavčar, ugotovitve Jelke Cvelbar o zlorabi vzporednega poučevanja v slovenščini in italijanščini v slovenskih šolah v zamejstvu in zapis Marije Mercina o ponavljanju jezikovnih napak.

Številka 11-12 pa je praznično obarvana, tako v grafični opremi in - seveda - v božičnih in novoletnih voščilih, kakor tudi v vsebini: na začetku je namreč objavljeno božično voščilo tržaškega škofa Evgena Ravignanija Skladu Mitja Čuk, v nadaljevanju pa si npr. lahko preberemo pogovor Olge Tavčar z goriško veroučiteljico Marino Buzzolini o sodobnem verouku v šoli, nadaljevanje prispevka Mojce Kreft o lutki in slovenskem razumniku, prispevek o doživljanju večjezičnega okolja v Švici idr.

Sicer je v obeh številkah dan precejšen poudarek odprtju novega začasnega sedeža VZS Mitja Čuk (in problematiki gradnje novega sedeža na Proseku) in pobudam ob 20-letnici Sklada.

CELA VRSTA DOBRO OBISKANIH PRIREDITEV

BOŽIČNI KONCERTI SO PRI NAS ŠE VEDNO ZELO PRILJUBLJENI

Z božičnimi in novoletnimi prazniki se pri nas vsako leto tudi obnavlja lepa tradicija raznovrstnih koncertov in prireditev, ki prispevajo k temu, da je ta prazničnі čas še lepši in prijetnejši. Zakorakali smo že v tretje tisočletje, a kljub temu da se razmere spreminjajo, lahko mirne duše ugotovimo, da je tradicija božičnih koncertov pri naših ljudeh še vedno zelo priljubljena, kar dokazuje tudi množična udeležba na takih prireditvah. Koncertov v Trstu in okolici je bilo ničkoliko (skorajda ni bilo društva ali župnije, ki bi ne organizirala svojega): naj ob tej priložnosti spregovorimo le o nekaterih, v upanju, da bomo vsaj približno podali sliko vzdušja pri nas v božičnem času.

MePZ Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana poje v svetoivanski cerkvi (Foto Kroma)

NA OPČINAH

Na sam božični dan sta openska župnija sv. Jerneja in domači Mešani pevski zbor Sv. Jernej priredila v župnijski cerkvi na Opčinah tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki so ga oblikovali Dekliška mladinska pevska skupina Vesela pomlad pod vodstvom Franca Pohajača, pevke Matejka Bukavec, Daria Vitez in Martina Feri ter mešana zbora Gallus-Resonet in Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana. Koncertni spored, ki ga je povezoval Tomaž Susič (spremna besedila sta prispevali Rossana Paliaga in Lučka Susič), je obsegal bogat izbor tradicionalnih, a tudi modernih božičnih pesmi slovenskih in drugih avtorjev. Priložnostno božično misel je tokrat podala prof. Majda Artač Šturman, ki je med drugim podčrtala, da bi moral Božič postati "trajno stanje milosti, ki naj bi nas ohranjala v zavesti, da smo potrebni ne samo sebi in svoji družini, marveč tako ali drugače tudi sočloveku, ki ga ne poznamo". Božič mora torej postati pravo duhovno stanje umirjenosti in pripravljenosti pomagati sočloveku.

Posnetek z božičnega koncerta v župnijski cerkvi v Boljuncu (Foto Kroma)

V ŠTIVANU

Na Štefanovo pripravljajo vsako leto devinski zbori tradicionalni božični koncert v župnijski cerkvi. Tako je bilo tudi tokrat. Občinstvu so se predstavili Otroški zbor Ladjica pod vodstvom Olge Tavčar, Mešani mladinski zbor Devin in Ženski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča in Moški zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja. Koncertni spored je segal tudi v mednarodno glasbeno zakladnico, slonel pa je vsekakor na slovenskih božičnih skladbah v uglasbitvi zlasti primorskih skladateljev. Petje se je prepletalo z recitacijami, ki jih je podal Gregor Pertot, prisotne pa je na začetku nagovoril Marko Tavčar, ki je med drugim podčrtal ravno množičnost božičnih koncertov, ki potekajo v zamejstvu v tem času.

V ŠKEDNJU

Škedenjsko kulturno društvo Ivan Grbec že nekaj let prireja na Štefanovo božične koncerte, ki so dobrodelnega značaja. Tokrat je bil izkupiček koncerta namenjen združenju ANGLAT, ki se posveča pomoči fizično prizadetim osebam. Koncert v domači cerkvi sv. Lovrenca so oblikovali Ženski pevski zbor Ivan Grbec pod vodstvom Mirjane Gvozdenac, MePZ Adriatic iz Hrvatinov, ki ga ravno tako vodi Mirjana Gvozdenac, pevka Antonella Brezzi, skupina Vecia Trieste pod umetniškim vodstvom Sergia D'Amata in kvartet Sedem plus iz Izole, katerega umetniški vodja je Mario Petvar. Udeležence koncerta, ki sta ga v slovenščini in italijanščini povezovala Iva Bone in Alessandro Radovini, sta pozdravila tudi škedenjski župnik Luciani in pokrajinski delegat združenja ANGLAT Giovanni di Giovanni.

V NABREŽINI

Prizadevni nabrežinski župnik Bogomil Brecelj je tudi letos priredil bogato razstavo jaslic v tamkajšnji župnijski dvorani. Vseh razstavljenih jaslic, tako iz domačih krajev kot tudi iz tujine, je bilo dvajset, poleg tega pa je bilo na ogled tudi večje število božičnih motivov. Ob tej priložnosti je svoje slike razstavila tudi domača umetnica Klavdija Raza, na ogled pa so bile tudi umetnine Bogomile Doljak. Nagradi za najlepše jaslice oz. božične motive sta prejeli Silva Križmančič in Giara Ferlan. Nagrajevanje je bilo na praznik Sv. treh kraljev v soboto, 6. januarja, ko je potekal tudi koncert božičnih pesmi, ki ga je oblikoval Mešani pevski zbor iz Mirna pod vodstvom Andreja Budina. Ob tej priložnosti, ki je predstavljala tudi slovesen zaključek jubilejnega svetega leta 2000, je prisotnim spregovoril urednik Ognjišča dr. Franc Bole, ki se je dotaknil važnosti jubileja in praktičnega krščanskega udejstvovanja.

PRI SVETEM IVANU

Svetoivanska župnijska skupnost je v nedeljo, 7. januarja, priredila v domači cerkvi množično obiskan božični koncert z naslovom Plamen božične noči. Koncertni spored je oblikoval MePZ Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Bogdana Kralja ter ob spremljavi Tomaža Simčiča pri orglah in Tamare Giorgi na kljunasto flavto zapel vrsto pesmi iz slovenske božične zborovske zakladnice, pa tudi štiri skladbe iz pravoslavne liturgije. Petje se je prepletalo tudi z recitacijami del m. Elizabete, Iva Marinčiča, msgr. Marina Qualizze in Vinka Beličiča, ki so jih podali Neva Zaghet, Aleksander De Luisa, Katja Pasarit in Peter Močnik, medtem ko je v imenu prirediteljev na začetku in na koncu prisotne pozdravil Igor Merku. Koncert, ki je predstavljal hkrati slovo od božičnega časa in duhovni uvod v novo leto 2001, je navdušil številno občinstvo, ki so ga sestavljali tako Svetoivančani kot ljubitelji petja iz drugih predelov tržaškega mesta. Tako se je pri domačinih utrdilo prepričanje, da je take izkušnje treba ponoviti.

V BOLJUNCU

Če se Jezušček ne rodi v našem srcu, potem Božiča za nas ni. Tako pravi besedilo ene izmed pesmi, ki jih je ubrano zapel mešani pevski zbor PD Mačkolje na božičnem koncertu, ki ga je v nedeljo, 7. 1. popoldne, priredil Mladinski dom Boljunec. Tradicionalni koncert v boljunski župnijski cerkvi so oblikovali še ženski cerkveni pevski zbor iz Boljunca pod vodstvom Nataše Smotlak, tamburaši SKD F. Prešeren pod vodstvom Ervina Žerjala in predsednik SSO, časnikar Sergij Pahor, ki je številni zbrani publiki podal nekaj misli. Nastop cerkvenih pevk, ki so ob spremljavi tamburaškega ansambla zapele nekaj preprostih slovenskih božičnih melodij, je ob zaključku praznikov učinkovito pričaral božično atmosfero. Zvok tamburic, kitar in kontrabasa se je poslušalcem, ki minula leta niso prisostvovali koncertom v Boljuncu, zdel neobičajen in poseben za program svetovno znanih božičnih melodij, vendar prav zato še posebno privlačen. Mačkoljanski zbor, ki ga vodi Ivo Lešnik, pa se je odločil za črnske duhovne, priredbe slovenskih tradicionalnih melodij, pa tudi za novejše avtorje, kot sta npr. France Gačnik in Franc Juvan.

Sicer je bilo na Tržaškem takih pobud, kot že rečeno, nič koliko in napovedujejo se še nekatere. Naj omenimo le tradicionalni božični koncert Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki bo v nedeljo, 14. tm., v stolnici sv. Justa.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH BOROV

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

ki bo v stolnici sv. Justa v Trstu v nedeljo, 14. januarja, ob 16. uri.

Pojeta Združeni zbor ZCPZ iz Trsta in MePZ Anton Foerster iz Ljubljane.

OBVESTILA

NAROČNINE ZA NOVI GLAS 2001: Italija in Slovenija 80.000 lir, inozemstvo 120.000 lir, letalska 150.000 lir. Plača se lahko: na upravi Novega glasa v Trstu, ul. Donizetti 3, ob ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih od 9. do 12. ure; - s poštno položnico na račun št. 10647493 ali na bančni tekoči račun št. 69280 pri Kmečki banki v Gorici, oba računa naslovljena na: Zadruga Goriška Mohorjeva, Riva Piazzutta 18 - Gorica.

SLOVENSKO STALNO gledališče. V soboto, 13. januarja, ob 17. uri *Il tesoro di Nemo*, Compagnia teatrale Gli Alcuni - Treviso. Vsi otroci, ki so vpisali abonma Zlata Ribica, dobijo vstopnice po izredno ugodni ceni, samo 5.000 lir. Profesor in njegov asistent obnovita ladjo Nautilus kapetana Nema in se vkrcata ter ponovita mitično potovanje, ki ga je v knjigi *20.000 milj pod morjem* opisal znani pisatelj Jules Verne.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 15. januarja, na predstavitev najnovejše knjige založbe Mladika, katere avtorica je Evelina Umek. Njen zgodovinski vodič po Trstu z naslovom *Sprehod z baronom* bo predstavila Diomira Fabjan Bajc. Obenem bo Živa Pahor razstavila svoje izvirne ilustracije, s katerimi je opremila knjigo. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

MOSP, SKK in društva, včlanjena v Slovensko prosveto, vabijo ob 9. obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije na *X. Slovenija Party* v soboto, 20. 1. 2001, ob 20. uri v dvorani Goethe Instituta v ul. Coroneo, Trst. Program bodo oblikovali: Mešani pevski zbor PD Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika, člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba in predsednik SSO Sergij Pahor (govor). Častni gost bo predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti France Bernik. Po kulturnem delu programa bo za ples in družabno vzdušje poskrbel ansambel Zamejski kvintet. Prigrizek bodo pripravili člani kulturnih društev, ki so včlanjena v Slovensko prosveto. Vstop na prireditev je prost (zaželjeni pa so prostovoljni prispevki), zaradi organizacijskih potreb pa je priporočljivo, da si vsakdo priskrbi vabilo. Vabila je možno dvigniti ali rezervirati pri predstavnikih včlanjenih društev in v uradu Slovenske prosvete (od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure) ali po telefonu na številki (0039) 040 370846.

IZŠEL je dodatek h knjigi *Ob 150-letnici župnije 1847-1997*. Dobi se lahko v župnišču v Sv. Križu pri Trstu ali pa v Tržaški knjigarni.

DAROVI

ZA SLOVENSKE misijonarje: N.N. daruje 50.000 lir za misijonarja Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji; Šolske sestre pri Sv. Ivanu darujejo 230.000 lir za misijonarja Petra Opeko na Madagaskarju.

OB DESETI obletnici smrti dragega moža Maksa Šaha daruje Jelka Terčon Šah 50.000 lir za misijone, 50.000 lir za Karitas, 50.000 lir za Mladiko, 50.000 lir za cerkev v Mavhinjah in 100.000 lir za Slovensko Vincencijevo konferenco.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na pok. Julko Mljač darujeta Diomira in Drago Bajc 50.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: bolniki 460.000 lir; Kakeš 100.000; Martini R. 60.000; dr. Gruden 100.000; Opati 50.000; Stepančič 100.000; Kojanec 15.000; Petelin 20.000; Marija Pisk 80.000; Reni Pisk 80.000; Catalano 150.000; Terčič 200.000; Gruden 15.000; Rudež 20.000; Visintin 15.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000 lir; družina Zlobec 100.000; družina Žuljan Romano, Ricmanje, v spomin na pokojne starše (za cerkvena vrata) 50.000; Bernarda Kuret, Ricmanje, za cerkvene zvonove 50.000; nečaki iz Mačkolj v spomin na drago teto Marijo za potrebe ricmanjske cerkve 220.000 lir.

ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: družina Zlobec 100.000 lir.

ČESTITKE

Prijatelj in naš naročnik **SAVO UŠAJ,** *ki je znan slovenski knjigovodja in bančni funkcionar, je 5. januarja letos v krogu prijateljev in dragih slovesno nazdravil Abrahamu. Nekdanjemu športniku in športnemu organizatorju (Savo je bil med ustanovitelji ŠD Sokol iz Nabrežine) ter današnjemu slovenskemu javnemu delavcu ob okroglem jubileju iskreno čestitamo prijatelji iz uredništva in uprave Novega glasa in mu kličemo še na mnoga zdrava, prijetna in uspešna leta!*

12. 1. 1991 – 12. 1. 2001

MAKS ŠAH

Deset let je že minilo,
odkar si nas zapustil,
a spomin nate ostaja
vedno živ.

Z ljubeznijo
se te spominjajo
žena Jelka in svojci.

Trst, 12. 1. 2001

NOVO LETO NA JEREMITIŠČU

PRISRČNO IN DOMAČE V NOVO TISOČLETJE

FOTO BUMBACA

Medtem ko se je glavnina goriških občanov v pričakovanju novega leta in tisočletja napotila na praznovanje na Travnik, kjer je domača uprava priredila tudi letos praznovanje v zgodovinskem središču mesta, se je res lepa skupina ljudi zbrala na Jeremitišču.

Domačini, ki si že dalj časa prizadevajo, da bi z raznoraznimi pobudami spomnili goriško in širšo javnost na nevarnost, ki preti zaselku zaradi širitve tovornega postajališča, so priredili na odprtem prosrčno in domače praznovanje ob kresu, okrašeni smreki in domači glasbi. Organizatorji so tudi poskrbeli, da so kuhano vino in domače dobrote nekoliko ublažili sicer ne ravno pretiran mraz.

Med udeleženci, ki so dočakali novo leto na Jeremitišču, sta bila tudi bivši državni sekretar RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan ter bivši zunanji minister in sedanji poslanec DZ Lojze Peterle.

Najmlajši so na Jeremitišču poskrbeli tudi za ognjemet.

EJ

BAKLADA V ŠTANDREŽU

SOLIDARNOST ZMAGALA KLJUB VREMENU

FOTO BUMBACA

Rajonski svet iz Štandreža, župnija in domača športna društva so v nedeljo poskrbeli za organizacijo solidarnostne baklade, katere se je udeležilo približno dvesto ljudi. Vreme sicer ni prizaneslo prireditelju, saj je precej ponagajalo prisotnim, kljub temu pa je sprevod ljudi krenil s trga pred cerkvijo, cilj prireditve pa je bil zaselek Jeremitišče. Izkupiček pobude (približno 900.000 lir) so organizatorji namenili v dobrodelne namene, in sicer v uresničevanje načrta "Via di Natale". Omenjeno združenje je na bakladi zastopala pokrajinska predsednica Lucia Samero. Pri pobudi je med drugim sodeloval tudi kajakaški klub Šilec, ki je z baklami krenil po Soči.

Na Jeremitišču sta sprevod sprejela tudi predsednik krajevne skupnosti Vrtojba Radoš Frančeškin in podžupan občine Šempeter-Vrtojba Dominik Soban. Slednji je med drugim poudaril, da bo z vstopom Slovenije v EU sodelovanje med rajonom in omenjeno skupnostjo postalo tesnejše kot v zadnjih treh letih.

SP

PRESENEČENJE V JAMLJAH

Smo čakali na blagoslov, ko so se odprla vrata jameljske cerkve. In kdo je stopil vanjo? Naš goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. Tudi naš gospod Anton je obstal presenečen, z nadškofom sta se pozdravila, nato je gospod nadškof pozdravil tudi nas farane, nas nagovoril z lepimi besedami in nam voščil za Božič. Farani se mu iz srca zahvaljujemo za prisrčen obisk v našo cerkev.

NATEČAJ PLANINSKEGA DRUŠTVA

Slovensko planinsko društvo Gorica razpisuje v sodelovanju s fotografsko Skupino 75 ob 90-letnici društva fotografski natečaj za barvne fotografije *Med Julijci in Jadranom - skozi letne čase v gorah, na Krasu, ob morju*. Sodelujejo lahko jubiteljski fotografi iz Furlanije-Julijske krajine, Koroške in Slovenije. Vsak avtor lahko sodeluje z največ tremi posnetki, s katerimi še ni sodeloval na drugih natečajih. Rok za dostavo fotografij zapade 15. februarja 2001.

Fotografije je treba poslati do 15. februarja na naslov Slovensko planinsko društvo v Gorici, ul. Malta 2, 34170 Gorica.

Pravilnik natečaja je na razpolago na sedežu društva.

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI IZ TRŽIČA

V četrtek, 14. decembra, je bil v občinskem gledališču v Tržiču dobrodelni božični koncert v organizaciji društva Tržič, o katerem smo že poročali v našem časopisu. Ob kroniki o lepo uspeli manifestaciji pa je pomembno tudi povedati, da so na omenjenem srečanju s prostovoljnimi prispevki zbrali lepo vsoto, in sicer kar 1.771.000 lir.

KC LOJZE BRATUŽ - ZSKP / ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

KOMEDIJSKI VEČERI SO ŽE TU!

IVA KORŠIČ

V naših srcih še tli toplo vzdušje božičnih praznikov, toda tam za vogalom se v tej megleni, vlažni zimi že nagajivo smeji pustni čas in nas poredno vabi, naj vsaj za trenutek odložimo skrbi in si privoščimo malo oddiha v veselem razpoloženju. Do smeha nas bodo gotovo neprisiljeno privedli komedijski dnevi, ki se pod geslom *Iskrivi smeh na ustih vseh* že tretje leto vračajo v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž. Prav Center in Zveza slovenske katoliške prosvete sta prireditelja tega v prejšnjih dveh letih izredno dobro obiskanega niza veseloiger, ki daje možnost zamejskim ljubiteljskim odrom in tistim onstran meje, da pokažejo dosežke svojega večmesečnega resnega, vztrajnega, truda polnega in požrtvovalnega dela pod vodstvom profesionalnega režiserja ali igralca, ki si pač želi, da bi bila predstava čimbolj izpiljena.

Letos se bo niz štirih komedijskih dni začel v nedeljo, 14. t.m., ko bo ob 17. uri prvič stopil na odrske deske velike dvorane KCLB Amaterski gledališki odsek Prosvetnega društva Soča iz Kanala. V režiji znanega igralca Staneta Lebana, dolgoletnega stebra PDG, bo uprizoril "zelo zelo črno" komedijo slovenskega avtorja in režiserja Vinka Moderndorferja *Mama je umrla dvakrat*.

Igralska skupina iz Kanala je prehodila že dolgo gledališko pot in gotovo bo s svojo igro prijetno pozabavala gledalce. Pri nas jo pozna štandreška publika, saj je gostovala pred nekaj leti v župnijski dvorani in nasmejala prisotne. V soboto, 20. t.m., bo ob 20.30 nastopila mlajša skupina Odra 90, ki deluje pod okriljem Slovenkega katoliškega prosvetnega društva Mirko Filej. V režiji igralca-člana PDG Jožeta Hrovata bo premierno predstavila delo Marka Camolettija *Strogo zaupno*. Oder 90 se lahko upravičeno ponaša, da je edina slovenska dramska skupina, ki deluje v našem mestu, in lansko leto jo je vztrajnost popeljala do slovesnega praznovanja okroglega jubileja, desete obletnice delovanja. Tudi letos se je zagrizeno spoprijela z odrskim delom in sedaj čaka na odziv gledalcev.

V nedeljo, 4. februarja, ob 17. uri bo veliki oder posvečen našemu v ljubiteljskem gledališkem svetu že trdno zakoreninjenemu Dramskemu odseku Prosvetnega društva Štandrež, ki bo v režiji svojega dolgoletnega spremljevalca Emila Aberška prikazal nov letošnji trud, komedijo Hansa Weigla *Namišljeni zdravnik*. Štandreške skupine res ni treba podrobneje predstavljati, saj vsako novo sezono potrjuje svoje dramske sposobnosti in neomajno voljo do nastopanja na odrskih deskah.

Češnja na sladko gledališko tortico pa bo padla v torek, 6. februarja, ob 20.30, ko se bodo na odru najprej zvrstili nagrajenci natečaja Mladi oder, ki ga že vrsto let prirejata Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Prosvetna zveza iz Trsta. Natečaj spodbuja mlade amaterje, da se skrbno in motivirano pripravljajo na odrske uprizoritve. Ob koncu nagrajevanja bosta zbrane gledalce ujela v svoj začarani krog člana dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, najboljša zamejska ljubiteljska igralca, dobitnika Severjeve nagrade leta 1999 zaradi zaslug na amaterskem gledališkem področju. Naša priljubljena komedijanta, ki nas vsakokrat presenetita in očarata tudi zaradi improvizacij, ki jih večkrat vneseta v tekst, nam bosta odigrala enodejanko Janeza Povšeta *Politika tudi prav pride* v režiji priznanega igralca PDG Janeza Starine.

RAZSTAVA V KC L. BRATUŽ

MOJ POGLED NA GORICO

Ob praznovanju tisočletnice prve omembe Gorice in Solkana je KC Bratuž razpisal likovni natečaj *z naslovom Moj pogled na Gorico*, ki je bil namenjen osnovnošolskim in srednješolskim otrokom slovenskih in italijanskih šol. Vabilu so se odzvali učenci in dijaki, ki obiskujejo OŠ O. Župančič, OŠ V. Fumagalli, OŠ J. Abram iz Pevme, OŠ F. Erjavec iz Štandreža, OŠ F. Erjavec iz Nove Gorice, OŠ Solkan, NSŠ V. Locchi iz Gorice, NSŠ L. Perco iz Ločnika in NSŠ I. Trinko iz Gorice. Nabralo se je kar 260 izdelkov, s katerimi so otroci prikazali mesto in njegove skrite kotičke. Natečaj se je končal 30. novembra 2000. Izdelke je pregledala komisija, ki so jo sestavljali Nevenka Gregorčič, Franko Žerjal in Edoardo Pirusel. Izbrali so najbolj izvirna posamezna in skupinska dela, v katerih mladi ustvarjalci odražajo njihov pogled na mesto in okolico. Priporočena in nagrajena dela bodo razstavljena v galeriji KC Bratuž. Odprtje razstave in podelitev nagrad bosta **v petek, 12. januarja, ob 18. uri**, kjer bosta nagrajence, njihove mentorje in prisotne pozdravila župana G. Valenti in Č. Špacapan. Ogled razstave bo možen do konca februarja pred prireditvami in po njih.

V SPOMIN NA MSGR. MIROSLAVA BRUMATA

BOŽIČNI KONCERT V STOLNICI

Že tradicionalni božični koncert, ki ga prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov v Gorici, je bil tudi letos na Štefanovo v goriški stolnici. Polna cerkev naših vernikov in poslušalcev je pozorno sledila nastopu šestih pevskih zborov oziroma skupin iz Goriške, prav tako pa na koncu še obredu z zahvalno pesmijo, blagoslovom ter podelitvijo svetoletnega odpustka.

Naj podčrtamo, da je bil sam koncert posvečen petdesetletnici smrti msgr. dr. Mirka Brumata, stolnega kanonika, pomembnega verskega in kulturnega predstavnika in na tem mestu še zlasti cerkvenega skladatelja in organista. O tem posebej poroča nagovor predsednice ZCPZ prof. Lojzke Bratuž.

"Desetletja se zbiramo na ta dan v goriški stolnici, da se ob poslušanju božičnih pesmi zamislimo v božično skrivnost in da se Bogu zahvalimo za milosti, ki smo jih prejeli v iztekajočem se letu.

Prvi tak koncert - od takrat je minilo skoraj pol stoletja - je priredil prof. Mirko Filej samo nekaj let po smrti msgr. Miroslava Brumata, ki se ga danes spominjamo z mislijo in pesmijo. Pri ZCPZ smo ob njegovi 40-letnici njegove smrti izdali pesmarico njegovih cerkvenih skladb in skupaj z Marijino družbo priredili spominsko proslavo v njegov spomin. Ob letošnji petdesetletnici pa smo se odločili, da njegov spomin počastimo na božičnem koncertu z nastopom šestih zborov in z izvedbo njegove edine božične pesmi Zvonovi polnočni, ki jo bo zapel MePZ iz Števerjana.

Ob petdesetletnici smrti msgr. Miroslava Brumata, to je pred dobrim mesecem, sta o njem pisala Novi glas in Družina. Duhovnik, nabožni pisatelj in skladatelj se je rodil v bližnjem Šempetru leta 1897 in umrl v Gorici leta 1950. V Innsbrucku je dosegel doktorat iz bogoslovnih ved. Najprej je služboval v Solkanu, nato je bil stolni vikar in pozneje kanonik v tej stolni cerkvi. Poučeval je v malem in v bogoslovnem semenišču, bil je škofijski delegat za misijone in škofijski voditelj Marijinih družb. Petnajst let je vodil dekliško Marijino družbo v Gorici. Znan je bil kot odličen cerkveni govornik in ljudski misijonar. V samostojnih izdajah je objavil vrsto vzgojnih in bogoslužnih spisov. Bil je urednik in eden glavnih piscev mesečnika Svetogorska Kraljica. To je bil v letih 1938/39, v času zaukazanega kulturnega molka, edini dovoljeni časopis v slovenskem jeziku na Primorskem in je imel pomembno vlogo v verskem in narodnostnem pogledu. Msgr. Brumat je začel izdajati Vijolico, notranje glasilo Marijine družbe, bil je urednik Slovenskega Primorca, poznejšega Katoliškega in zdaj Novega glasa. Ob široko zasnovanem dušnopastirskem delu se je posvečal raznim kulturnim dejavnostim in je bil zelo občutljiv za narodnostna in družbena vprašanja.

Danes se ga spominjamo predvsem kot ljubitelja petja in glasbe nasploh. Kot voditelj Marijine družbe je skrbel za njen zbor, ki ga je na orglah tudi spremljal pri jutranji maši v tej cerkvi in ob drugih priložnostih. Zbor je z nabožnimi in svetnimi pesmimi nastopal na številnih prireditvah. Veliko Brumatovih pesmi je nastalo prav za ta ženski zbor. Tudi besedila zanje je navadno pisal sam. Od takratnih njegovih pevk živita v Gorici samo še dve, ena še vedno poje na tem koru.

Med nami je poleg njegovih goriških sorodnikov - drugi živijo daleč - prav gotovo več takih, ki so msgr. Brumata poznali. Po njegovi smrti - star je bil komaj 53 let - je nastala med nami velika praznina. Božja previdnost nam je potem poslala druge pomembne osebnosti, ki so naprej usmerjale naše delo. Tu mislim na prof. Mirka Fileja.

Miroslav Brumat bo ostal v našem spominu in v goriški zgodovini kot zavzet dušni pastir, vzgojitelj, izobraženec in kulturni delavec, vselej odločen in pokončen, občutljiv za bližnjega in za skupnost, še posebej v stiskah in trpljenju. Ni zgolj naključje, da smo prostovoljne prispevke na njemu posvečenem božičnem koncertu namenili potrebnim iz Loga pod Mangartom.

Spominjamo se ga kot enega tistih svetlih likov, ki so nam s svojim zgledom, duhovno naravnanostjo in vsestransko bogatim delom pomagali vztrajati v težkih časih zatiranja in raznarodovanja, zaupati v božjo pomoč ter ohraniti zvestobo veri in svojim koreninam. O tem, da njihov trud ni bil zaman, pričajo desetletja dela in vsakovrstnih pobud na najrazličnejših področjih naše kulture. Med vsemi temi je tudi naš vsakoletni božični koncert, ki naj bo letos, ob dvatisočletnici Jezusovega rojstva, še posebno svečan. V naših zborih je veliko mladih pevcev, ki so poroštvo za bodočnost.

Naj nas v našem nemirnem času spremljata milina božične pesmi in njeno sporočilo o miru in ljubezni med ljudmi in narodi."

Na koncertu so nastopili MoPZ Mirko Filej (dirigent Zdravko Klanjšček), MePZ Štandrež (Tiziana Zavadlav), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), MePZ Podgora (Mirko Špacapan), Pevska skupina Musicum (David Bandelli) in MePZ F.B. Sedej (Bogdan Kralj).

Kaj so posamezni zbori predstavili? Na sporedu so imeli predvsem pesmi naših avtorjev. Tako so med drugim bili na programu skladatelji Bricelj, Hribar, Cuderman, Tomc, Sattner, Devetak, Faigel, Kokošar, Laharnar, Dalmatin, Gallus, Brumat, Harej in Cvek.

Slovenska božična pesem je zelo melodična, polna miline in liričnega religioznega razpoloženja, zato je tudi tako priljubljena pri nas vseh.

AB

ODER 90 - SKPD MIRKO FILEJ

vabi na premiero

STROGO ZAUPNO

Marc Camoletti

REŽIJA **Jože Hrovat**

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž,
sobota, 20. januarja 2001, ob 20.30

BEŽEN POGLED NA NEKATERE ŠOLSKE BOŽIČNICE

PRIREDITVE JE OŽARJALA ŽELJA PO MIRU

Božič je za nami in morda tdi tisti sladki občutki, da se bo ob jaslicah vendarle kaj spremenilo, so se ob vsakodnevnih skrbeh že razblinili. Toda za trenutek bi jih lahko priklical v zavest spomin na božičnice, ki so jih pripravili naši malčki, osnovnošolci in nižješolci.

Učenci OŠ O. Župančič so se s svojimi učiteljicami tudi letos spomnili na goste, ki preživljajo jesen življenja pri sestrah v Zavodu sv. Družine. V sredo, 20. decembra, popoldne so jim v kapeli zavoda poklonili božično prireditev z recitacijami in petjem božičnih pesmi. Le-te so segle še globlje v dušo, saj so jih zapela nedolžna otroška grla, in marsikatero oko se je orosilo ob misli na otroške dni.

NA ŠOLI TRINKO

Čeprav sedanje poslopje srednje šole Ivan Trinko v ul. Leopardi v Gorici ne premore nobenega večjega prostora, primernega za skupne prireditve, so nižješolci ohranili lepo tradicijo in pripravili svojo božičnico, pa čeprav v tesni učilnici, ki ni dopuščala, da bi vanjo vstopili vsi prisotni. Božični nastop je obsegal nekaj glasbenih in pevskih točk, ki jih je povezovala profesorica Maja Brajkovič. Ona je bila tudi mentorica osrednjega prizorčka, ki je bil posvečen dvestoletnici rojstva Franceta Prešerna. Učenci 3. B. razreda Veronika Povšič, Sara Mervig, Marko Klanjšček in Mitja Škorjanc so priredili besedilo Povodnega moža, Elija Prinčič ga je glasbeno opremil, za sceno pa sta poskrbeli Ressi Lara in Uršič Natascia. Duhovito besedilo, ki je prestavilo celoten baladni dogodek v naše kraje, k bistri Soči in kalni Vipavi pri Sovodnjah, so pripovedovali Nataša Ožbot, Manuel Vizintin, Jurij Grudina in Veronika Povšič, ošabna Urška je bila Sara Mervig, predrzni in zali Povodni mož iz soških vrtincev pa Stefano Faganel. Pri njej so sodelovali še Senad Beganović, Alex Visintin, Danijel Skarabot, Barbara Grillo in Fabbroni di Palma Samanta. Zabavna predelava balade je spravila v smeh poslušalce, ki so vneto zaploskali tudi pevcem, ki so pod vodstvom Rosande Kralj ubrano zapeli tri pesmi ob spremljavi klavirja in prečne flavte, na katero je zaigrala Marta Lombardi. Po zahvali in voščilu ravnateljice Nadje Nanut, ki se je dotaknila tudi notranjih šolskih pretresov zaradi premestitve raznih profesorjev, se je božično razpoloženje spet razvnelo s Sveto nočjo, ki je milo zazvenela ob spremljavi violine Joahima Nanuta.

Z istim pevskim programom so nižješolci nastopili 19. decembra v Avditoriju Fogar na prireditvi *Pesmi za Evropo*, na kateri so sodelovale tudi italijanske nižje srednje šole. Organizator srečanja je bil 14. šolski okraj.

V VRTCU BROLO

Starši in nonoti so 22. decembra zgodaj popoldne popolnoma zasedli prostorno preddverje vrtca v ulici Brolo in se vidno raznežili ob nastopu svojih ljubih malčkov, ki so jih za nastop pripravile Aleksandra Maraž, Rita Cej, Mojca Terčič in Adriana Malič. Otroci so ob visoki smreki, s katere so viseli balončki iz bombaža, s pesmicami in rajanjem prikazali, kako svetle zvezdice na nebu, božički na vseh koncih sveta in snežnobele snežinke pričakujejo polnočno čudo: rojstvo Jezuščka. Najmlajši so bili zvezdice, "srednji" plesoče snežinke, večji otroci, ki letos zapuščajo vrtec, so se pa spremenili v božičke. Ljubek prizorček je sklenila nepogrešljiva *Sveta noč*, ki so jo na spodbudo učiteljic zapeli vsi prisotni, vsak v svojem jeziku – veliko je namreč tu otrok iz mešanih zakonov - , tako da se je ob jaslicah in dreveščku prelivala pesem v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku.

IK

V SOVODENJSKEM KULTURNEM DOMU

USPELA BOŽIČNICA

Sprejemanje različnost "drugačnikov", to je v današnji družbi ena večjih zahtev in problem, ki mu veliko ljudi ni kos.

Na to temo je potekala božična predstava, ki sta jo pripravili pred božičem otroški vrtec iz Sovodenj in OŠ Peter Butkovič-Domen v vaškem Kulturnem domu. Prireditev je sklenila širši projekt, ki se je odvijal že nekaj mesecev prej z naslovom *Pojdimo se gledališče*. Delavnice na izrazno-gledališko tematiko je iznajdljivo in uspešno vodila domačinka Vesna Tomsič, učiteljica Egle Frandolič pa je pripravila zbor, ga vodila in spremljala. Na odru je zaživela razgibana, slikovita zgodba, ki je bila prestavljena v živalski svet, saj so nastopale razne živali v pisanih maskah, vendar so izražale tipične človeške lastnosti, načine obnašanja. Glavna oseba je Drugačnež, ki si zaželi druženja, prijateljevanja, a ni sprejet zaradi svoje različnosti. Nihče ga ne mara. Šele Različnež ga sprejme k sebi. Skupaj preživita prijeten božični večer in še mnogo drugih.

Med predstavo je otroški zbor zapel nekaj čudovitih pesmi s pomenljivo vsebino: življenje ti je podarjeno, prijateljstvo je treba deliti... Zapete od malih otrok in šolarjev, so pesmi segle do srca, nas ogrele. Potrebni smo večkrat spodbud, da utrdimo v sebi prave obče človeške vrednote. In prav na tem je bil pečat božičnice, ki ni izzvenela tradicionalno, katere sporočilnost je bila globoka in pomenljiva za vsakogar.

Starši so se letos še posebej izkazali, saj sta jim pri srcu obstoj in čim boljše delovanje OŠ in vrtca. Po božičnici so pripravili in izpeljali izredno bogat srečolov, katerega izkupiček so namenili vzgojnima ustanovama. Naj jim gre vse priznanje za požrtvovalnost in odličen uspeh pobude. Ob koncu se je vsakdo lahko posladkal pri dišeče in vabljivo obloženih mizah, ki so jih tudi prirpavile družine sovodenjskih otrok. Res uspel in prijeten večer!

TS

BOŽIČNICA V ŠTEVERJANU

Na dan Sv. treh kraljev je priredilo SKPD F.B.Sedej božičnico. Predsednik društva Mihael Corsi je voščil vsem prisotnim vse najboljše za komaj pričeto leto 2001. Zavese so se razgrnile in na oder so stopili vaški otroci, ki so izvedli igrico *Mavrična ribica*. Pohvala naj gre vsem malčkov in Barbari, ki jih je postavila na oder. Zatem sta izvedla domačina Valentina Pavio na klavirju in Matija Faganel na oboi koncert št. 3 v g-molu (G.F.Haendel). Sledilo je nagrajevanje Športnega tedna, ki je potekal lani poleti, in pa natečaja *Moje jaslice*, ki se ga je udeležilo mnogo otrok. Poslušalce je očaral obisk Gašparja, Mihaela in Boltežarja, ki so s petjem pozdravili tudi števerjanske domove. Prostovoljne prispevke, ki so jih nabrali, so namenili poplavljencem Loga pod Mangartom. Popoldan je sklenila, kot običajno, novoletna tombola z nagradami. MD

NA VRHU SV. MIHAELA

Otroci MEPZ Vrh sv. Mihaela so uprizorili božičnico 26. decembra v domači cerkvi. Sami so jo improvizirali in uprizorili s pomočjo Sare in Tatjane Devetak. Recitirali so božične poezije, medtem ko so jih spremljale koreografije z božičnimi simfonijami, med katerimi Bachova *Aria sulla quarta corda*, ki je uvedla in sklenila božičnico. Na koncu so vsem otrokom podarili božično darilce in blagoslov za novo leto. 23. decembra so otroci koledovali po vasi in prinašali betlehemsko lučko, znak upanja in ljubezni. Otroci so nosili lučko upanja iz hiše do hiše in prepevali božične pesmi. Opoldne jih je čakala zaslužena tradicionalna "pašta". MePZ Vrh sv. Mihaela zahvaljuje vaščanom za pomoč, saj omogoča kritje stroškov in delovanje zbora. Posebna zahvala gre tudi staršem, ki najdejo čas, da spodbujajo otroke v svet glasbe, petja in kulture.

KONCERT V PODGORI

Na praznik Sv. treh kraljev je bil v podgorski cerkvi božični koncert, na katerem so sodelovali mešani zbor Podgora, vokalna skupina Akord in tržaška skupina Canticum novum. Spored je obsegal veliko število božičnih skladb od srednjeveške glasbe do naše tradicionalne božične pesmi. Koncert je lepo uspel in s tem pokazal na živahno dejavnost podgorskih pevcev.

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

MIRKA MUŽIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način sočustvovali z nami. Posebna zahvala g. Antonu Lazarju, g. Hermanu Srebrniču in cerkvenemu pevskemu zboru iz Števerjana.

Žena Ema in otroci z družinami

Števerjan, 11. januarja 2001

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabljeni na odprtje razstave likovnih izdelkov osnovnošolske in srednješolske mladine, ki so bili nagrajeni in priporočeni na natečaju

MOJ POGLED NA GORICO

OB TISOČLETNICI PRVE OMEMBE GORICE IN SOLKANA

Kulturni center Lojze Bratuž, petek, 12. januarja 2001, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ GORICA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH, NA USTIH VSEH

NEDELJA, 14. januarja 2001, ob 17. uri
Amaterski gledališki odsek PD Soča iz Kanala
Vinko Möderndorfer
MAMA JE UMRLA DVAKRAT
REŽIJA Stane Leban

SOBOTA, 20. januarja 2001, ob 20.30
SKPD Mirko Filej - Oder 90
Marc Camoletti
STROGO ZAUPNO
REŽIJA Jože Hrovat

VELIKA DVORANA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ, GORICA

OBVESTILA

DIDAKTIČNO RAVNATELJSTVO za šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici, ul. Brolo, 21, obvešča, da poteka vpisovanje za š.l. 2001/02 v otroške vrtce in 1. razred osnovne šole, vsak dan od 10.30. do 12.30, ob torkih in sredah od 15.30 do 17. ure. Vpisovanje se zaključi dne 25. januarja 2001.**PD RUPA**-Peč vabi na božičnico z naslovom *Čar božične melodije*, ki bo 14. t.m. ob 15.30 v gabrski cerkvi. Nastopajo: MePZ Rupa-Peč, MPZ Skala iz Gabrij in skupni otroški pevski zbori Rupa-Peč, Plešivo, Štmaver, Vrh sv. Mihaela z recitalom Božič v slovenski narodni pesmi. Božično misel bo podal župnik in dekan g. Viljem Žerjal. Prostovoljni prispevki bodo namenjeni popravilom gabrske cerkve.

ŽENSKI PEVSKI zbor iz Ronk in SKRD Jadro vabita na tradicionalni koncert božičnih pesmi. Izvaja Mešani pevski zbor Podgora, vodi dr. Mirko Špacapan. Nedelja, 14. januarja 2001, ob 15.45 v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah.

OTROŠKA URICA v Feiglovi knjižnici bo v ponedeljek, 15. januarja, ob 17. uri: Mandi dobi sestrico. Pripoveduje Manuela Graunar.

ŠIRŠI ODBOR ZSKP se bo sestal v torek, 16. januarja, ob 20.30 v KČ Bratuž.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi svoje člane na 2. redni občni zbor za odobritev bilanc, ki bo v petek, 19. januarja, ob 20. v prvem in ob 20.30 v drugem sklicu v družabnem prostoru KC Bratuž. Sledi družabnost z včlanjevanjem.

KC BRATUŽ pripravlja spominsko razstavo Saše Šantla in njegove družine s poudarkom na dela Avguste Šantel Aigentler ter bratov Henrike, Saše in Avguste ml., ki so nastala na Goriškem. Obračamo se na lastnike Šantlovih slik s prošnjo, da nam za dobo razstave dajo na razpolago dela omenjenih avtorjev. Za informacije kličite v jutranjih urah na telefonsko številko 0481 531445.

DAROVI

ZA NOVI glas: Joseph Velikonja ZDA 1.000 USA $.

ZA PRIZADETE v Logu pod Mangartom: letnik 1950 iz Števerjana ob srečanju z Abrahamom, letnik 1930 iz Števerjana za 70. rojstni dan 300.000, člani župnijskega občestva Števerjan 2.630.000; Emil Doktorič 50.000; N.N. Peč 100.000; Rudi Malič za Log in severno Italijo 100.000 lir.

ZA LAČNE otroke: N.N. Števerjan 50.000; N.N. Jazbine 30.000; Cilka 50.000; N.N. Rupa 50.000 lir.

MBK ZA koprsko Karitas 400.000, za slov. misijonarje 300.000, za obnovo prostorov pri Sv. Ivanu 300.000 lir.

V SPOMIN oziroma namesto cvetja na grob Marcelli Sala vd. Hlede: sinovi in hči za cerkev 500.000, za pevski zbor 200.000, za sklad s. Mihelangele 100.000; prijatelji in člani nekdanjega ansambla za cerkev 275.000, za pevski zbor 100.000; za cerkev družina Srebrnič 100.000, Tadej in Gabrijel 50.000, Hadrijan Hlede 100.000, sestre Stanič 150.000, sodelavca Marije Sonja in Martin 100.000, Darko Dornik z druž. 50.000, Zana Mizerit, Silvan in Rinaldo z družinama za ogrevanje 100.000; za pevski zbor števerjanska sekcija SSk 50.000; za prizadete v Logu pod Mangartom Erika in Marijan 50.000 lir.

V SPOMIN oz. namesto cvetja na grob Jolandi Ciglič vd. Mužič: za cerkev sinova Ivan in Jožica z družinama 1.000.000, Marino Humar 100.000, Silvana Maligoj 100.000, Albina in Giovanni 50.000, druž. Florenin 50.000, N.N. 100.000, druž. Kogoj in Lavrenčič 50.000, druž. Ambrosi Mario za ogrevanje 100.000, Humar Dominik z druž. 100.000, brata Remigij in Marijan 100.000; za pevski zbor brata Remigij in Marijan 100.000, prijatelji iz Trsta 180.000; druž. Jarc Edi 100.000; za prizadete v Logu pod Mangartom Darko Dornik z druž. 50.000; za cerkev na Jazbinah Zorko Prinčič z druž. 100.000

ZA NOVE orgle v cerkvi na Jazbinah: v spomin na g. S. Šuligoja ob tretji obletnici smrti N.N. 100.000; N.N. Jazbine 100.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor v Števerjanu: namesto cvetja Viktoriji Dornik-Maraž Darko Dornik z družino 50.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana: Rijavec-Gorjan 50.000; N.N. 500.000; N.N. 150.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; N.N. 100.000; S.H. 600.000 lir.

ZA CERKEV v Števerjanu - za ogrevanje: Milka Ciglič 70.000; druž. Srebrnič 70.000, druž. Danijel Miklus 35.000, Letniki 1970 ob srečanju 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: Jožica Černic ob krstu Davida 55.000; N.N. 50.000; N.N. 20.000, N.N. 35.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu sv. Mihaela: Sonja Zotti v spomin na Neris 55.000; Renato Devetak 160.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Peč 100.000 lir.

Ostali darovi prihodnjič

ČESTITKE

Med božičnimi prazniki je družina našega kolega Jurija Paljka dobila novega člana. Na Štefanovo se je rodil **LUKA** *in poleg mame in očka zelo razveselil sestrici Ivano in Tino. Člani uredništva in uprave Novega glasa, GMD in Pastirčka starem in obema hčerkama iskreno čestitajo ter malemu Luki iz vsega srca želimo, da bi mu Bog dal mnogo zdravja in se razvil v krepkega dečka ter zavednega člana naše ožje in širše skupnosti.*

Dobrodošel, **LUKA**! *S sestricama Tino in Ivano se zelo veselimo tvojega prihoda med nas. Mamici Adriani in očku Juriju iz srca čestitamo. Skupnost družin Sončnica.*

Štorklja je družino Paljk neizmerno osrečila. Odslej bosta mamica in očka prebirala pravljice tudi malemu **LUKI**. *Veliko bogatih pravljičnih uric jim želijo učitelji in učenci osnovne šole Abram iz Pevme.*

Nedavno sta stopila na skupno pot **MARKO** *in* **ELISABETTA**. *Prijatelji iz Goriške jima ob pomembnem koraku prisrčno čestitajo in želijo v zakonu veliko Božjega blagoslova.*

SOŽALJE

Društvo F.B. Sedej, sekcija SSk za Števerjan in celotno župnijsko občestvo izrekajo ženi Emi, sinu Jožkotu, hčerkama Mariji in Antoniji, vnukom ter ostalemu sorodstvu ob izgubi dragega moža, očeta in nonota **MIRKA MUŽIČA** *iskreno sožalje.*

Ob smrti **MILKE MUŽIČ** *izrekata iskreno sožalje vsem sorodnikom društvo F.B. Sedej ter farno občestvo.*

V ABONMAJSKI SEZONI KC BRATUŽ

NA ANGELSKIH STRUNAH

Nekaj dni pred Božičem je Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici poklonil občinstvu koncertni večer z naslovom *Na angelskih strunah*. Tokrat je naš kulturni hram gostil v svoji abonmajski sezoni otroški zbor Kolibri RTV Beograd.

Sestav vodi od same ustanovitve Milica Manojlović, temperamentna pedagoginja in izjemna glasbenica, ki očitno zna na pravi način komunicirati z otroki in mladimi. Samo tako si lahko razlagamo sproščenost, spontanost, vživetost, disciplinirano in obenem razigranost malčkov na odru, ki so se spopadli s kar zahtevnim repertoarjem in ga prav dobro odpeli - vsaj tak vtis so dajali - z neverjetno lahkoto. Pri tem jih je glasba zibala kot trsje v blagem vetru, ki so se mu je milo prepustiti. Večer se je začel s tremi molitvenimi pesmimi iz znane *Liturgije sv. Janeza Zlatoustega*; občinstvu se je zdelo, da posluša kerubine v svetem in skrivnostnem vzdušju vzhodnega pravoslavja. Sledili sta skladbi Iljića in Mokranjca, nato so mladi pevci poželi posebno topel aplavz s slovensko božično *Kaj se vam zdi*. Prvi del večera sta sklenili znana *Jingle bells* in

FOTO BUMBACA

srednjeveška *Greensleeves*, pri kateri se je izkazala mlada solistka. Za klavirsko priredbo zadnjih treh skladb je poskrbela Vera Milanković, zvesta sodelavka sestava. V drugem delu božičnega koncerta smo slišali Mozarta, Dvoraka, Hrističa in dve znani sodobnejši pesmi. Za konec je zbor Kolibri zapel nepogrešljivo *Sveto noč*, še prej pa tri značilne starogradske pesmi.

Poustvarjalna moč posebno talentiranih srbskih otrok je ponudila goriškim poslušalcem pravi umetniški užitek. Lepo je bilo slišati čisto glasbo iz čistih otroških duš, pravih angelčkov, kar je na žlahten način ustvarilo pravi božični čar.

S 1. STRANI / 39. DAN EMIGRANTA

"ZAŠČITNI ZAKON POTREBEN TUDI..."

ERIKA JAZBAR

Danes se je za Benečana marsikaj spremenilo, dovolj je, da objamemo pomembnejše trenutke lanskega leta: manifestacija za zaščitni zakon v Trstu, odgovor nadiških uprav v prid zakona 482/99, čezmejno sodelovanje, otvoritev koče na Matajurju, rast dvojezične šole in še bi lahko naštevali. Pred nekaj leti bi bilo vse to neizvedljivo.

Ob tem pa je za mladega človeka nepojmljiv odnos, ki ga imajo nekatere uprave do slovenske prisotnosti. Statut videmske pokrajine, ki ne omenja Slovencev, deželna politika rezanja prispevkov in ustanavljanja Inštituta za slovensko manjšino, odnos čedajske politične večine do zakona 482/99. Mladi človek, ki se za krajevno politiko bolj zanima, kot si nekateri lahko predstavljajo, vsega tega ne razume, skratka doživlja omenjene pretrese kot neko čudno obdobje.

Kaj pa zaščitni zakon? David Klodič **(na sliki spodaj)** srčno upa, da bo zadnji govornik v gledališču Ristori, ki bo čakal na odobritev pomembnega zakona. Če se pa italijanski parlament ne bo odzval zahtevam slovenske narodne skupnosti, si bomo Slovenci, kot se je dogajalo že v prejšnjih desetletjih, s ponosom in pogumom sami ustvarili pogoje za preživetje naše skupnosti.

Po prodornih in neposrednih besedah slovenskega predstavnika mlajše generacije je na oder stopil tržaški župan Riccardo Illy **(na sliki zgoraj)**, ki je bil letos prvič prisoten na Dnevu emigranta. V svojih pozdravnih besedah je podčrtal kar nekaj

FOTO KROMA

FOTO KROMA

zanimivih tem, ki se nas neposredno tičejo. Najpomembnejši in najmanj viden rezultat njegovega sedemletnega županovanja v Trstu vidi v tem, da so se odnosi med italijansko večino in slovensko manjšino precej spremenili. Uprava je dala odnosom med tu živečima skupnostima pomembnega elana z razstavami, manifestacijami, glasbo in književnostjo, ki so omogočili boljše medsebojno spoznavanje, poglaviten temelj za sodelovanje in sožitje. Nov, bolj sproščen odnos je toliko pomembnejši, če pomislimo na epohalne trenutke, ki nas čakajo čez nekaj let z vstopom Slovenije v EZ, ki po mnenju prvega tržaškega občana ustreza že danes rekvizitom za vstop med članice. Z odpravo meje se bo življenje spremenilo, manjšine bodo odigrale pomembno vlogo povezovanja, ko se bodo predstavniki obeh strani pogovarjali in dogovarjali o skupnem prostoru. Za normalizacijo odnosov ob meji oz. za priprave na vstop Slovenije v EU pa je pomembna tudi odobritev zaščitnega zakona za slovensko manjšino. V tem smislu gre brati tudi Illyjeve posege temu v prid v Rimu.

Nemalo kritik je župan Illy namenil ozkogledni politiki Dežele. Furlanija-Julijska krajina uživa svoj posebni status predvsem zaradi prisotnosti slovenske manjšine, ki živi na njenem teritoriju. Kljub temu pa ni v vseh teh desetletjih čutila potrebe, da bi sama odobrila deželne zaščitne norme slovenski manjšini v prid, kot bi to lahko storila (kot za Furlane), temveč čaka na odobritev državnega zakona. Tržaški župan gleda na prihodnost naše dežele z optimizmom, saj nam bosta razširitev Evrope na vzhod in racionalno izkoriščena globalizacija prinesli tudi bolj vesele trenutke.

Nagovora je strnil čedajski župan Attilio Vuga, ki je poudaril bogastvo slovenskih organizacij v Čedadu, obenem pa skušal opravičiti stališča večine, ki ga legitimira, v zvezi z zakonom 482/99.

Po prvem "resnejšem" delu Dneva emigranta so na oder stopili oblikovalci kulturnega programa. Najprej se je prisotnim predstavil Rino Chinese, ki je zapel v slovenskem rezijanskem narečju, za njim pa so se predstavili igralci Beneškega gledališča z igro *Mi se imamo radi*, za katero je poskrbel Adriano Gariup, režijo pa so zaupali Marijanu Bevku.

POKRAJINSKI SVET

IZVAJANJE ZAKONA 482/99

Dne 15. decembra je videmski pokrajinski svet sprejel dokaj pomembno točko dnevnega reda glede izvajanja zakona 482/99. Pokrajinski svet je pristojen za določitev območje, na katerem bodo veljale zaščitne norme. To pa lahko stori na podlagi pozivov, ki prihajajo s strani posameznih občin. Za uveljavljanje zakona je potrebno, da se za to izreče ena tretjina občinskih svetovalcev ali 15% volilnih upravičencev.

V videmski pokrajini se za izvajanje zakona za furlansko skupnost niso izrekle oz. niso poslale odgovora vse občine, pokrajinski svet pa se je v tem primeru posluževal obstoječega deželnega zakona, ki ščiti Furlane, in tako določil območje, na katerem lahko začnejo uprave s postopki za izvajanje členov zakona 482.

Glede slovenske narodnostne skupnosti pa naslednje: za izvajanje zakona v prid slovenskemu jeziku so se izrekle občine Špeter, Grmek, Srednje, Podutana, Sovodnja, Podbonesec, Tipana, Rezija in Naborjet-Ovčja vas. Ob njih pa občine Ahten, Fojda, Neme, Tavorjana in Praprotno, ki so se izrekle za furlansko in slovensko prisotnost, medtem ko je občina Trbiž dodala tema še nemško manjšino.

Na spisku slovenskih občin manjka odgovor občin Bardo in Dreka. Ko se bosta upravi izrekli o pripadnosti območju zaščite slovenske manjšine, bo pokrajinski svet lahko sprejel delimitacijo teritorija zaščite zakona za našo skupnost na Videmskem.

EJ

ZGODOVINA NAŠIH OBČIN NA GORIŠKEM

POGLED V NAŠO POLPRETEKLO ZGODOVINO (1)

REMO DEVETAK

Po petnajstletnem premoru sem do zgodovine čutil dolžnost, da zapolnim vrzel naše polpretekle zgodovine v slovenskih občinah na Goriškem.

V letu 1985 sem v treh nadaljevanjih v tedniku *Katoliški glas* objavil 28. novembra ter 5. in 12. decembra potek dogodkov občinskih volitev v Števerjanu, Sovodnjah in Doberdobu. V zapisih sem nanizal potek zgodovine od leta 1947, po podpisu mirovne pogodbe v Parizu med Italijo in Jugoslavijo, nato nastanek političnih grupacij, sestavljanje kandidatnih list in njihovih volilnih znakov za občinske volitve ter volilne izide v posameznih občinah do prvih povojnih občinskih volitev leta 1951 vse do leta 1985.

V prejšnji zapis moram zaradi zgodovine dodati, da listi Kmečko-delavska zveza oz. Slovenska demokratska zveza na drugih volitvah leta 1956 in njenemu znaku lipove vejice na šestih volitvah leta 1975, se je spremenila v SSk "Slovenska skupnost", da je bil v notranjost znaka dodan dvojezični zapis "Slovenska skupnost-Unione slovena". S tem je dobila stranka deželne razsežnosti in je postala edina slovenska stranka v Italiji, ki samostojno zastopa manjšino na občinskih, pokrajinskih in deželnih, v preteklosti tudi na parlamentarnih in evropskih volitvah.

Na devetih volitvah **6. maja 1990** v Števerjanu je OE prejela 280 glasov, 16 manj kot v letu 1985, SSk pa 259 glasov, pridobila jih je tako 26. Izidi so dokazali, da je prišlo v listi SSk oz. v njenih volilnih kadrih do uglajenja notranjih sporov in da je politično delovanje v občini ponovno steklo po zaželenih tirih.

Tudi v tej mandatni dobi je postal župan Ivan Humar, podžupan je bil Silvan Cibini, odbornik Rudolf Korsič, namestniki Florjan Planinšček in Rihard Mizerit. Na listi SSk so bili izvoljeni Hadrijan Corsi, Darko Miklus in (prvi neizvoljeni) Izidor Prinčič, kateremu je mesto prepustil Boris Hladnik.

Kot je bilo pričakovati, je v Sovodnjah OE pridobila glasove in se iz 567 glasov povzpela na 639. SSk je iz 410 zdrknila na 397 glasov. Za župana je bil ponovno Vid Primožič, Igor (Marko) Petejan je bil podžupan, odbornik Rafko Butkovič, namestniki Mauro in Marjan Tomsič. Za SSk so bili izvoljeni Branislav Černic, Andrej Fajt in Ivo Kovic.

V Doberdobu je OE prejela 425 glasov in prvič v zgodovini zdrknila za skoraj sto glasov. SSk je dobila 301 glas in jih povečala za 38. Župan je bil ponovno Mario Lavrenčič, podžupan Karlo Černic, odbornik Dario Legiša, namestnika Janko in Nordio Gergolet. Za SSk so bili izvoljeni Emil Visintin, Maks Gergolet in Ernest Quinzi.

Lista neofašistov je prejela v Števerjanu 23 glasov (leta 1985 jih je bilo 13), v Sovodnjah 35 (prej 32) in v Doberdobu 18 (prej 23).

DALJE

GLOSA JURIJ PALJK

O NOVEM LETU

Lahko tudi rečete o novem desetletju, stoletju, tisočletju ali o novih časih, če vam je tako ljubše in bolj drago. Kakor vam drago! Če smo končno veseli, da je ugibanja o novem tisočletju konec, če smo končno veseli, da ne bomo več poslušali ugibanj o tem, ali se je novo tisočletje začelo z letom 2000 ali pa šele pred nekaj dnevi, ko smo vstopili v l. 2001, recimo vseeno nekaj besed o novem letu, v katerega smo pogumno zakorakali pred nekaj dnevi.

Spet smo tu. Mi z vašim in našim tednikom, za katerega bomo skušali skupno skrbeti, da bo še naprej predstavljal nas vse, predvsem pa tiste, ki še verjamemo, da ga potrebujemo, ker njegovo nenadomestljivo vlogo vidimo predvsem v dejstvu, da v Novem glasu najde prostor zares vsak glas, ki hoče kaj poštenega in dobronamernega povedati o »naši stvari«, kot sami imenujemo vse tisto, kar nas združuje in nas ne razdvaja, vse tisto, kar nas dela narod, polnokrvno in živo slovensko manjšino v Italiji in nas obenem dela pripadnike krščanske vere, kar nas dela poštene državljane, ki vedo, da je danes edina možna pot v prihodnost demokracija, kot je bila le-ta edina možna pot v današnje čase tudi takrat, ko vsi tega na žalost še niso vedeli.

Spet smo tu. Vsi po malem veseli in vsi po malem zaskrbljeni. Zase in za naše drage, za našo skupnost in tudi za naš tednik, kateremu bomo zato morali vsi skupaj iz tedna v teden dajati nov obraz, da bo vedno svež, prepričljiv in predvsem pa zgovorno ogledalo naše stvarnosti in, zakaj ne, tudi forum, kjer se bodo kresala mnenja o naši skupni poti v prihodnost.

Spet smo tu. Nekateri utrujeni od pretiranih praznovanj in jedače in pijače, nekateri naveličani praznikov, ki to več niso, ker so vedno bolj samim sebi namen.

Spet smo tu. Nekateri so že, drugi še bomo ugasili lučke na božičnih drevesih in pospravili jaslice, se tako dokončno poslovili od Božiča in Novega leta, Svetih treh kraljev, ki so kot pečat, s katerim se zaključijo prazniki okrog Novega leta in Božiča.

Spet smo tu in tudi naši otroci gredo, hvala Bogu, v vrtce, šolo, na univerzo, sami pa smo domala vsi spet na delu. Spet je tu rutina, vsakdanjik, ki je tokrat precej deževen, nehvaležen za zgodnje jutranje vstajanje in optimizem, ki ga ob začetku novega leta nikoli ne bi smelo primanjkovati. Spet je tu hiter tempo vsakdanjika, ki bo v nekaj dneh zabrisal spomin na praznike, če ga ni že, seveda.

Spet bo vsakdanjik tisti, ki bo pokazal, če so bile naše želje in nameni ob Božiču in Novem letu iskreni, in predvsem pa to, če je bila za njimi zares trdna volja, da najprej sami sebe spremenimo, da bomo lahko tudi druge spremenili. Nekateri vedno znova ugotavljamo, kako prazni so prazniki, in četudi vemo, da beseda praznik pravzaprav pomeni »dela prazen biti«, vseeno z otožnostjo mislimo na vse tisto, kar bi bili med prazniki lahko storili, a nismo, kako prazni so bili ti naši dnevi, če v njih nismo našli časa za svoje drage, za sosede, za bolne in ostarele, za svoje otroke, vnuke in nečake, za potrebne, skratka: za sočloveka. Kajti za človeka gre, kot bi rekel pokojni Trstenjak, za človeka gre! Če se nam je med prazniki uspelo izviti iz egoizma in praznega egocentrizma, ki nam ga ponuja televizija, pravzaprav naša družba, potem smo naredili že nekaj, pravzaprav smo že bili na dobri poti, da najdemo pot do sočloveka. Če smo v naših toplih domovih, v katerih, hvala Bogu, ničesar ne manjka, našli prostor tudi za potrebnega in manj srečnega, potem so bili naši prazniki polni in tudi zato danes lažje prihajamo na delo, lažje prijemamo v roke orodja, s katerimi si služimo kruh, pa naj gre za peresa ali računalnike v našem primeru, ali pa za kaj drugega.

Pomembno je, da smo tu, da nas na začetku Novega leta ne premagujeta malodušje in pesimizem, da gledamo prihodnosti v oči brez nepotrebnega strahu in brez pretiranega in praznega navdušenja, ker smo vsi že toliko stari in zreli, da vemo, kako puhle so besede, s katerimi prevečkrat hočemo same sebe prepričati: »Po Božiču in Novem letu bo vse drugače!«

Spet smo tu. Spet si nekateri vihamo rokave, nekateri boste odšli v zasluženi pokoj, drugi boste našli prvo delo, nekateri boste prebedeli marsikatero noč ob knjigi ali ob novorojenem življenju, ki vas v posteljici opominja, da čas beži tudi za vas. Nekateri boste obhajali visoko življenjsko obletnico, zopet drugi boste v daljnih krajih v pozni jeseni sanjali o domovini, rodnem domu, ki ste ga morali pred mnogimi leti zapustiti, in se že danes sprašujete, kako bi se bilo zasukalo vaše življenje, če bi doma ostali. Drugi boste imeli več časa zase in za svoje, zares iskreno upamo, da vas-nas bo malo, ki boste-bomo v novem letu tako ali drugače preizkušani.

Spet smo tu, vsakdanjika in težav se ne bojimo, ker vemo, da je v slogi moč! Zato naj vam še zadnjič na pragu novega leta voščimo z jokom in nasmehom Novorojenega. Naj nam bodo njegove svetle očke za zvezdo Severnico, bodimo strpni in dobri do sebe in drugih, bodimo složni, ostanimo skupaj, drage bralke in bralci, ostanite z nami!

POGLAVITNA CILJA VLADE V NOVEM LETU

PRILAGAJANJE JAVNIH FINANC IN KONEC POGAJANJ ZA VSTOP V EU

MARJAN DROBEŽ

Božična in novoletna voščila in razkošni blišč ulic in zgradb so sicer ostali v lepem spominu, toda življenje se je vrnilo v normalne okvire in realnost. Za državo bo leto 2001 obdobje novih izzivov pri izvajanju politike in ciljev strateškega pomena, o čemer so v božično-novoletnih voščilih oziroma izjavah govorili tudi predsednik države Milan Kučan, predsednik vlade dr. Janez Drnovšek ter ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Franc Rode.

Vlada je po počitnicah ob pričetku novega leta že pričela delovati, državni zbor pa se bo znova sestal čez nekaj dni. Izvršna oblast si zlasti prizadeva, da bi uredila (ozdravila) javne finance, to je, da bi proračunske in druge javnofinančne izdatke znižala, jih prilagodila resničnim prihodkom oziroma možnostim države. Po zatrjevanju predsednika vlade Drnovška in finančnega ministra Toneta Ropa, ki snujeta državni proračun za leto 2001 in predlog le-tega za leta 2002, naj bi javnofinančni primanjkljaj v tem letu ne presegel 1,3 odstotka bruto domačega proizvoda države, prihodnje leto pa naj bi se celo zmanjšal na 1,1 % bruto domačega proizvoda.

Premier in finančni minister izjavljata, da je javne finance moč urediti, predvsem z znižanjem izdatkov, pa tudi z večjo obremenitvijo državljanov in davkoplačevalcev. Država je, povečala trošarine, zaradi česar se bencin ni pocenil, čeprav bi bilo to zaradi znižanja cen nafte na svetovnem trgu možno. V Sloveniji se bosta kmalu povišali tudi ceni piva in alkoholnih pijač. Predsednik vlade je napovedal celo možnost,da bodo v državi obdavčili avtomobile, predviden pa je tudi davek na lastništvo nepremičnin, to je zgradb, stanovanj, zemljišč, gozdov in drugih.

Lani je v Sloveniji inflacija znašala 8,9%, bila je skoraj štirikrat višja od inflacije v zahodnih državah, članicah EU. Optimizmu vlade glede gospodarske rasti, javnofinančnega primanjkljaja in inflacije se zoperstavlja rektor ljubljanske univerze in predstojnik gospodarskega inštituta pravne fakultete, znani ekonomist dr. Jože Mencinger. V članku z analizo in oceno stanja na raznih področjih v Sloveniji, objavljenem v sobotni prilogi ob koncu leta 2000, tudi piše: "Neposredne gospodarske škode 'pomladna vlada' ni naredila; vsi primanjkljaji na vseh koncih so se rodili že v času prejšnjih vlad, ki jih je vodil dr. Janez Drnovšek. Po osmih letih bi bila zamenjava oblasti tudi gospodarsko že kar koristna. Seveda ne da bi dokončno opravili s 'komunstično preteklostjo' in prešli v 'pravo demokracijo', ampak bolj zaradi vse večje oholosti, ki se loteva tistih, ki so dolgo na oblasti. Tudi narodnogospodarska škoda zaradi zamenjav v vladnih službah ni majhna. Posebno še, ker tudi nova vlada s podobnimi in enako neupravičenimi zamenjavami kot prejšnja kaže, da v Sloveniji manjka politične spodobnosti. Tudi koalicijske pogodbe med političnimi strankami, ki sodelujejo v vladi, ne gre vzeti preveč zares. Če bo vse potekalo po diktatu koalicije, bi lahko parlament kar razpustili, ker ne bi imel o čem razpravljati".

LETOS NAJ BI SPREJELI 108 "EVROPSKO" NARAVNANIH ZAKONOV

Poleg ureditve javnih financ bo drugi najpomembnejši cilj Slovenije v letu 2001 zaključek pogajanj za sprejem naše države v EU. Notranje priprave Slovenije za včlanitev pa naj bi izvajali prihodnje leto. Minister za evropske zadeve Igor Bavčar je v neki izjavi ob pričetku novega leta opozoril, "da bo treba uresničiti večino zastavljenih ciljev in vlada je že določila roke. Naloge se nanašajo na opozorila, ki jih je EU v svojih letnih poročilih naslovila na Slovenijo. Mednje sodijo odprava sodnih zaostankov, končanje denacionalizacije do sredine leta 2002, preoblikovanje slovenske razvojne družbe in podjetij, ki so zdaj v lasti države, privatizacija družbe Telekom, Nove ljubljanske banke, Nove kreditne banke Maribor in slovenskih železarn. Letos se bo pričel tudi postopek za spremembo slovenske ustave, ki mora biti prilagojena merilom in zahtevam Evropske unije. Za uresničitev nalog bo v letu 2001 treba sprejeti 108 evropsko naravnanih zakonov, kar je sicer na robu zmogljivosti, a je še možno".

Z izvajanjem politike usmerjene k včlanitvi Slovenije v EU pa najbrž ne bo šlo brez zapletov, na kar opozarjajo tudi težave pri predvidenem zaprtju oz. preoblikovanju brezcarinskih prodajaln ob mejah z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. O tej zadevi piše tudi v najnovejši številki publikacije z naslovom Slovenija v Evropski uniji, ki jo izdaja Urad vlade za informiranje. Ohranili bodo samo brezcarinske trgovine ob meji s Hrvaško. Po podatkih iz omenjene publikacije na cestnih mejnih prehodih deluje skupaj 50 brezcarinskih prodajaln, od tega 16 na meji z Avstrijo, 21 na meji z Italijo, dve na meji z Madžarsko in 11 na meji s Hrvaško. Skupaj je v brezcarinskih prodajalnah 824 zaposlenih. Brezcarinske prodajalne naj bi zaprli 1. aprila letos, pri čemer jih bo le manjše število mogoče preoblikovati v navadne, to je klasične trgovine. Za ublažitev negativnih gospodarskih učinkov ukinitve oz. preoblikovanja brezcarinskih prodajaln bo Slovenija dobila tudi sredstva iz programa Phare, namenjenega čezmejnemu sodelovanju.

TISOČLETNICA DOGODKOV ZGODOVINSKEGA POMENA

OB PRVI PISNI OMEMBI SOLKANA IN GORICE

V Novi Gorici so že pred petimi leti začeli s pripravami za obeležitev tisočletnice treh velikih dogodkov zgodovinskega pomena. To je bila prva pisna omemba Solkana, Gorice in Goriške. Ob jubileju bodo letos potekale razne prireditve, proslave in dogodki, pri katerih bodo sodelovali tudi Slovenci iz Gorice. Občinska uprava v Gorici pa se do njih še ni opredelila, tako da ni gotovo, če bosta sosednji mesti in občini, Nova Gorica in Gorica, vsaj nekatere slovesnosti organizirali skupaj.

Goriški muzej, ki je že v prejšnjih letih izdal nekaj knjig in drugih publikacij o Solkanu, Gorici in Goriški, bo pri proslavljanju dejavno sodeloval tudi v času do konca leta 2001. V tem okviru so v gradu Kromberk v prejšnjih dneh odprli razstavo z naslovom Podoba Marije skozi stoletja, ki je posvečena dvatisoč, letnici krščanstva, 1000-letnici prve pisne omembe Solkana, Gorice in Goriške in 250-letnici ustanovitve goriške nadškofije. Predstavljenih je 73 slik, kipov in ikon s podobo device Marije, ki so jih posebej za razstavo v kromberškem gradu posodile razne zbirke iz vse Primorske. Dela so nastala v obdobju zadnjih 800 let, to je od konca 12. stoletja, pa do leta 2000. Nekatere slike, kipe in ikone so restavratorji goriškega muzeja obnovili in jih tako obvarovali propada. Razstavo so pripravili strokovnjaki goriškega muzeja Marko Vuk, Ana Sirk-Fakuč in Herko Saksida. Njen namen je dokazati, da so Slovenci v naših krajih v vsej zgodovini, to je od nastanka Solkana, Gorice in Goriške pa do sedanjega časa, bili oz. so veliki častilci in občudovalci device Marije. V Goriškem muzeju so časnikarjem predstavili tudi knjigo o ljudskih skrinjah na Goriškem, ki so jo napisali etnologinja Inga Miklavčič-Brezigar, restavrator Davorin Pogačnik in sodelavka muzeja Vesna Ličer. Besedilo kataloga je prevedeno tudi v italijanski jezik. Skrinje so po najbolj razširjeni opredelitvi del materialne in kulturne dediščine vseh ljudstev, torej tudi Slovencev na Goriškem oziroma v Italiji. Enainosemdeset najbolj značilnih in izvirnih skrinj iz različnih obdobij po nastanku Solkana, Gorice in Goriške bodo prikazali na razstavah, ki ju bodo v gradu Kromberk in v dvorcu na Vogrskem odprli ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja.

Krajevna skupnost v Solkanu je v okviru jubilejne tisočletnice izdala novo številko svojega glasila Solkanski časopis. Časniku je priložen koledar za leto 2001, na katerem je posebej označen 28. april. Tega dne leta 1001 je namreč cesar Oton III. objavil darilno pogodbo, ki vsebuje za vse Slovence izredno pomembno besedilo. Zapisano je, da "oglejskemu patriarhu Johannesu daruje polovico gradu, ki se mu pravi Siliganum oziroma Solkan, in polovico vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica". To besedilo Solkanski časopis objavlja na prvi strani. Glede proslav in prireditev v Solkanu navajamo, da bodo v petek, 12. januarja letos, v avli šole predstavili spletno stran o Solkanu in Gorici, v pozni pomladi bo predstavljen obsežen Solkanski zbornik, ki ga pripravljajo zgodovinar dr. Branko Marušič in mnogi drugi avtorji z raznih področij; v mesecu juniju pa bodo na Trgu M.A. Plenčiča odkrili spominsko obležje ob tisočletnici Solkana in Gorice.

Po sklepu Mestnega sveta mestne občine Nova Gorica bodo na pomniku zapisali, da je ime Gorica slovanskega izvora. V programu, ki ga je sprejela Krajevna skupnost, je predvidena tudi postavitev simbolnega vodnjaka na prenovljenem osrednjem trgu Jožeta Srebrniča.

M.

POVZETKI VOŠČIL IN IZJAV BOLJ IN MANJ ZNANIH OSEBNOSTI

SLOVENIJA LANI IN V LETU 2001

V Sloveniji so si ljudje po tradicionalni navadi izmenjali voščila z željami in pričakovanji za novo leto 2001. V mnogih primerih pa so voščila brezosebna, saj je bilo besedilo napisano na računalnik oziroma pisalni stroj, morda je bil le napis pošiljatelja napisan na roko. Pa vendar božičnim in novoletnim voščilom, sodimo, ne gre odrekati dobrih želja, zlasti željam za zdravje. V naslednjem povzemamo nekaj novoletnih voščil, izjav, mnenj in pričakovanj nekaterih pomembnih osebnosti, pa tudi manj znanih posameznikov.

Predsednik države Milan Kučan je zapisal, "naj Slovenci živijo z zavestjo, da so del samozavestnega naroda, ki ima dovolj ustvarjalne moči tudi za svojo državo, z vsem dobrim in lepim, s pomanjkljivostmi in težavami. V časih, ki jih živimo, je mogoče uspeti z marljivostjo, vztrajnostjo in z dobro voljo." Predsednik vlade Drnovšek pa je v novoletni poslanici med drugim dejal, "da smo se odločili za državo, ki bo strpna in prijazna do posameznika, ki nikomur ne bo vsiljevala življenjskih vzorcev in ideologij ter nikogar ne bo utesnjevala v njegovih željah, načrtih in v življenjskih priložnostih." Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode je poudaril, "da ga veselijo množično obiskani svetoletni shodi, polnočnice in praznične maše. To so znamenja, ki kažejo, da je vera v slovenskem narodu močno navzoča." Izrazil je tudi upanje, "da bo nova vlada namenila primerno pozornost odnosom med Cerkvijo in državo. Dialog med obema stranema bi odstranil ideološke ostrine, ki se pojavljajo v Sloveniji, in prispeval k čimprejšnjemu podpisu sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem, ki je predviden tudi v koalicijski pogodbi strank, ki sestavljajo vlado." Koprski škof msgr. Metod Pirih je poudaril, "da slovenska družba ni povsod in vedno naklonjena otrokom. Imeti več otrok pomeni pogosto socialno nazadovanje, neredko celo zasmehovanje. Ta napačna in protiživljenjska miselnost se kaže zlasti v velikem številu splavov. Otrok je po naših župnijah vedno manj, starih ljudi pa vedno več. In vendar so otroci sreča, upanje in največje bogastvo staršev, Cerkve in našega naroda. Tudi sv. oče Janez Pavel II. nam je na svetoletnem romanju v Rim dejal: Zavzemajte se za življenje, ker je to osrednjega pomena za preživetje slovenskega naroda."

V glasilu SLS-SKD Slovenske ljudske stranke se je Jože Zupančič, eden vodilnih funkcionarjev stranke, v daljšem zapisu spomnil nedavno umrlega Edvarda Staniča, nekdanjega glavnega tajnika SKD. Poudaril je pomenljivo misel, "da Edijev predsednik ni prezrl, da v družbi takega vizionarja ne bo mogel dolgo vladati. Veliko ljudem je bil zgled in v pomoč, pa kljub temu nekateri niso zmogli širine, da bi se od njega poslovili in se z njegovo smrtjo tudi spravili." V istem glasilu je Jan Dornik zapisal, "da je v Sloveniji na prvo mesto treba postaviti odnos do slovenske zemlje, slovenske kulture in slovenske domovine." Iz neke raziskave o slovenskem javnem mnenju avtorja Nika Toša povzemamo prepričanje, "da je večina Slovencev mnenja, da je za napredovanje v družbi precej pomembno, da človek prihaja iz bogate družine in da pozna prave ljudi. Večina anketiranih Slovencev je mnenja, da so današnje razmere slabše v primerjavi s tistimi v prvih letih po osamosvojitvi. V obdobju po osamosvojitvi pa so dobre razmere glede spoštovanja političnih pravic, svobode in izražanja političnega prepričanja. Naši ljudje v celoti zaupajo družini in sorodnikom, najmanj pa političnim strankam. Večina si ne želi imeti za sosede političnih skrajnežev, pijancev, narkomanov in homoseksualcev." Znani slovenski psihiater prof. Hubert Požarnik je pesimist. Pravi, "da smo na poti v propad in ne verjamem, da bomo to znali ustaviti. Zaskrbljuje enostranski znanstveno-tehnični napredek brez humane vsebine."

M.

PRISPEVKI IZ BRUSLJA

USPOSABLJANJE DRŽAVNIH URADNIKOV ZA POTREBE EU

V Sloveniji bodo letos nadaljevali reformo (preobrazbo) državne oz. javne uprave, ki jo sicer izvajajo že dalj časa. Država zanjo namenja okoli milijardo tolarjev letno, k usposabljanju državne uprave oz. uradnikov pa s finančnimi prispevki prispeva tudi EU. Kljub temu pa strokovna raven in usposobljenost uprave še zmeraj ne ustrezata, kar se kaže tudi v zapletenosti in premajhnem učinku t.i. državne birokracije, ki jo tvori nad 30 tisoč uradnikov, ki delajo v vladnih in drugih državnih organih na vseh ravneh odločanja. Na pomanjkljivosti državne oz. javne uprave v Sloveniji v letnih poročilih držav kandidatk za sprejem v EU redno opozarja tudi Evropska komisija (vlada) omenjene povezave.

Notranji minister Rado Bohinc je po nedavni seji vlade, zadnji v lanskem letu, izjavil, da bo po vstopu Slovenije v EU kar tiri tisoč uslužbencev iz vladnih služb in drugih organov državne uprave vsak dan v stiku z ustanovami evropske povezave v Bruslju. Iz Slovenije pa naj bi se tam postopno zaposlilo okoli 200 najbolje usposobljenih uradnikov, tudi tistih, ki zdaj še študirajo na univerzah in drugih visokih šolah.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE V ČILU

NA MEDNARODNEM ODRU TUDI PLEŠASTA PEVKA

Medtem ko se nadaljujejo po slovenskih teatrih in v domačem hramu zelo uspešni nastopi novogoriških igralcev s komedijo *Tistega lepega dne*, ki jo je po Kosmačevi istoimenski noveli za oder predelal Srečko Fišer, zrežiral pa Boris Kobal, in si sledijo ponovitve *Libertinca* Erica-Emmanuela Schmitta z Binetom Matohom v naslovni vlogi, ob njegovem dvajsetletnem dramskem ustvarjanju v Primorskem dramskem gledališču, je del novogoriškega ansambla spet poletel v daljno Južno Ameriko, in sicer v Čile. Tu gostuje od 9. do 12. t. m. na mednarodnem gledališkem festivalu Festival Internacional Teatro a Mil v Valparaisu in Santiagu. Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Stane Leban in Peter Musevski bodo štirikrat odigrali Plešasto pevko Eugena Ionesca v neprekosljivi režiji Vita Tauferja. Predstava je ena največjih uspešnic v zgodovini novogoriškega gledališča; na repertoarju je že šesto sezono. Doživela je nad 100 ponovitev in s svojskim humorjem pozabavala nešteto gledalcev doma, po Evropi in Južni Ameriki.

Čudovitim izvajalcem želimo veliko uspeha in srečno vrnitev v domovino!

OBVESTILO

PATER DR. EDVARD Kovač, dobitnik lanske Rožančeve nagrade za najboljši esej, bo v četrtek, 18. t.m., ob 19.30 predaval o lepoti in literarni moči pisane in govorjene besede. Predavanje z naslovom *Preprostost in pristnost besede* bo v Kulturnem domu v Kozini. Vabljeni v velikem številu!

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA DAVKA NA DEDOVANJA IN DARILA

DAMJAN HLEDE

Že pred meseci smo napovedali, da se bo s prvim januarjem 2001 precej spremenil sistem obdavčenja dedovanj in daril. Reforma dedovanj je bila namreč takrat vključena v osnutek davčnega zakona, povezanega s finančnim manevrom za leto 2000 (zakon št. 342/2000, ki je bil takrat sprejet z desetmesečno zamudo in je bil medtem objavljen v uradnem listu dne 25. novembra). Novi sistem močno lajša davčno breme na dedovanja, v mnogočem pa učinkuje tudi na njihovo civilnopravno ureditev, kateri se bo morala doslej ustaljena praksa takoj prilagoditi.

Z ozirom na davčno breme so se davčne mere tako spremenile. Doslej je bil davek na dedovanja in darila sestavljen iz dveh elementov: iz davka, ki je bremenil skupno vrednost celotne dediščine ali darila, in iz davka, ki je bremenil posamezne deleže dediščine, volila in darila. Po novem pa je davek na celotno podarjeno ali podedovano maso odpravljen, ostal je samo davek na posamezne deleže, volila in darila. Z ozirom na alikvote je ostala oprostitev od davka za deleže, volila in darila do vrednosti 350 milijonov lir. Če pa je prejemnik mladoleten sorodnik v ravni črti ali hudo handikapirana oseba, bo oprostitev veljala do vrednosti ene milijarde lir.

Alikvote za dedovanja so od 1. januarja 2001 dalje naslednje: 4% za dedovanje zakonca in sorodnikov v ravni črti; 6% za dedovanje drugih sorodnikov do četrte stopnje, za svake v ravni črti ter za svake v stranski črti do tretje stopnje; 8% za vse druge. Alikvote za darila pa naslednje: 3% za darila zakoncu in sorodnikom v ravni črti; 5% za darila drugim sorodnikom do četrte stopnje in svakom v ravni črti ter svakom v stranski črti do tretje stopnje; 7% za vse druge. Tako za dedovanja kot za darila je odpravljen davek Invim, kar že samo po sebi pomeni veliko davčno razbremenitev. Priznana je olajšava za "prvo hišo" tudi v primeru dedovanj in daril, ki vsebujejo nepremičnine, in sicer tako, da sta hipotekarni in katastrski davek določena v fiksni meri. V primeru, ko je nepremičnina namenjena istočasno več osebam, je za koristenje davka v fiksni meri dovolj, da izpolnjuje le ena od teh oseb pogoje, ki so predvideni za olajšave za "prvo hišo".

Reforma torej spodbuja darilne pogodbe kot najboljše sredstvo znotrajdružinskega premoženjskega planiranja. Darila so bila doslej davčno precej obremenjena, predvsem ko je šlo za večja premoženja, tako da so se v teh primerih morale stranke zateči v kupoprodajne pogodbe (realne ali simulirane), na katera pa sta visela dva damoklejeva meča: ugotovitev davčne darilne domneve in ugotovitev nezadostne dohodkovne sposobnosti fiktivnega kupca, ugotovitve, ki so seveda imele svoje davčnopravne posledice. Ti dve oviri sta sedaj preseženi in odpravljeni: prva zato, ker je z manjšo davčno obremenitvijo daril darilna domneva dejansko presežena, druga pa zato, ker je sedaj možno, da pri kupoprodajah kupec izjavi, odkod prihaja denar, ki je uporabljen za nakup nepremičnine, in to brez nobenega dodatnega obdavčenja.

Darila vsekakor ostajajo kljub temu davčnemu olajšanju, ki torej prinaša tudi določeno razčiščenje v odnosih do kupoprodaj, s civilnopravnega vidika dokaj "nevarna" pogodba. Njihova vrednost se namreč ob smrti daritelja prišteje vrednosti zapuščine, na kateri se računajo deleži dedovanja. Nujni dediči, ki ne prejmejo dovolj pri zapuščini, lahko to, kar manjka, zahtevajo od tistih, ki so prejeli darilo od pokojnega in od vseh tistih, ki so predmet tega darila dalje kupili ali prejeli v dar.

V PRIČAKOVANJU NA EDINSTVENI PREHOD

EVRO SE KREPI, DRŽAVNE VALUTE SE POSLAVLJAJO

MARA PETAROS

Začelo se je zadnje leto, v katerem lahko še vedno uporabljamo kot plačilno sredstvo lire. S 1. januarjem 2002 se bo namreč zaključilo triletno obdobje, v katerem smo se na novo valuto privajali in v katerem smo prehajali od valute posameznih držav do skupne evropske valute. V tem obdobju smo lahko evro uporabljali kot obračunsko valuto, to pomeni, da je nismo mogli uporabiti pri gotovinskih plačilih, pač pa smo lahko v evrih opravljali nakazila s tekočega računa na tekoče račune, plačevali s kreditno kartico in z bankomatom in uporabljali evro pri vseh tistih plačilih, ki niso potekali v gotovini. S 1. januarjem 2002 pa bomo vsi državljani držav, ki sestavljajo evropsko monetarno unijo, začeli uporabljati evro. Ta prehod predstavlja nekaj edinstvenega in izredno zahtevnega hkrati. Italijanska osrednja banka bo morala v zelo kratkem času razdeliti približno 2,5 milijard bankovcev različne vrednosti, da ne govorimo o kovancih. Izračunali so, da bodo v Italiji razdelili približno 40 tisoč ton kovancev. Obenem pa bodo morali umakniti iz obtoka približno enako količino lir. Ta postopek pa je povezan z izrednimi težavami. Že septembra bo italijanska osrednja banka začela razdeljevati bankam in poštnim uradom prve bankovce in konvance v evrih. S 1. decembrom pa bodo banke lahko zamenjale lire v skupno evropsko valuto tudi varčevalcem. Ti novi bankovci in kovanci pa bodo uporabljivi šele po 1. januarju 2002. S tem postopkom se sicer Evropska centralna banka ne strinja, saj meni, da bi bilo treba evro začeti razdeljevati šele z letom 2002. Na tak način bodo skušali omejiti težave, ki bi lahko nastale pri razdeljevanju nove valute, saj bodo morali zamenjati vse lire v evre do 1. marca 2002, saj od tega dne dalje lira ne bo več plačilno sredstvo in jo bomo lahko odstopili numizmatikom. Ostaja pa še vedno problem, kako bodo uničili vse bankovce in kovance v lirah. Gre namreč za izredno velike količine bankovcev in kovancev, tako da so nekateri že predlagali, da bi lahko z njimi napolnili kak opuščen rudnik.

PLINOVOD NA ODSEKU OPČINE-RICMANJE

KMEČKA ZVEZA ZAHTEVA IZVID NA TERENU

Kmečka zveza je v imenu članov v zadnjem času večkrat nastopila pri podjetju SNAM, ki je odgovorno za gradnjo plinovoda na odseku Opčine-Ricmanje, v zvezi z deli za vzpostavitev prejšnjega stanja na zemljiščih, na katerih je bil plinovod zgrajen.

Lastniki zemljišč se pritožujejo, da podjetje SNAM oz. podjetje, ki je dela izvršilo, ni spoštovalo obvez (z dne 15. 2. 1999) glede postavitve zemljišč v prejšnje stanje. KZ je zato spet posegla in tokrat ne samo pri podjetju SNAM, temveč tudi pri deželi in pokrajinski upravi, z zahtevo, da se čimprej opravi izvid na terenu z namenom, da se ugotovijo pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki jih mora podjetje nujno dopolniti in popraviti. KZ vabi zato člane in lastnike, naj sporočijo uradom zveze (tel. 040 362941) morebitne nepravilnosti v zvezi z vzpostavitvijo prejšnjega stanja na zemljiščih (št. katastrske parcele), na katerih je bil postavljen plinovod.

KZ: ILLY IN DIPIAZZA NAJ SPOŠTUJETA SLOVENŠČINO

Kmečka zveza je naslovila pismo na tržaškega župana Riccarda Illyja in na miljskega župana Roberta Dipiazzo o upoštevanju slovenskega jezika pri popisu kmetijstva v letu 2000. Zveza je sicer že marca preteklega leta Illyja in Dipiazzo opozorila na pravico in potrebo, ki jo imajo slovenski kmetje, da se izražajo v svojem jeziku in da morata zato tržaška in miljska občinska uprava zagotoviti celoten postopek v zvezi s popisom kmetijstva tudi v slovenskem jeziku. V prejšnjih dneh so člani KZ spet opozorili, da osebje, zadolženo za izvajanje popisa, ne obvlada slovenščine in da so tudi popisne pole in navodila le v italijanščini. Zato Zveza spet opozarja občinski upravi, naj omogočita slovenskim kmetom sodelovanje pri popisu v njihovem jeziku.

NOV RAVNATELJ ZVEZE NEPOSREDNIH KMETOVALCEV

Sredi prejšnjega tedna je zasedal glavni svet Zveze neposrednih obdelovalcev iz Trsta. Obravnavali so vrsto zamenjav v vodstvu te stranovske organizacije na deželni in pokrajinski ravni. Rimsko vodstvo je namreč odredilo, da dosedanji direktor videmskega sedeža dr. Dalla Picca postane deželni ravnatelj, na njegovo mesto pa je bil imenovan dosedanji ravnatelj goriškega in tržaškega dela federacije, dr. Mauro Donda. Na njegovo mesto je Rim predlagal dr. Paola Bertolija. Tržaško vodstvo ga je sprejelo in novi direktor je v sredo, 10. t.m., nastopil svojo novo službeno mesto. Na seji so obravnavali tudi vrsto tekočih problemov, ki zadevajo novosti na ravni evropske in vsedržavne zakonodaje, a tudi krajevno problematiko. Tako so podrobneje analizirali nesprejemljivo zadržanje devinsko-nabrežinske občinske uprave, ki zanemarja, kljub obvezam, obljubljeno varianto k regulacijskemu načrtu.

NOV ZAKON OB KONCU PREJŠNJEGA LETA

UREDITEV ZDRUŽENJ ZA SOCIALNO PROMOCIJO

V uradnem listu št. 300 z dne 27. decembra 2000 je bil objavljen zakon št. 383 z dne 7. decembra 2000 z naslovom *Ureditev združenj socialne promocije*.

Med ta združenja uvršča zakon priznana in nepriznana združenja, gibanja, skupine, katerih družbeno koristna dejavnost je namenjena članom ali tretjim osebam, brez dobičkonosnih namenov in v spoštovanju svobode ter dostojanstva članov. Z območja veljavnosti tega zakona pa so izrecno izključene politične stranke, sindikalne in poklicne organizacije ter privatni krožki in tista združenja, ki omejujejo včlanjevanje z ozirom na ekonomske pogoje ali z drugimi oblikami diskriminacije. Pogoj za koristenje olajšav, ki jih zakon vsebuje, je vpis v poseben register (državni za združenja, ki delujejo na državni ravni, in deželni za ostala), ki bo moral biti uveden s posebnim izvajalnim zakonom.

Pogoj je tudi obstoj statuta (zanj ni nujna oblika notarske listine ali overitve, vsebovati pa bo moral podobna določila kot so predvidena za neprofitne ustanove in ustavnove Onlus). Realni potencial novega zakona bo znan šele z izvajalnimi normami in morebitnimi uradnimi interpretacijami, saj gre za normativo, ki se v mnogočem prekriva z obstoječimi veljavnimi normami za ustanove prostovoljstva, za neprofitne ustanove in za ustanove Onlus ter z nekaterimi obstoječimi davčnimi predpisi.

DH

NAPOVEDI IN OBETI KLIMATOLOGOV

KAKŠNO PODNEBJE V PRIHODNJEM STOLETJU? (1)

HARJET DORNIK

Klimatologi so si edini v mnenju, da povzročajo pospešeno povečane človeške dejavnosti nezadržno ugrevanje zemeljskega ozračja. Četudi bi se človek v naslednjem stoletju toliko potrudil, da bi zaustavil izločanje škodljivih plinov na sedanji ravni, se bodo podnebne razmere kljub temu spremenile že zaradi vseh preteklih emisij. Posledice ugrevanja zračnih plasti bodo v naslednjih letih silovite, ponekod katastrofalne, in se bodo pokazale globalno in krajevno. Trendi v zadnjih desetletjih dvajsetega stoletja že zgovorno kažejo, da se bomo morali soočati s spremembami planetarnih razsežnosti in se prilagajati vsem posledicam tega pospešenega preoblikovanja, ki ga ljudje povzročamo s svojim ravnanjem in dopuščamo s svojo brezbrižnostjo. Čeprav je za vse to najbolj odgovoren le manjši del ljudi, bomo posledice vendarle nosili prav vsi, še posebej najrevnejša ljudstva, ki imajo najmanjše prilagoditvene možnosti.

Zadnje ocene in predvidevanja za prihodnja desetletja so klimatologi podali 23. in 24. novembra lani na Šesti konferenci o svetovni klimatologiji. Največji svetovni zbor klimatologov IPCC (International Panel on Climate Change), ki deluje od leta 1988 v okviru OZN, je pripravil svoje tretje poročilo o bodočem podnebju. Besedilo bodo morale sedaj potrditi vlade posameznih držav, v dokončni obliki pa bo natisnjeno marca letos.

Prva delovna skupina je najprej ugotovila, da bo povprečna temperatura narasla za 1.5 do 6.0 stopinj in da se bo morska gladina dvignila za 14 do 80 cm. Do večjega ugrevanja bo prišlo predvsem nad kopnim v severnih zemljepisnih širinah in v zimskem času, manj prizadete pa bodo oceanske in tropske površine, kraji na skrajni južni zemeljski polobli in posamezna področja, ki so močno onesnažena z žveplovimi spojinami.

Spremenjeno ugrevanje bo občutno vplivalo na svetovni padavinski režim. Na tropske predele in na področja z veliko zemljepisno širino bo padlo več padavin, tam se bosta hkrati povečali tako njihova izdatnost kot pogostost. Manj dežja pa bodo prejela subtropska področja in celine v poletnem času, ko bodo nastopila še hujša sušna obdobja in se bo povečala možnost ekstremnih toplotnih pojavov. Ojačili se bodo tudi tropski cikloni.

Spremembe bodo prizadele tudi oceane: zmanjšala se bo severna tečajna kapica, spremenili se bodo tokovi in njihova slanost, oceanske vode bodo manj bogate z ribami. Obalne kraje bodo zalile morske vode, povečala se bosta slanost podtalnic in erozija, zlasti v tropskih in subtropskih krajih.

IPCC opozarja tudi na nevarnost nepredvidljivih, "nelinearnih" klimatskih reakcij, ki bi imele katastrofalne posledice v krajevnem in svetovnem merilu. Lahko bi se delno ali povsem prekinili globoki tokovi v severnem Atlantiku in Antarktiki, spremenila bi se El Nino v Pacifiku in Severnoatlantsko strujanje, raztajala bi se zahodnoatlantska antarktična področja in poledenela Groenlandija. Menjala bi se medletna pogostost in moč monsunov.

Druga delovna skupina je predvidela posledice, ki jih bo povzročilo spremenjeno podnebno ugrevanje na občutljivi hidrološki ciklus. Povečali se bodo vlažnost tal, površinski odtok voda, vodnatost rek in jezer. Večja ali manjša vodna razpoložljivost, njena spremenjena kakovost, večje poplave ali hujša sušna obdobja bodo prisilila ekosisteme in človeške združbe na močne prilagoditve. Največji stres v zvezi z vodnimi rezervami bodo utrpele predvsem južna Evropa, severna Afrika, Bližnji vzhod, Latinska Amerika in Avstralija.

Poročilo razčlenjuje tudi posledice na človekovo zdravje: nekaj teh je pozitivnih, večina pa negativnih. Med temi so porastek toplotnih udarov, posledice ekstremnih klimatskih pojavov, kot so poplave in cikloni, večja razširjenost nekaterih bolezni, na primer malarije. Tej bolezni bo izpostavljeno sorazmerno več ljudi, ki danes živijo na malaričnih področjih - od 260 do 320 milijonov oseb.

DALJE

TENIS / "MERJENJE SIL" MED DEKLETI

HINGISOVA SLAVILA

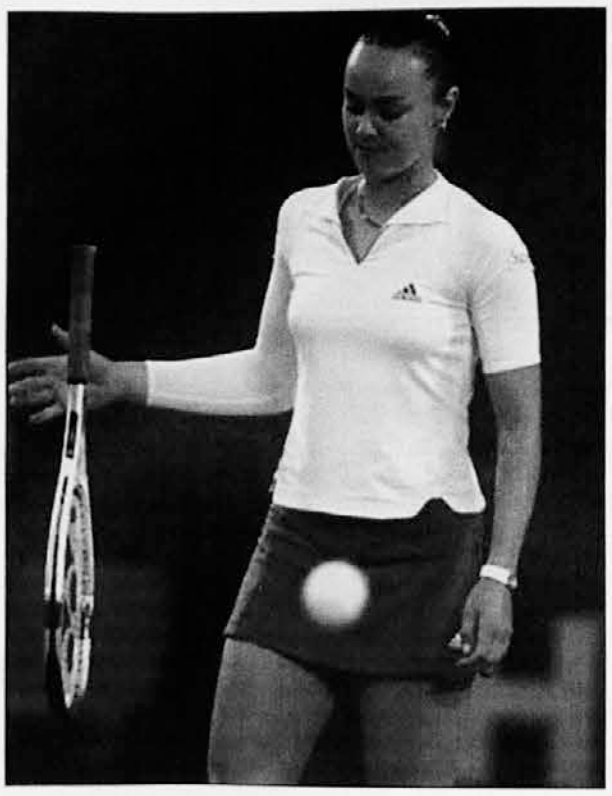

Tako bi lahko najkrajše zapisali pod fotografijo, na kateri je videti lepo Martino Hingis v novem dresu, ki ji ga je nadela slovita športna tvrdka Adidas. Posebnost nove majice, kot se dobro vidi na sliki, je v tem, da ima Martina en rokav kratek, medtem ko je drugi dolg. To naj bi bilo dobro predvsem zato, ker da je kratek rokav namenjen roki, s katero Martina žogico udarja, medtem ko dolg rokav skrbi, da druga roka ostane lepo na toplem. Naj bo tako ali drugače, poznavalci tenisa trdijo, da je to spet ena od mnogih reklamnih potez velikih športnih industrij, ki ne vedo več, kaj bi si izmislile, da bi ja več svoje "robe" prodale.

Martina je tako spet na naslovnicah vseh športnih časnikov, in to ne samo zato, ker je v finalu Hopmanovega pokala v Perthu v Avstraliji ugnala starejšo tekmico Moniko Seleševo in tako osvojila za Švico prestižno lovoriko, ampak tudi zato, ker je pred časom svetu oznanila na tiskovni konferenci, da v ženskih dvojicah ne bo več nastopala z rusko zvezdnico Ano Kurnikovo, in to baje zato, ker rezultati najlepšega ženskega para niso bili najboljši. Že takrat so zlobneži takoj povedali, da sta Martina in Ana igrali skupaj samo zaradi sponzorjev, ki da so to od njiju zahtevali. Poznavalci belega športa pa danes trdijo, da ne gre toliko za rezultate, ker je zares Kurnikova veliko slabša igralka tenisa od Martine, ampak predvsem zato, ker je ljubka Martina ljubosumna na lepo Ano. Ruska lepotica belega športa Ana Kurnikova namreč ni zmagala še enega samega pomembnega turnirja, a ima na svoji strani pač nekaj, česar druge igralke tenisa nimajo: pošastno lepo telo mladenke, lep slovanski obraz, modre oči, dolge plave lase, visoko postavo in... ustavimo se tu. Jasno je, da na teniške dvoboje, na katerih igra Ana, ne prihajajo gledalci samo zaradi izvrstnega tenisa; in tudi to naj bi ljubko, a ne lepo, Martino motilo. V ozadju sta najbrž tudi nadebudni in predvsem pa izjemno lakomni mami, ki skrbita, da punčki neumorno tolčeta žogico in nosita mini krilca, včasih prav nespodobno oprijete majčke. Prav tu Ana Kurnikova nima tekmic... Pravzaprav jih ima, a jih že s svojo prisotnostjo na teniškem igrišču tako zasenči, da vse dobesedno ponorijo. Po načelu: "Ogledalce, ogledalce, na steni povej...."

ZUT

PREGLED ZAMEJSKEGA NOGOMETA

JUVENTINA OSVOJILA DERBI

Morda je najpomembnejše dejstvo petnajstega kroga v amaterskem nogometu v naši deželi dejstvo, da v Tolmeču tokrat niso odigrali tekme v elitni amaterski ligi med domačim moštvom in slovensko združeno nogometno enajsterico Zarja Gaja. Očividci, ki so se v nedeljo podali v Tolmeč, pravijo, da bi na nogometnem igrišču lahko priredili plavalna tekmovanja, saj ga je zimski dež zadnjih tednov tako močno zalil; objektivno gledano, je bila tudi vidljivost izjemno slaba. Tekmo so zato preložili na sredo, 31. januarja.

PRVA AMATERSKA LIGA

Sicer pa je tokrat v prvi amaterski ligi Primorje na domačem igrišču na Proseku iztržilo točko proti ekipi Vermegliano, za domače sta zadela Sardoč in Steiner. Poznavalci razmer v našem nogometu trdijo, da je to dober rezultat, ker da je bila tokrat v gosteh zelo dobra enajsterica. To bo tudi držalo, saj so gostje celo povedli z dva proti ena, a so si domači najprej z Leghisso prislužili enajstmetrovko, ki jo je nato suvereno in uspešno izvedel Steiner.

Sovodenjci pa so tokrat razočarali domače občinstvo, saj so Sovodnje doma izgubile v prvi amaterski ligi proti ekipi Pro Cervignano iz Červinjana. Pravijo, da so imeli Sovodenjci proti tretjeuvrščeni ekipi Pro Cervignano zelo malo športne sreče, saj so gostje zelo malo streljali proti domačemu vratarju Gergoletu; Sovodenjci so bili tudi vso tekmo v očitni terenski premoči, a žoga je okrogla... in že v štirinajsti minuti je napadalec enajsterice iz Červinjana Morandini premagal nemočnega Sandija Gergoleta. Sovodenjci so sicer še naprej napadali in napadali, a kaže, da se v ekipi zares čuti odsotnost treh sovodenjskih napadalcev, in sicer Marassija, Kovica in Braide. Tako so torej na koncu gledalci z aplavzom nagradili domače borbeno moštvo, ostaja pa seveda grenak priokus poraza.

DERBI MED MLADOSTJO IN JUVENTINO

Že v soboto so odigrali derbi med Mladostjo in Juventino. V Doberdobu se je zbralo veliko gledalcev, da bi prisostvovali slovenskemu derbiju, saj je bil dosedanji obračun medsebojnih srečanj povsem izenačen. Ekipi sta se namreč srečali že štirinajstkrat. Tokrat je slabi položaj Mladosti, ki je s Primorjem in Sovodnjami na samem dnu lestvice prve amaterske nogometne lige, dajal slutiti, da za Juventino v Doberdobu ne bo lahko. Pa so Štandrežci zaigrali tako, kot sami znajo, in upravičili četrto mesto na lestvici. Povsem so nadigrali Doberdobce in sedaj lahko celo upajo na napredovanje v višjo ligo, če bodo seveda le tako igrali naprej.

Kriška Vesna se je z devetega mesta v prvi amaterski ligi prebila na šesto mesto, tudi Križani so prejšnjo soboto dosegli svojo četrto zaporedno zmago.

DRUGA AMATERSKA LIGA

V drugi amaterski ligi je Breg izgubil proti Chiarboli po napeti tekmi z rezultatom tri proti dva, medtem ko je ekipa Vilesse doma premagala Promorca z ena proti nič. Potrebno je povedati, da so Trebenci nastopili v Vilešu dodobra oslabljeni, saj njihove najboljše može, žal, pestijo poškodbe. Breg tako ostaja na sredini lestvice, medtem ko je Primorec zdrsnil proti dnu lestvice, a ni še nič izgubljenega, saj smo šele na polovici prvenstva.

EKIPI LAZIO IN PARMA ZAMENJALI TRENERJA

Pri italijanskih nogometnih prvoligaših Laziu in Parmi je prišlo do zamenjave trenerjev. Svena Gorana Erikssona (ki je sicer že pred časom podpisal pogodbo za vodenje angleške državne reprezentance) je na čelu rimskega moštva (ki je tudi italijanski državni prvak) zamenjal Dino Zoff, Alberta Malesanija pa je na čelu Parme zamenjal Arrigo Sacchi. Tako sta se vodstvi klubov odločili, potem ko sta ekipi, ki sta na papirju sicer izredno močni, doslej v prvenstvu odigrali kaj klavrno vlogo. Tako Sacchi kot Zoff sta svojčas bila selektorja italijanske državne reprezentance.

GORIŠKA KRONIKA

V CERKVAH SV. IVANA IN SV. IGNACIJA

DOMAČE JASLICE PRESTOPILE CERKVENI PRAG

IVA KORŠIČ

Tri leta zaporedoma je gospod Anton Podveršič iz Gorice postavljal velike jaslice na svoji domačiji na Solkanskem polju v prostoru bivše znane pivnice, ki sta jo pred leti uspešno upravljala z ženo Marico. Sam jih je izdelal z veliko ljubeznijo do rodnega Števerjana, saj je v cerkvi, gradu na griču, v kovačnici, žagi, bistrem potoku, ki poganja mlinsko kolo, da mlinski kamen melje koruzo, in domačijah, posejanih na vlažnem mahovju, odsevala nekdanja podoba te briške vasi. Temu svojemu nežnemu izrezu prikaza rojstnega kraja je vdihnil nekaj tistega danes, žal, pozabljenega miru in zbranosti, ki so ju gotovo globlje doživljali ljudje, ko je bil on še otrok, pa čeprav so bili takrat za briške in sploh slovenske prebivalce v naših krajih hudi časi. Te s srcem uresničene jaslice si je ogledalo več znancev in vsi so prigovarjali obrtniku-samouku Antonu, naj jih vendarle ponese v kako cerkev, da jo bodo krasile v božičnem času in razveseljevale vernike, predvsem pa otroke, ki se tako radi zasanjajo pri "tradicionalnih" jaslicah.

Letos je kljub svojim neštetim vsakdanjim opravilom sprejel povabilo in že konec novembra in ves december urejeval zapleteni mehanizem, ki poganja tekočo vodo, mlinsko kolo...

FOTO BUMBACA

Cerkev, lesena poslopja, pokrita s kamnitimi ploščicami, je pritrdil na nekakšne tri lesene odre in s pomočjo brhkih fantov jih je končno nekaj dni pred Božičem odpeljal iz domače delavnice v cerkev sv. Ivana, sedež dušnopastirskega središča za Slovence v Gorici.

Postavil jih je, sicer okrnjene - doma je razstavljal večje - v desnem stranskem oltarju. Med hišami, jaslicami s sveto Družino in kipci se bohoti mah, ki sta ga šla z ženo Marico nabrat v hribe. Smrečice in cvetje krasijo idilično božično sliko, potok se žuboreče vije med njimi. Po koreninah lezejo leseni polžki, ki jih je "odkril" med hojo po brajdah, kot vse ostale lesene gmote, iz katerih razbiramo obrise živali, kot jih je vtisnila v les narava in jih je našlo izkušeno oko gospoda Antona.

Kdor ni bil med prazniki v cerkvi sv. Ivana, naj jo obišče, saj bodo jaslice s svojo očarljivo domačnostjo vabile k premišljevanju skrivnostnega Kristusovega rojstva še do Svečnice.

Še na druge "domače" jaslice bi radi opozorili.

Slovenci večkrat pozabljamo na čudoviti goriški baročni biser, cerkev sv. Ignacija na Travniku, in vendar je bila ta vedno tesno povezana z verskimi obredi slovenskega življa v mestu. Nekdaj so tu odmevale slovenske pesmi ob zgodnjih jutranjih zornicah v adventnem času, v postu pa so gromko donele pridige naših markantnih pridigarjev, kot je bil g. Mirko Mazora in pred njim drugi. V postnem času je bil ob nedeljah popoldne redno križev pot. Sedaj pa je za slovenske vernike ostala le sv. maša ob nedeljah ob devetih, ki jo daruje g. Stanko Jericijo. Na novoletni dan pa je vsako leto pobožnost za mir v svetu.

V drugem desnem stranskem oltarju te mogočne cerkve je postavil na ogled svoje male, gibljive jaslice Marko Černic, ki ga poznamo kot aktivnega člana dramske skupine Oder 90. Izredno natančno in fino je izdelal celotno strukturo. Sveta družina se je zatekla v tipično, borno judovsko hišo, krito s teraso; le-to je izdelal iz mavca in pobarval s tempera barvicami. Okrog nje pa diha življenje tistega časa: pek z loparjem spravlja žemljo v peč, perica pere, človek z vedrom v roki zajema vodo pri vodnjaku na ročico, kovač kuje, mizar žaga, kmet seka drva, kmetica poklada z grabljami osliču in volu seno. Figuricam je glavo in roke zgnetel iz pravega voska, telo pa jim je naredil iz lesenih in kovinskih delov. Oblečene so v tipično nošo iz Kristusovih časov; oblekice je sam sešil iz odrezkov blaga.

Vsi ti liki opravljajo svoje delo oziroma se gibljejo v čudoviti sinhroniji, če le gledalec pritisne na gumb, ki poganja motorček. Res si je vredno ogledati ta drobni božični prizor, ki bi bil še bolj izrazit, če bi bil bolj učinkovito uokvirjen v prostoru.

S temi lepimi jaslicami je Marko Černic prejel drugo nagrado strokovne žirije in prvo nagrado občinstva na tekmovanju v jaslicah v najrazličnejših tehnikah, ki je bilo v Gorici že leta 1996.

IN MEMORIAM

MIRKO MUŽIČ

V torek, 14. novembra, sta se Mirko Mužič in njegova sestra Lojzka iz Števerjana odpeljala z avtobusom v Gorico na obisk k 94-letni sestri Milki v dom za ostarele pri Sv. Justu. Na prehodu za pešce na poti od postaje do bolnišnice ju je voznik podrl z osebnim avtomobilom. Mirko je utrpel tako hude poškodbe, da jim je po poldrugem mesecu trpljenja podlegel na dan novega leta. K večnemu počitku smo ga pospremili 5. t.m. ob veliki udeležbi vaščanov, znancev in prijateljev od drugod.

Mirko Mužič-Gabrčev se je rodil v Števerjanu 6.2.1912 v revni, številni kmečki družini. Bil je deseti od 12 otrok. Kot otrok je šel z družino v begunstvo v Avstrijo, nato na Češko, kjer se je rodila sestra Lojzka. Doma so morali starši za preživljanje trdo delati kot večina takratnih družin v Brdih. Tudi po vrnitvi iz begunstva jih je čakalo težko življenje. Namesto doma so našli podrtijo, zato je bilo treba začeti na novo. Osnovno šolo je obiskoval v Števerjanu. Rad se je udeleževal izvenšolskih dejavnosti. Že kot mladenič je stopil v cerkveni pevski zbor in v njem prepeval celih 50 let.

Med drugo svetovno vojno je bil poslan v posebne edinice na Sardinijo in Sicilijo, nato je stopil med prekomorce in tam ostal do konca vojne. Po vrnitvi domov so ga čakale spet težke preskušnje. Začeti je bilo treba na novo. Lotil se je kmetovanja kot kolon na posestvu družine Tacco. V tem času je spoznal v bližnjem Kojskem Emo Gorjup, s katero se je poročil l. 1947. Rodili so se jima Jožko, Alojz, Marija in Antonija. Ko se je ob agrarni reformi ponudila priložnosti, sta se Mirko in Ema odločila za odkup hiše in kolonske zemlje ter začela na svoje. Mirko je bil priden kmet in skrben družinski oče. Posebno rad je imel otroke in jih vzgajal v poštene ljudi in dobre kristjane. Rad je sodeloval v družbenem življenju na vasi in priskočil na pomoč, ko se je pokazala potreba. Nekaj let je bil tudi občinski svetovalec na listi SSk.

Zelo je bil ponosen na to, da je postal kar šestkrat dedek. Radi so ga imeli vnuki, otroci pa so znali ceniti to njegovo ljubezen do mladega rodu. Spoštovali so ga vsi, ne le domači in sorodniki, pač pa tudi vsi vaščani in člani župnijskega občestva, kjer je zapustil veliko praznino.

V tem trenutku se hočemo zahvaliti Bogu, ki nam ga je dal, pa tudi njemu samemu za lepi zgled moža in kristjana. Ohranili ga bomo v hvaležnem spominu. Huda nesreča ga je iztrgala iz kroga družine in vaške skupnosti. Mi mu voščimo, naj počiva v miru. Sam Bog naj mu bo kot nekoč očaku Abrahamu veliko plačilo. Prizadeti družini in vsem sorodnikov izražamo iskreno krščansko sožalje.

knjižni dar za leto 2001

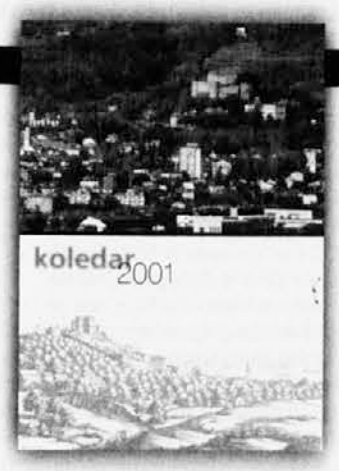

koledar 2001

Koledar je uredil dr. Jože Markuža. Obsega nad 250 strani in je tradicionalno razdeljen na koledarski del in zbornik. Slikovno gradivo za koledarski del, ki je letos opremljen s fotografijami Gorice v počastitev 1000-letnice njene prve omembe v pisnih virih, pa je prispeval Zdenko Vogrič. Zbornik tudi letos prinaša veliko prispevkov, ki govorijo o življenju in delu Slovencev v Italiji: gre za članke verske, zgodovinske, družboslovne, narodopisne in poljudnoznanstvene narave ter poročila o delovanju kulturnih orga-nizacij, društev in ustanov na Tržaškem in Goriškem.

tragedija v cerknem pozimi 1944

Boris Mlakar

V zbirki Naše korenine je izšla knjiga o dramatičnih dogodkih, ki so leta 1944 v Cerknem privedli do nemškega napada na partijsko šolo s pokolom 47 tečajnikov, čemur je v iskanju t.i. izdajalcev sledila likvidacija štirinajsterice domačinov na Lajšah. Pisec se v rekonstrukciji dogodkov naslanja na vire, predvsem ohranjene v partizanskem in nemškem arhivskem gradivu, ki jih dopolnjuje s številnimi pričevanji. Iz teh raziskav sledi, da so bili obsojenci na Lajšah nedolžni.

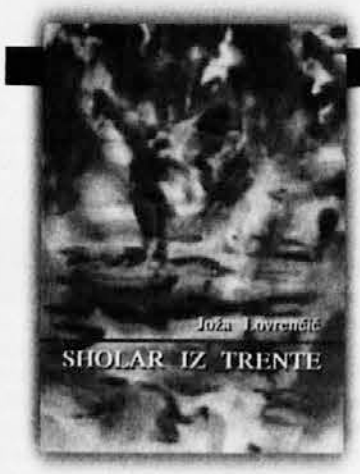

sholar iz trente

Joža Lovrenčič

Epska pesnitev Sholar iz Trente je izšla v prvi in doslej edini knjižni izdaji leta 1939. Joža Lovrenčič (1890-1952) je v njej obdelal faustovski motiv iz življenja trentarskega študenta, ki se je zapisal hudiču. Delo vsebuje veliko romantičnih prvin, poudarja krščanske vrednote in narodno zavednost. Pesnitev, požlahtnjena z besedili iz ljudskega izročila, odkriva sodobnemu bralcu svojevrstno zgodbo iz naše davne preteklosti. GMD jo je po-natisnila ob 110-letnici Lovrenčičevega rojstva.

pravljice na potepu

Milan Pasarit

Tržaški pisec in ilustrator je s svojimi pravljicami in ilustracijami že večkrat nastopil na Radiu Trst A in v oddajah Deželne slovenske televizije. V tej zbirki nam prvič v knjižni izdaji prikazuje čarobni svet narave in gozdnih živali, obljuden z vilami in palčki, poln dogodivščin, ki imajo za posledico nastanek marsikaterega naravnega pojava: od močerada, ki ga je nerodni palček poškropil z rumeno barvo, do mavrice, ki se prikaže, vsakokrat ko... - to in še marsikaj drugega bodo otroci sami odkrili.

Goriška Mohorjeva družba

cena zbirke 70.000 lir